

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 3 juni.

2 § Meddelande om skriftliga frågor under sommaruppehållet

Förste vice talmannen meddelade att skriftliga frågor som inlämnats under tiden *fredagen den 13 juni kl. 10.00–fredagen den 5 september* skulle besvaras av statsråd inom fjorton dagar efter det att frågan framställts.

Meddelandet hade delats ut till riksdagens ledamöter.

3 § Svar på interpellation 2007/08:647 om biodiesel utan palmolja

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Ulla Andersson har frågat miljöministern följande:

1. Avser ministern att inom EU verka för så strikta hållbarhetskriterier i direktivet att nämnda förskjutningseffekter kan undvikas?
2. Avser ministern att verka för att direktivet utformas till ett minimidirektiv som ger EU:s medlemsländer möjlighet att ställa högre hållbarhetskriterier?
3. Avser ministern att nationellt, genom kriterier i den miljöanpassade offentliga upphandlingen, verka för att palmoljeetanolen inte kommer att köpas in av svensk offentlig förvaltning och statliga bolag?

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

När det gäller Ulla Anderssons första fråga har Sverige vid flertalet tillfällen påtalat risken för snedvridning om EU tillämpar hållbarhetskriterier enbart för palmolja som blir biodiesel och samtidigt importerar palmolja utan motsvarande krav för användning i livsmedel och kemisk-tekniska produkter.

För att minska snedvridningen verkar Sverige inom EU för hållbarhetskriterier som ska omfatta samtliga biobränslen, oavsett användningsområde. Hållbarhetskriterierna i direktivet kommer till en början att om-

fatta biodrivmedel och flytande biobränslen, men en utökning till fasta biobränslen kommer sannolikt inom några år. På sikt är vår förhoppning att alla användningsområden, inklusive livsmedel och kosmetika, ska omfattas av hållbarhetskriterier.

EU kan dock inte självt lösa problemet. Så länge inte alla länder ställer hållbarhetskrav kommer det alltid att finnas efterfrågan på palmolja i länder som inte har samma hållbarhetskrav. Eftersom detta är en angelägen fråga har jag nyligen å regeringens vägnar tecknat ett avtal med Brasilien. Avtalet innehåller bland annat en överenskommelse om ett gemensamt arbete om hållbar bioenergi som prioriterat område. Jag kan också nämna att ambition inom ramen för de globala klimatförhandlingarna är att konstruera åtaganden, incitament eller mekanismer som bland annat hindrar skogsavverkning i tropikerna.

Från svensk sida driver vi på för att hållbarhetskriterierna ska utformas så att skogsråvara från ett nordiskt hållbart skogsbruk fullt ut ska få tillgodoräknas. Det är viktigt för att inte hindra utvecklingen av andra generationens biodrivmedel som är effektivare än de befintliga biodrivmedlen.

Låt mig nu kommentera Ulla Anderssons andra fråga. Den svenska regeringen har inte för avsikt att verka för att enskilda medlemsstater får ställa olika nationella hållbarhetskrav. Ur handelspolitisk synvinkel vore det inte önskvärt eftersom det skulle komplicera för exportörer i tredjeland att leva upp till olika krav i olika medlemsstater. Dessutom skulle nationella särkrav kunna utnyttjas av medlemsstater med protektionistiska motiv.

Beträffande Ulla Anderssons sista fråga vill jag framhålla att miljöanpassad offentlig upphandling är ett kraftfullt styrmedel i arbetet med att styra mot en långsiktigt hållbar konsumtion. Svenska Miljöstyrningsrådet AB är ett expertorgan som stöder offentliga upphandlare som vill ställa miljökrav. Miljöstyrningsrådet har i samband med regeringens handlingsplan för ökade miljökrav vid offentlig upphandling från 2007 lagt upp en plan för att utveckla miljökriterier för offentlig upphandling. I planen ingår att ta fram miljökriterier för området drivmedel, där biobränslen ingår. Miljökriterierna kommer att tas fram tillsammans med en arbetsgrupp i en öppen process med olika intressenter. Arbetet kommer att ske under 2009.

Exakt hur direktivets hållbarhetskriterier kommer att hanteras i detta arbete är inte möjligt för mig att kommentera i dagsläget.

Då Ulla Andersson, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet förklarade förste vice talmannen överläggningen avslutad.

4 § Svar på interpellationerna 2007/08:657, 666 och 694 om tillgången på drivmedelsstationer på landsbygden

Anf. 2 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Lars Gustafsson, Lena Olsson och Ann-Kristine Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att säkra tillgången till fossila och förnybara drivmedel på landsbygden. Vidare har Lars

Gustafsson frågat vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att främja de lokala initiativ som tas för att säkra tillgången på drivmedel, och Lena Olsson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att finna gemensamma lösningar tillsammans med bensinbolagen. Slutligen frågar Ann-Kristine Johansson om jag avser att ta några initiativ när det gäller saneringsansvaret för drivmedelsstationer.

Som jag konstaterade när jag den 25 mars i år var här i kammaren och besvarade två tidigare interpellationer om landsbygdens drivmedelsförsörjning utgör landsbygden med sina naturresurser och fantastiska livsmiljö en stor tillgång för Sverige. För att förbättra möjligheterna att ta till vara denna utvecklingspotential arbetar regeringen med att ta fram en strategi för att stärka landsbygdens utvecklingskraft där mäns och kvinnors tillgång till kommersiell service är ett viktigt område.

Aktörer på regional och lokal nivå har avgörande roller i den regionala tillväxtpolitiken, inte minst när det gäller att utveckla den kommersiella servicen. Regeringen beslutade därför i juni 2007 att ge ett utökat och mer långsiktigt stöd till riksorganisationen Hela Sverige ska leva genom ett verksamhetsbidrag på totalt 41 miljoner kronor för åren 2008–2010. Ett par områden som jag då framhöll att regeringen satte särskilt värde på var riksorganisationens arbete för lokal mobilisering och lokala servicelösningar.

Nationella myndigheter, länsstyrelser och länsbygderåd har den senaste tiden gjort olika redovisningar av drivmedelsförsörjningen på landsbygden. Detta arbete fortsätter, och jag förutsätter att oljebolagen vid behov medverkar i dessa kartläggningar.

Vad gäller saneringsfrågan råder det enighet om principen att förorenaren är ansvarig och ska betala för en sanering. Det är mycket viktigt att denna princip ligger fast och att oljebolagen får fortsätta att ta ett stort ansvar för förorenade områden kring drivmedelsstationer.

Ansvar för sanering av förorenade områden regleras i 10 kap. miljöbalken och tillhör därmed miljöministerns ansvarsområde. Enligt balkens bestämmelser är det i första hand verksamhetsutövaren, eller i andra hand vissa fastighetsägare, som är skyldiga att bekosta undersökning och sanering.

I ett svar på en riksdagsfråga i februari 2008 konstaterade miljöministern att han tagit emot synpunkter om att reglerna om ansvaret för miljöskador är svåra att tillämpa. Miljöministern svarade också att han kommer att fortsatt följa utvecklingen på området och vid behov vidta åtgärder.

Jag hoppas att det framgått att regeringen, i samverkan med lokala, regionala och nationella aktörer, kontinuerligt arbetar för att skapa goda förutsättningar för att alla delar av Sverige, på sina sätt och utifrån sina förutsättningar, ska medverka till hela landets ekonomiska tillväxt.

Anf. 3 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! I slutet av 80-talet tror jag att det var som det gick en tv-serie som hette *Macken*. Den slutade alltid med: God natt då macken, vi ses i mörrn! Nu ställer sig många i glesbygden just frågan om det är god natt för macken eller om de kommer att ses i morgon. Det är egentligen därför jag interPELLERAR, för jag tror att det är en viktig fråga.

För många i glesbygden vet vi att macken utgör en central del av samhällsservicen. Det är också viktigt att komma ihåg att den ofta kombineras med andra faciliteter som är viktiga – närlivsmedel, lantbrevbärare – och utgör en väldigt viktig del för detta.

Vi vet också att tidigare regering drev igenom, som jag tyckte, förhastade beslut om en deadline för att kunna genomföra förhandlingen om ansvaret för att också ha miljövänliga drivmedel. Jag tror att ministern känner till det. Alla allianspartier har faktiskt reserverat sig, inte mot förslaget i sig utan mot hur man genomförde det. Och nu har ministern fått frågan på sitt bord som tack för brevet och för att vi vann valet. Det kan ju vara roligt.

Nu vet vi att det är väldigt bråttom, därför att det här beslutet snart ska träda i kraft. I min interpellation till ministern frågar jag om det inte finns möjlighet att senarelägga när detta ska träda i kraft, därför att vi ser vilka problem som uppstått genom att inte minst oljebolagen inte tar sitt ansvar, tycker jag. Om man tar på sig en samhällsservice i ett samhälle har man både del i vinsterna och i ansvaret. Man kan inte dra sig undan när man inte tycker att lönsamheten är tillräckligt bra utan får lov att hitta goda lösningar.

Jag vet att ministern har haft en samling med de olika intressenterna. Jag vet också att glesbygdsriksdagen har uttalat att man har behov av vissa lagjusteringar. Man kräver också lösningar för framtiden.

I min interpellation skrev jag att jag tyckte man skulle kunna göra åtminstone två saker, senarelägga ikraftträdandet och kravet på miljövänliga bränslen från just det datum som anges i tidigare beslut samt hitta en lösning genom att se detta både som ett glesbygdsstöd och ett klimatstöd. En sak är nämligen säker och det är att en avvecklade mack kommer aldrig att återupprättas med miljöbränslen. Det kan vi vara övertygade om, för det kostar mycket pengar att investera.

Detta drabbar inte endast norra Norrland. Det drabbar även mitt hemlän där man haft problem men hittills lyckats lösa dem. Om vi räknar miljönyttan av att kanske behöva köra 10–14 mil för att hämta bensin inser vi att det inte är någon vidare miljönytta med det, oavsett vilket bränsle vi har.

Vi måste hitta en lösning på detta. Ingen vinner något på ett exakt ikraftträdande, inte miljön i alla fall. Därför vill jag fråga ministern – hon var lite svävande i sitt svar – om det finns någon möjlighet att något senarelägga ikraftträdandet. Ser ministern någon möjlighet till att eventuellt hitta några medel för dem som installerar miljövänliga bränslen, alltså inte för de andra mackarna utan för dem som väljer att investera för att överleva? Det finns ju en hel del pengar i form av glesbygdsstöd. Det är just investeringarna och saneringarna som medför de stora kostnaderna för dem som övertar dessa mackar. Ministern vill ju värna småföretagen genom att sänka deras arbetsgivaravgifter. Det tycker jag är positivt. Därför vill jag fråga ministern om något av de förslag jag lagt fram vore något att tänka på.

Anf. 4 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Jag ställde tre frågor i min interpellation men tycker inte att jag fått något uttömmande svar på frågorna.

Jag frågade om ministern var beredd att vidta åtgärder för att långsiktigt kunna lösa problemen så att landsbygdens befolkning garanteras drivmedelsstationer i framtiden. Det tycker jag inte att jag fått något svar på. Den andra frågan gällde de gemensamma lösningarna med bensinbolagen och den tredje hur även landsbygdsbefolkningen ska ha möjlighet att tanka miljövänligt. Jag är själv landsbygdsbo; vi sopsorterar och gör en mängd andra saker. Jag tycker inte att svaren är bra.

Jag tittade på nyhetsprogrammet i TV 8. Där sändes ett ganska långt inslag med ministern. Hon tyckte att också marknadskrafterna måste ta sitt ansvar. Visst är det så, visst måste de ta sitt ansvar, men även staten måste ta ansvar för att vi på landsbygden ska ha tillgång till samma spelregler som gäller i övriga delar av landet. Det är sådant som Centerpartiet gick till val på och lovade oss landsbygdsbor, och dessa diskussioner förs på landsbygden.

Det finns en kändis, inte landsbygdsbo utan någonting mittemellan, som sagt att den enskilde konsumenten är fullkomligt maktlös, att marknadsekonomin helt enkelt inte fungerar på vissa ställen. Det är Jan Guillou som skriver det i en stor artikel i Aftonbladet. Maud Olofsson har som ledare för Centerpartiet talat mycket om vikten av utvecklingen på landsbygden, och i svaret skriver hon om att ”stärka landsbygdens utvecklingskraft där mäns och kvinnors tillgång till kommersiell service är ett viktigt område”. Så är det. Det är vi rörande överens om.

Det är bra med de 41 miljoner som riksorganisationen Hela Sverige ska leva fått. Jag blir dock förvånad när ministern på tv-reporterns fråga vad hon ska svara landsbygdsborna, vilket stöd hon ska ge dem, svarar ungefär att ja, de får väl bjuda in bensinbolagens representanter. Ministern är ju själv en del av befolkningen och förtroendevald. Det är framför allt hon som ska föra deras talan, och jag tycker att hon har ett särskilt ansvar just när det gäller landsbygdsutvecklingen.

Regeringen har, med Centern i spetsen, en landsbygdsstrategi. Vi har en landsbygdskommitté som lagt fram mängder av förslag. Vi har också Lars Högdahls utredning. Då kan man fråga sig hur det ska bli när staten drar in en mängd service på landsbygden. Ska vi dra in allting och sedan ut med det igen? Det är vad han fått i utredningsuppdrag.

Det finns många frågor att besvara. Konkret vill jag, och många med mig, ha reda på vad ministern tänkt vidta för åtgärder för att drivmedlen ska säkerställas på landsbygden i framtiden.

Anf. 5 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Det var ett tag sedan vi debatterade samma fråga. Jag återkommer än en gång för det handlar om att antingen ge upp landsbygden och låta marknadskrafterna råda eller också ta politiskt ansvar för landsbygden.

Sedan sist har ni på departementet haft ett möte med branschen. Vad blev kontentan av det? Kommer branschen att ta sitt samhällsansvar? Det var ministerns önskemål när vi senast debatterade frågan. I min interpellation frågade jag vilka konkreta initiativ som kommer att tas utifrån det. Sedan sist har vi även haft en nationell drivmedelskonferens i Kil i Värmland med deltagare från hela landet. Det gavs en redogörelse av läget och gjordes många kloka inlägg om de möjligheter som finns. Det fanns önskemål om att vi politiker ska ta vårt ansvar och inte vara tysta

och låta marknaden styra, för marknaden kommer inte att lösa landsbygdsens servicebehov.

Några frågor som jag gärna vill att ministern svarar på i dag gäller bland annat att jag anser att det behövs en lokal kartläggning, en försörjningsplan över landet. Vad anser ministern om behovet av en sådan, och vem skulle kunna genomföra den? Det är en konkret sak som man skulle kunna genomföra.

En annan fråga gäller ökade medel till det kommersiella serviceanslaget. Är det på gång? I den förra debatten hänvisade ministern till just de kommersiella serviceanslagen. Jag håller med om att det är en av ingångarna, men det saknas tillräckliga medel och en likvärdig tillämpning av reglerna. Vi har också saneringsansvaret. Var ligger det, och vilka ska finansiera saneringen när det kommer dithän?

Det krävs politiskt mod och vilja för att lyfta fram landsbygdsens möjligheter. Det finns, som ministern skriver i svaret, en väldig potential. Men det finns också stora problem som måste åtgärdas.

I Värmland, som jag känner till bäst, har vi en skaplig bild över läget tack vare ett aktivt länsbyggeråd och FLF-mentorerna, alltså Föreningen landsbygdshandelns främjande. Det finns 40 försäljningsställen, 15 mackar med kedjeleverans och 14 så kallade vita mackar, det vill säga mackar där mackägaren äger allt, även under jord. Vidare har vi elva uppsagda mackar. De ligger på landsbygden, med långa avstånd. Av de 40 försäljningsställena är 24 mackar ihop med annan livsmedelsservice. Det är dagsläget i Värmland, och det ser ungefär likadant ut i övriga Landsbygds-Sverige.

Verkligheten kommer i kapp oss i sommar för det är då vi ser att stängningarna börjar bli tydliga. Jag kan ge några konkreta exempel. I Sillerud i Värmland drivs lanthandel och mack tillsammans. Det finns ett brett serviceutbud. Lanthandeln visar på symbiosen, att det är viktigare än man tror att affären på landsbygden går bra eftersom bensin och handel finns på samma ställe. Det alternativ handlaren har är att endera investera 1 miljon i en ny anläggning eller riva och bekosta saneringen för drygt ½ miljon.

Ett annat exempel är Petter i Boa i Höljes längst upp i norra Värmland. Han driver en lanthandel sedan 40 år där servicen är just samordnad. Det finns apotek, post, systembolag, handel, ATG, drivmedel. Hans mack finns med i nedläggningsvägen. Vad tror Maud Olofsson händer med servicen i Höljes, denna by på gränsen till Norge, om bensinmacken läggs ned? Allting hänger ihop.

Han har också två alternativ: att upphöra med försäljningen och låta Statoil stå för saneringen eller att ta över och jaga nya leverantörer, vilket innebär att han till sist får stå för saneringen själv den dagen det är dags att lägga ned.

Jag vill ha svar från Maud Olofsson om vilka konkreta initiativ som är på gång, dels för att se till att man har service över hela alltet, dels för saneringsansvaret.

Anf. 6 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Tre interpellanter månar om tillgången till drivmedel på landsbygden. Näringsministern visar i sitt svar på betydelsen av samarbete mellan olika aktörer för att vi ska ha en levande landsbygd. Jag

instämmer verkligen i ministerns svar. Landsbygden är en stor tillgång för Sverige. Jag antar att interpellanterna är av samma åsikt, även om jag av historiska skäl är lite skeptisk till att alla partier verkligen skulle vara så samhällstillvända.

Vi som var med några år i slutet av 80-talet minns kampanjen Hela Sverige ska leva och de vackra orden om att vi ska ha en levande landsbygd. Det fanns då en affisch som jag kommer ihåg. Den föreställde de dåvarande partiledarna, som satt i en båt. Budskapet var: Vi sitter alla i samma båt.

Vi vet hur det gick. Det var några som valde att lämna båten. Några har kommit tillbaka. Men det är ett parti som har funnits med hela tiden på den fortsatta seglatsen. Det är Centerpartiet, som i alla år drivit de viktiga landsbygdsfrågorna. Det har vi fortsatt med i regeringsställning.

Tyvärr tycks inte bensinbolagen ha samma engagemang för en levande landsbygd. Det är inte bara i Norrland som flera bensinmackar hotas av nedläggning. Även i den del av Skåne som vi ibland kallar Skåne-Småland, alltså nordöstra Skåne, vill inte bensinbolagen tillhandahålla lika god service som tidigare. Det är tyvärr så att mer än en lanthandel kommer att upphöra då de inte längre får kombinera verksamheten med bensinförsäljning.

Vi kan ibland hämta goda exempel från Norge. Jag tänker på den mobila drivmedelsförsäljningen. Jag ska citera Roy Michaelsen i Butikkutvikling Syd. Han har tagit fram ett koncept med sju gånger tre meter stora containerliknande mackar som kan transporteras på släp. I dag finns ett tjugotal liknande mackar på plats.

”Fördelarna är flera”, säger han. ”Anläggningen är helt datoriserad och det enda som behövs för installationen är en elkabel. Inga tankar behöver alltså grävas ner i backen. Och om det inte fungerar går det snabbt att flytta till mer tätbefolkade orter, utan att riskera miljontals kronor för miljösanering.”

Själva etableringen finansieras genom ett samarbete mellan kommunen, länet, firman Merkur, banklån samt ett bygdeaktiebolag, där folket får köpa aktier. Roy Michaelsen är övertygad om att konceptet skulle kunna fungera även i Sverige. Här i Sverige har vi dessutom möjligheter att söka EU-bidrag.

Jag undrar om näringsministern har satt sig in i det norska projektet och kan tänka sig att vi kan få något liknande här i Sverige också.

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! För det första tror jag att det är viktigt att förstå varför det här händer. Det är viktigt att beskriva att det är en strukturrationalisering som oljebolagen gör. De säger att de har för många mackar i Sverige i förhållande till det underlag som de har. Det är inte på grund av direktivet om att de ska ha förnybara drivmedel. De mackar som är under 1 000 kubikmeter är undantagna. De riktigt små mackarna omfattas alltså inte av detta. Det är viktigt att vara korrekt, och jag har ställt frågan till oljebolagen själva vid det möte som jag hade.

För det andra är det viktigt att säga att bara för att oljebolagen drar sig undan sitt ansvar är det inte självklart att skattebetalarna ska betala. Det är det som är min ingång. Det är därför jag är noga med att säga: Ta inte ifrån oljebolagen deras ansvar! Säg inte: Jaha, nu försvinner oljebolagen.

Nu försvinner marknaden – som Vänstern gärna säger – och då ska skattebetalarna in.

Jag vill behålla trycket på oljebolagen. De är också ansvariga för hur kunderna, konsumenterna, uppfattar att deras service är. Det är därför jag har uttryckt att konsumenterna också måste rikta sin kritik mot de oljebolag som i så fall lämnar sina kunder som finns ute på landsbygden. Jag är lite överraskad, ska jag säga, över att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet så snabbt lämnar den kritiken och går över till att säga att vi ska ha offentliga pengar och att skattebetalarna ska in.

För det tredje: Om vi ska ha en levande landsbygd måste folk vilja och kunna bo där, och de måste kunna jobba. Det är därför näringspolitiken är så himla viktig ute på landsbygden. Folk ska kunna starta och driva företag. Vi sänker arbetsgivaravgifter och gör det enklare att vara företagare. Vi ser till att stimulera företagen. Jobbtillväxten sker just nu i företagandet på landsbygden.

Infrastrukturen är det andra. Regeringen satsade 1,2 miljarder i den senaste budgeten på just infrastruktur, så att människor kan bo där och kan ta sig fram på de vägar som finns. Det är ett anslag som Socialdemokraterna har valt att inte stödja. De lägger pengarna i storstadsområdena i stället.

Det tredje handlar om det som Ann-Kristine tar upp, samordnad service. Det är den kritik jag har att rikta mot den förra regeringen. När man såg allt det här läggas ned, statlig service, kommersiell service och annan service, gjorde man ingenting. Det är därför det som görs kring samordning av samhällsservice, både på myndighetsnivå och med kommersiella delar av samhället, är så viktigt för att få en bra service.

Till det har vi stödet till kommersiell service, som det finns resurser att jobba med. Vi har den regionala tillväxtpolitiken med strukturfondsprogrammen. Vi har landsbygdsprogrammet, som går att använda till de här delarna. Vi har sett till att det här är ett viktigt område.

Jag har sett till att Konsumentverket efter det möte vi hade har fått i uppdrag att sammanställa länsstyrelsernas, självstyrelseorganens och samverkansorganens bedömningar vad gäller den framtida drivmedelsförsörjningen. Jag vill veta hur det här ser ut. Den kartläggning som Ann-Kristine pratar om är redan på gång. Det är väldigt viktigt att vi skapar oss en bild.

Det länsstyrelserna i Värmland, Jämtland och många andra län har gjort är bra. Länsstyrelserna är staten. Det är mina organ för att kunna jobba nära de medborgare som finns ute i länen. Vi får se hur det där ser ut när kartläggningen är klar. Jag menar att det redan i dag finns verktyg.

Till sist vill jag säga att det är bra om vi hittar nya lösningar. Jag tar Jämtland som exempel. Där kommer det efter macknedläggningen nya aktörer, som inte är de stora oljebolagen. Jag tror att det behövs ytterligare alternativ när de stora oljebolagen drar sig undan. Den utvecklingen vill jag gärna stimulera, för den ökar konkurrensen.

Anf. 8 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag tyckte att Maud Olofsson var för snäll i sitt inledande tal om att glesbygden är viktig för Sverige. Jag tycker att den är nödvändig för Sverige. Jag vågar säga det.

Vi har en energisk regering, men den ska inte driva bensinstationer. Det är vi överens om. Jag vet mycket väl att 10 000 liter är kravet. Man kommer inte ifrån det. Men det är 1 000 mackar som riskeras i Sverige av de 3 000 som finns. Det är klart att det också finns ett politiskt ansvar att se till att detta fungerar.

Jag delar Lars-Ivar Ericsons uppfattning att det finns lösningar med flexibla tankställen, mobila eller vad man kallar dem. Man kan säkert hitta en lösning. Det är bra att Maud Olofsson har pratat med de intressenter som är involverade. Det är väl länsstyrelserna, gissar jag, och kommunerna som har ansvar om man vill göra en inventering av vad som finns och hur man skulle kunna lösa detta. Det tycker jag också ligger på detta plan.

Jag kritiserade tidigare regeringen för att man inte har tagit ansvaret hela vägen ut. Jag håller fast vid den uppfattningen. Man bör kunna hitta ett incitament som gör att de olika inblandade får möjlighet till en viss utveckling av det miljövänliga bränslet. Det är min poäng. Det är egentligen inte själva tillgången till bränsle som är faran, utan att vi inte har tillräckligt med miljöbränsle. Detta kommer att utarmas i de här bygderna. Det är den biten jag inriktar mig på.

Oljebolagen måste ta sitt ansvar för det som finns i marken. Så gjorde man i Unnaryd i Halland, som ligger ett par mil från andra tankställen. Där gavs efter en energisk insats från taxistationen som drev macken möjlighet att överta Uno-X, som skulle läggas ned. Då lyckades man få byta ut detta, så att man slapp kostnaden för saneringen genom ett byte, så att säga. Men man behöver givetvis också ha alternativa drivmedel. Det har man inte tillgång till.

Ska man nu ha mobila mackar måste det finnas miljövänliga bränslen i dem. Annars har vi inte vunnit hela vägen fram, och det var ju syftet med lagändringen.

Vad jag tycker är det stora problemet är att det finns en väldig oro, ska ni veta. Det är inte bara jag som står här och talar om detta. Jag har ju erfarenhet från glesbygden. Man måste nog ge besked om färdlinjen, så att de som bor i de här bygderna kan få ett klart och lugnande besked om att det pågår ett arbete för att göra något åt detta.

Jag är övertygad om, även om jag tillhör alliansen, att man måste välja ett senare datum för att hitta lösningarna, för det går inte att finna dem på ett halvår. Och det har ingen betydelse i sakfrågan, därför att nå miljömålet är viktigare än det exakta datumet, som Maud Olofsson poängterat i andra energifrågor.

Här har den tidigare regeringen inte tagit ansvar. Man införde bara något för att det var opportunt, om jag får vara stygg och säga så. Man insåg inte hela konsekvensen för landsbygden. Lars-Ivar Ericson vet själv att det är på det viset.

Min fråga är: Kan inte ministern tänka sig att försöka hitta någon form av central ledning i kombination med de lokala och regionala aktörerna för att hitta lösningar? Jag tror att länsstyrelserna har ett stort ansvar att ta i de här bygderna. Det är inte samma problematik i Stockholms stad som det är i exempelvis Jämtland, Värmland eller Småland. Det vore därför bra om ministern kunde ge ett besked till landsbygden om att man ska försöka finna lösningar. Än så länge är det lite magert.

Jag hoppas att ministern förstår att jag inte är ute efter att subventionera vanliga bensinstationer med skattebetalarnas pengar; det har jag aldrig tänkt. Men jag ser det som en klimatinvestering för att få miljövänliga bränslen. Hur lösningen exakt ser ut är för mig inte intressant. Men vi vet att det fordrar en lagändring för att kunna ställa upp mobila mackar. Det har med säkerhet att göra. Det skulle kommunerna och länsstyrelserna kunna vara mer involverade i än vad de är i dag. Jag hoppas att ministern har ett besked i den frågan.

Anf. 9 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Ministern anför att vi från Vänsterpartiets och även Socialdemokraternas sida – men nu pratar jag för Vänstern – skulle ge bidrag för att upprätthålla det här. Det är inte alls det vi är ute efter. Visst ska marknaden ta sitt ansvar, men det ska också staten göra, och jag tycker att de ska göra det tillsammans. Man ska naturligtvis pressa dem att göra det.

En träff med dessa höga herrar – det är väl herrar, förstår jag – räcker inte. Man måste nog träffa dem flera gånger. I samma inslag på TV 8 som ministern var med i fanns också en representant från ett oljebolag med, och det går att titta på efteråt. Där säger han att oljebolagen är beredda att ta en viss del av ansvaret. Nu vet jag inte vad det innebär, för en viss del kan ju vara pyttelite eller lite mer.

Detta med en försörjningsplan har vi redan tagit upp. När det gäller samordnad service tror jag att det behövs ett besked, eftersom staten drar in service och man sedan har utredningen om hur man ska kombinera det hela. Jag kommer från en kommun där vi har byar där det finns ombud för apoteket, systembolaget och ATG. Det är bensin- och vanlig livsmedelshandel.

Det behövs en långsiktig strategi och ett långsiktigt tänk på helheten för att landsbygden ska överleva. Vi tror ju på den. Den har helt klart en potential att utvecklas.

Ministern tar upp detta med jobb, som är viktigt, och företagande, som också är viktigt. Men något som företagen brukar vara noga med är att titta på vad kommunen och även staten har för service på orten. Har de dragit sig undan är man kanske inte så pigg på att utveckla sitt företag, om företaget finns där redan, eller att etablera sig där.

Jag kan som exempel ta min egen hemkommun, Malung, när det gäller infrastruktur. Försäkringskassan har öppet två timmar i veckan. På arbetsförmedlingen håller det också på att hända saker. Och polisen har vi fullt sjå med att rädda gång på gång.

Västerdalsbanan, tågbanan, hotas nu – jag vet inte för vilken gång i ordningen – av nedläggning. Dessutom har vi dyrare drivmedel och får allt färre tankställen. Det måste till ett långsiktigt tänk. Nu ställs det krav på att kommunen ska gå in när det gäller den nedläggningshotade banan, och kommunen sitter inte på någon kassakista precis, utan här behövs det faktiskt satsningar. Miljöministern vill nu satsa mer på järnvägar än Fredrik Reinfeldt. Det är bra. Då skulle jag kunna hoppas att Västerdalsbanan får vara kvar.

Näringsministern pratar om samordning och om alternativa lösningar. Då finns de mobila mackarna som redan har tagits upp – en jättebra idé från Norge. Men det kan inte vara så, som jag tror att det var uppe i Jämtland, att byinvånarna ska gå in med tusen spänn var för att kunna få bensin levererad. Risken är att det blir farmartankar och att man tankar upp på dunkar som man har hemma, och det är inte något vidare bra lösningar.

Anf. 10 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Herr talman! Maud Olofsson, jag vill vara lika tydlig som Lena. Jag tror att vi är helt överens om att vi måste ställa kravet, precis som ministern gör, att oljebolagen tar sitt samhällsansvar, och det ska vi göra tillsammans, tycker jag.

Trycket måste fortsätta. Jag håller med Lena Olsson om att det kanske är dags att ordna fler träffar med oljebolagen – det kanske är på gång från ministerns sida – för att de ska ta sitt ansvar. Samtidigt är det så att marknadskrafterna inte fungerar på landsbygden. Det är för stora avstånd och för lite folk som bor där, och då är det inte intressant, för man vill tjäna pengar. Men det måste höras ihop med att man ska ta sitt samhällsansvar.

Det är bra att ministern har tagit itu med en kartläggning av hur det ser ut i Sverige och av vad som är på gång. Det behövs en försörjningsplan och ett tänk när det gäller hur många mackar som ska vara kvar på landsbygden. Jag tror att vi kan vara överens om att alla som finns i dag inte kommer att vara kvar framöver, utan man måste vara tydlig och säga att det kommer att läggas ned ett antal mackar. Men man behöver se över på vilka ställen det är viktigast att det finns bensinmackar kvar och den samordnade servicen som jag tror så mycket på.

Det riktades kritik från ministern mot den förra regeringen. Men när det gäller samordning av service tillsatte den socialdemokratiska regeringen Landsbygdskommittén. Jag hoppas att det nu kommer ett förslag från regeringen utifrån det förslag som ligger på ert bord från Landsbygdskommittén. Vi satt alltså inte helt stilla, utan vi ville verkligen jobba vidare. Men det behövdes en kraftfull satsning för att se över behoven och möjligheterna på landsbygden. Det var detta om försörjningsidan och hur det ser på landsbygden.

Jag vill återgå till saneringsproblematiken. Jag håller med ministern, som svarade att i miljöbalken står det att förorenaren ska betala och att det är verksamhetsutövaren som är ansvarig. Men ett problem med bensinmackarna är vem som är verksamhetsutövare. Är det den enskilda mackägaren eller är det oljebolagen som levererar drivmedlet dit? Det är en sak om det är ett oljebolag som äger bensinmacken, för då är ju oljebolaget ansvarigt. Men sedan finns problemet där en mackägare äger alltihop. Det gäller inte minst de så kallade vita mackarna, där man äger både det som står ovan jord och det som finns under jord. Vem är där verksamhetsutövare? Vem är där ansvarig för saneringen? Det måste man se över och fundera på, tycker jag, för annars blir det orimligt för många mackägare som kommer att sitta med en eller flera miljoner i saneringskostnader när nedläggningen kommer.

I slutändan kanske det blir kommunernas ansvar, om det går så långt som till konkurs.

Det är stora problem och stor oro när det gäller saneringskostnaderna. Om vi är överens om att det kommer att läggas ned ett antal bensinmackar på landsbygden kommer saneringsproblemet som ett brev på posten. Där är det viktigt att vi politiker tar vårt ansvar.

Jag skulle vilja höra lite mer om ministerns syn på saneringsproblematiken.

Anf. 11 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Att klara drivmedelsförsörjningen på landsbygden är oerhört viktigt. Det har den här debatten visat. Det är lite oroväckande att mellan 1 500 och 2 000 tankställen riskerar att försvinna i landet. Både land och stad berörs av nedläggningarna, skillnaden är att många mindre orter riskerar att förlora sin sista mack.

Drivmedelssituationen får också svåra följdverkningar eftersom bensinförsäljningen kan vara en förutsättning för att butikerna ska kunna finnas kvar, både ur intäktssynpunkt och för att locka kunder. Det finns alltså många goda skäl för att myndigheter, politiker, butiker och bensinföretag ska jobba fram lösningar tillsammans.

Jag vill återvända till möjligheten att söka EU-bidrag.

Sverige är väl bäst i klassen när det gäller att leverera in pengar till EU, men vi är inte lika duktiga på att ansöka om bidrag. Här kan vi hämta många goda exempel från grannlandet Finland. Jag tror att vi behöver skärpa oss när det gäller att utnyttja EU-möjligheterna.

Eftersom vi har en näringsminister som vet vad det innebär att leva och bo på landsbygden hoppas jag att det ska bli så bra lösningar som möjligt på detta problem.

Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag tycker att det är jättebra att ni interpellerar på detta så att vi får en diskussion. Jag uppskattar verkligen det.

Många är oroliga. Jag bor ju själv på landsbygden och vet vad detta innebär. På många ställen är detta både mötesplats och serviceplats och det som ger liv åt de mindre orterna. Därför är det en viktig fråga.

Min inställning är att vi först måste ha en bra landsbygdspolitik som skapar jobb och utveckling på landsbygden så att landsbygden blir attraktiv att bo på. Där är jobbskaparpolitiken grunden. Om inte människor kan försörja sig går det inte att bo på landsbygden.

En annan viktig del är infrastrukturen så att man kan ta sig fram och pendla. Där tillför vi resurser för att se till att det blir en bättre infrastruktur. I den förra budgetomgången hade vi 1,2 miljarder till skötsel och underhåll av väg- och järnvägsnätet. Det är till för detta.

Vi har också polisfrågan, som jag inte nämnde tidigare. Vi tillskjuter medel för att också landsbygden ska ha en närvarande polis. Målet 20 000 poliser fram till 2010 ser vi ju ut att klara.

Samordning av servicen är en viktig del. Jag har synpunkter på den förra regeringen för att man såg hela den här nedläggningen och tog fram olika utredningar, men inte gjorde någonting. Det är det som var felet. Det räcker ju inte med utredningar. Man måste ju göra något. Nu sitter vi

med myndigheterna och säger åt dem att de måste samordna sig, både inom myndigheterna och med andra så att vi får en bra service.

Härmedagen satt jag tillsammans med Skatteverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Almi för att se till att vi får en bättre samordnad service gentemot dem som ska starta företag – *one door in* – för att inte alla ska behöva springa runt och för att vi ska använda resurserna på ett bra sätt.

Nu driver vi på våra myndigheter i det sammanhanget, vilket är något nytt för dem.

Den inventering som jag pratade om syftar till att vi ska få en bättre kartläggning. Ann-Kristine har ju varit inne på detta förut. Jag tror att det är bra att vi får en samlad bild. Om vi ser att vi behöver ändra några regelverk för att vi ska få in alternativa aktörer är jag beredd att pröva den typen av idéer. Det är självklart. Vi ska ju inte göra oss så beroende av de stora oljebolagen att vi inte kan ha några andra.

Jag vill tala om att jag kommer att fortsätta att pressa oljebolagen. Jag tycker inte att det är rimligt att de som tjänar rätt mycket pengar på de höga oljepriserna inte ska ta något ansvar. Det är därför jag har haft det förhållningssätt som jag har haft. När de drar undan sitt ansvar ska inte staten säga: Vi har pengar. Ni behöver inte ta något ansvar. De kunder som ni har på landsbygden behöver ni inte bry er om.

Jag tänker inte låta dem komma undan ansvar. Jag tycker att landsbygdsborna har samma rätt som andra att ställa krav på kommersiell service. Jag tycker att oljebolagen ska fundera över sin inställning till kunderna både när det gäller gamla och förnybara drivmedel.

Vi måste naturligtvis se på hur vi kan samordna och samverka för att hitta bra lösningar. Den dialog vi har med oljebolagen är bra. De förstår våra utgångspunkter i detta. De förstår att vi inte är beredda att ta över precis allting. Vi har våra verktyg med kommersiell service, strukturfond och landsbygdsprogram. Allt det är bra verktyg. Jag tycker att det är viktigt att de tar ansvar.

När det gäller saneringen fortsätter en dialog med branschen. Det är ju miljöministerns ansvar. Han håller på med ett arbete på departementet för att se om det är någonting vi behöver göra i det här sammanhanget. Grunden är att oljebolagen också där måste ta sitt ansvar. Det finns några detaljer som vi kan behöva granska. Det gör miljöministern; det är hans ansvarsområde.

Anf. 13 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Lars-Ivar Ericson pratar om att man sitter i samma båt. Det verkar bättre än att bada i samma balja.

Mitt engagemang i detta handlar inte om några floskler. Jag vet att glesbygden är beroende av boende, arbetstillfällen, företagande och vägar – så att man kan ta sig fram och tillbaka. Det är vi helt överens om. Jag anser också att oljebolagen ska ta sitt ansvar. Jag tycker att det är bra att ministern pressar dem. Det är inte heller mitt förslag. Mitt förslag var att titta på hur man ska lösa miljöbränslefrågan även i glesbygden.

Jag tror också att det vore olyckligt om vi för tidigt fick en massa sanktionsavgifter på enskilda mackägare. Därför ser jag gärna att man skjuter lite på det. Det har ingen större betydelse i genomslag.

Man måste också komma ihåg att när det gäller miljöbränsle är det en transformering. Det blir en övergång från fordon som i dag drivs med fossila bränslen. Vi får allt fler fordon som kan drivas med miljöbränslen. Det tar tid, därför måste vi ha alla alternativ i glesbygden.

Det kommer att ta tid. Alla kan inte köpa en ny miljöbil, även om man skulle önska det. En miljöbil måste ju tanka miljöbränsle, annars blir det ingen effekt.

Jag tror också att det är viktigt att man inte sätter järnvägssatsningar mot vägsatsningar. Bägge behövs. Vägsatsningar är viktiga, inte minst i glesbygd. Det finmaskiga vägnätet har varit mycket eftersatt. Det är en fråga som Centern har drivit, och även jag.

Vi förväntar oss att människor ska förflytta sig till sina arbetstillfällena. Det kallas för pendling. Vi kan inte dra järnvägsspår till varje ort i hela Sverige. Man måste kunna resa med fordon som är miljövänliga på riktiga vägar. Det är en förutsättning. Annars får vi en urbanisering och då har vi motverkat syftet. Trafiksäkerheten ska vi inte heller glömma.

Detta helhetsansvar måste ministern ta tillsammans med aktörerna på regional och lokal nivå. Jag är övertygad om att ministern gör det. Jag vill bara vädja till ministern att tänka på tidpunkten och möjligheten att ge en form av hjälp som till exempel investeringsstöd från EU för miljövänliga bränslen även i glesbygden.

Anf. 14 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Tack för beskedet om en fortsatt dialog med branschen. Det är jättebra att de, som ministern säger, är medvetna om att det utövas påtryckningar på dem. De är inte så populära. Det är ingen vidare bra marknadsföring för dem.

Det finns organisationer som säger att man vill höra sig för när det gäller en generell skattehöjning på drivmedel för att den specifikt ska gå till landsbygden för att garantera en viss standard.

Som Ann-Kristine säger kanske man inte kan rädda varenda station, men en hel del.

Lars tar upp att vi ska satsa både på järnvägar och vägar och att vi inte kan ha en järnväg till varenda by. Det kan jag hålla med om, men det vore fantastiskt bra att behålla dem vi har.

Jag är glad att Carlgren jobbar med det här i dag. Vi får se hur lyckosamma ni är i förhandlingarna med regeringen och om man gör en mycket större satsning på järnväg som jag förstod att det var fråga om.

Ni går tillbaka till historien och talar om hur de andra har gjort. Nu har ni regeringsinitiativet. Ni sitter i regeringen. Sluta prata historia, utan tala om för oss vad ni tänker göra konkret!

Man kan inte klappa sig för bröstet hur mycket som helst. Det ska man inte göra. Men så fort som avvecklingen av landsbygden har skett de här två åren har jag inte sett den ske förut.

Anf. 15 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det är väldigt bra att det ställs krav på oljebolagen. Jag tror att alla partier står bakom det. Driv på! Ställ krav på att oljebolagen ska ta ett samhällsansvar!

Lena Olsson tog upp att man kanske kan ta ut några ören per liter bensin för att kunna jobba med försörjningsplanen och saneringskostna-

derna. Det finns goda idéer också från svensk bensinhandel bland annat. Ta tag i oljebranschen och driv dem framför er! Det tycker jag är bra.

Jag har en slutkommentar när det gäller saneringen. Det är bra att miljöministern har lyft upp frågan ordentligt. Jag vill skicka med att det är viktigt att se över vem som är verksamhetsutövare när det gäller bensinmackarna. Är det oljebolagen eller är det den enskilda mackägaren? Om det är den enskilda mackägaren som kommer att få stå med stora saneringskostnader framöver måste staten vara med och ta ett visst ansvar, annars blir det orimligt.

Det går fort nu. Bensinmackarna på landsbygden läggs ned nu. Vi kommer att få se mycket av det i sommar och under hösten. Konkreta förslag på hur vi ska rädda dem behövs.

Det finns en mängd goda förslag på regeringens bord när det gäller landsbygdspolitik ifrån Landsbygdsutredningen i *Se landsbygden!* Genomför de sakerna! Den politik vi ser i dag slår tyvärr stenhårt mot landsbygden. Se till att genomföra en del av förslagen som finns i utredningen, så blir det bra!

Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka för den här debatten. Som jag sade i mitt förra anförandet tycker jag att det är väldigt bra att ni lyfter upp den här frågan. Jag tänker inte avfärda några idéer mer än möjligen det här med skattehöjningar. Jag tror inte att det är landsbygdsborna som ska betala detta genom skattehöjningar. Jag är beredd att lyssna på alla konkreta förslag som finns på det här området.

Jag tror också att den inventering vi gör kommer att ge oss en viss vägledning om det finns något ytterligare vi behöver göra. Jag är otroligt prestigelös i den här delen. Det är viktigt att vi löser problemet och att vi ser det som uppgiften.

Jag kommer att fortsätta dialogen med oljebolagen men också med andra aktörer. Vi har länsstyrelserna som våra organ. De finns nära medborgarna. De ser hur man kan göra och hur man kan använda de verktyg som vi har för att nå bra lösningar. Det kravet har jag på länsstyrelserna. Vi har tillskjutit pengar till länsstyrelserna i landsbygdsprogrammet, strukturfondsprogrammen och alla de övriga regionala stöden som finns. De verktygen ska användas, och det är mycket pengar som det är fråga om.

Vi ser över saneringsfrågan, men det är som sagt miljöministerns ansvar. Jag har noterat de synpunkter som har kommit fram, och jag tar dem med mig.

Den här regeringen gör det den förra regeringen aldrig gjorde, nämligen att skapa en grund för en god tillväxt på landsbygden genom jobbskaparpolitik, bättre infrastruktur och samordnad service. Vi ser till att det finns poliser. Det som är grundförutsättningarna i tätorten ska också finnas på landsbygden.

Jag kan lova dig, Ann-Kristine, att vi genomför många av de idéer som har kommit fram i de här utredningarna. Vi gör inte bara utredningar, utan vi genomför. Exemplet inom infrastrukturen är en sådan sak. Men det kommer att ta ett tag innan man ser utvecklingen vända. Nu ser vi att arbetslöshetssiffrorna är lägre än på länge i många av de här kom-

munerna. Det är grunden för att vi ska få en bra utveckling på landsbygden.

Jag tackar för ert engagemang, och jag tror att landsbygdsborna får fortsätta att jobba gemensamt för att vi ska kunna klara den här servicen. Jag lovar att ta mitt ansvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2007/08:659 om EU:s energipolitik

Anf. 17 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Anne-Marie Pålsson har frågat på vilket sätt jag anser att tillskapandet av en inre marknad för energi är till gagn för den svenska konsumenten och om jag avser att vidta några åtgärder i sammanhanget.

Mitt svar på Anne-Marie Pålssons första fråga är: Ja, jag anser att en inre marknad för el och gas är till gagn för Sverige, svenska företag och de svenska konsumenterna. Det finns flera skäl till detta. Det enskilt största är att en väl fungerande marknad med fritt tillträde till näten är en förutsättning för att vi ska kunna nå de gemensamma mål som den europeiska unionen ställt upp inom klimat- och energiområdet. Naturligtvis är nationella åtgärder viktiga för att vi ska uppnå dessa, men en gemensam inre energimarknad behövs också för att tillgängliga och kommande produktionsresurser och infrastrukturer ska kunna nyttjas så effektivt som möjligt.

En gemensam inre marknad ger också möjlighet att ta fram gemensamma hållbara regelverk för nätinvesteringar och att säkerställa tillträde till näten för anslutning av förnybar elproduktion på rimliga och icke-diskriminerande villkor. Dessutom bidrar den till att investeringar i elproduktion sker i de länder eller regioner där det är mest kostnadseffektivt. Vid sidan om klimatfrågan har en gemensam inre marknad också positiva effekter på den europiska försörjningstryggheten. Genom ökad handel och utbyggda överföringsförbindelser behöver inte varje land vara självförsörjande.

Anne-Marie Pålsson har också frågat vilka åtgärder jag avser att vidta. Regeringen deltar aktivt i förhandlingarna om det tredje lagstiftningsförslaget om den inre marknaden för energi och driver en svensk linje.

Anf. 18 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Tack, näringsminister Olofsson, för svaret! Jag måste dock säga att jag tycker att det var i knappaste laget, till och med nästan innehållslöst.

Som skäl till varför en gemensam inre marknad för el skulle vara bra anförts att det ger aktörerna fritt tillträde till nätet. Det andra argumentet är att då behöver vi inte alltid vara självförsörjande.

Behagar näringsministern skoja med mig? Vet inte näringsministern hur el prissätts? Det är förvisso riktigt att när man får en räkning på el ingår även en nätavgift, men merparten utgörs av den rena elkostnaden

och skatter förstås som har en annan logik bakom sig. Det är själva elen som är dyr, och den har blivit väldigt mycket dyrare på senare tid.

Jag tror till exempel inte att basindustrin skulle hålla med näringsministern om att den gemensamma elmarknaden är till gagn. Basindustrin har klagat bittert och högljutt de senaste åren över de höjda elpriserna.

Kruxet med EU i den här frågan är att elpriset sätts av den sist producerade elen, marginaelen, och den är dyr, herr talman. Den är dyr av två skäl. För det första produceras den av fossila bränslen, och för det andra belastas den med utsläppsrätter. Det finns en enda egentlig möjlighet att få en billigare el till gagn för konsumenten. Och jag menar att konsumenten trots allt kan ha glädje av en billigare el, och än mer glädje har man förstås om elen också produceras på ett miljövänligt sätt. Framför allt vill man ha billig el. Det är av vitalt intresse för Sverige med tanke på den stora basindustri och energiintensiva industri vi har i Sverige. Visserligen ska tjänstesektorn ta över, men jag tror ändå inte att vi är så framgångsrika och rika att vi har råd att avstå från den energiintensiva industrin.

Det är marginaelen som smittar all el. När chefen för Energimyndigheten ska förklara varför elen har blivit dyr nämner han tre skäl. Han nämner interaktionen med kontinenten, alltså den gemensamma inre marknaden. Den var inte riktigt gemensam när han uttalade detta, men den höll på att växa fram. Det andra skälet är utsläppsrätterna, och det tredje var de höga fossila bränslepriserna.

Då är det så, fru näringsminister, att när vi kopplar ihop oss med EU smittas vi av de priser som finns i EU, och det är här problemet uppstår. I EU-familjen finns det bra länder, och det finns dåliga länder. De bra länderna i det här fallet är de länder som kan producera el med hjälp av icke-fossilt bränsle. De dåliga länderna är de som behöver mycket fossila bränslen för detta.

Där kan man se en tydlig uppdelning. De bra länderna är Norge, som inte är med i EU men med på marknaden. Med Island är det samma sak; de är inte med i EU men kan kopplas in på marknaden. Bland EU-länderna är det Sverige och Frankrike. Schweiz är inte heller med i EU men duktiga på elproduktion.

De dåliga länderna, och här är det värre, är de som har mycket fossil kraft. Det handlar om Luxemburg, Irland, Danmark, Portugal, Grekland, Nederländerna, Polen, England, Italien och Tyskland. Så länge dessa länder har så stor användning för sin fossila kraft kommer vi i Sverige inte att få låga elpriser, oavsett vad vi gör. Det är det problemet jag skulle vilja diskutera med näringsministern.

Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det här är en otroligt viktig fråga, men låt mig börja med att säga att elpriserna i Sverige faktiskt är lägre än i övriga Europa – mycket, tror jag, beroende på att vi har en avreglerad elmarknad. Vi har en väl fungerande marknad. Vi har gjort en uppdelning mellan producenter av el och nätägare, alltså den *unbundling* som vi nu vill att övriga Europa ska ta efter.

Utöver detta har vi dessutom jobbat för en nordisk elmarknad som fungerar rätt väl och som Europa i övrigt tittar på. Då blir det lite ologiskt för mig att säga att jo, det här med en nordisk elmarknad fungerar allde-

les utmärkt, och vi har en integrerad marknad, men det kommer inte att fungera om vi gör det på europeisk nivå.

Nu är vi inte i en integrerad elmarknad med övriga Europa som det ser ut i dag, men om vi tittar framåt på de frågor vi ska lösa – klimat, tillväxt, integrationen av EU – är det klart att energimarknaden är en marknad, precis som den fria rörligheten på andra områden.

Jag pratar till exempel med de baltiska staterna som säger att de vill ha nät kopplade ihop med Sverige därför att de vill kunna både köpa el och sälja el till oss. Vi tycker att det är rimligt att vi hjälps åt när det gäller utvecklingen av att bygga energi för framtiden. Det är ett rätt rimligt förhållningssätt.

Sedan är det så att den sist producerade kolkraften är den som sätter priset, och det är därför omställningen till det hållbara, det energi- och klimatpaket vi nu är överens om, är så viktig. Vi måste snabba på omställningen till det förnybara, snabba på fler hållbara energilösningar och koppla bort det som förstör miljön. Allt detta hänger ihop.

Här hemma har vi elcertifikatsystemet, och vi investerar mycket starkt på elsidan. Det är framför allt vindkraftsutbyggnaden som är jättestor. Stora investeringar sker. Jag invigde Vattenfalls Lillgrund, som försörjer 60 000 villor, nere i Malmö för inte så länge sedan. Vi har även stora investeringar uppe i mellanbygden.

Det är klart att detta också ger fler aktörer så att vi inte bara har de tre stora, utan det blir fler som investerar. Det jag gör är att se till att tillgången till näten blir bättre. Det är viktigt att se att dessa nät ska vara bättre här i Sverige, men de måste också vara det på en nordisk marknad därför att då kommer man att använda den marknaden till att investera i olika energislag där det passar bäst.

Det nordiska samarbetet är någonting att titta på för övriga EU, och jag kan konstatera att vi trots allt, och det är det som är grunden, ligger lägre i elkostnader än vad övriga EU gör, även om svensk basindustri tycker att kostnaderna är höga. Vi kan ändå konstatera att priserna nu ligger rejält lägre än i övriga EU-länder, och det visar ändå att den svenska hållningen och den svenska vägen genom avreglering, *unbundling* och en nordisk marknad har visat vägen.

Det tycker jag är grunden för att säga att det vore bra om större delen av Europa gjorde samma sak.

Anf. 20 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Tack, fru näringsminister!

Mitt problem handlar om lite andra saker. Jag tycker att vi i Sverige faktiskt har gjort en förfärlig massa goda och framåtsyftande saker på elmarknaden. Vi har satsat på att bygga ut en miljövänlig el, och vi har gjort detta på ett systematiskt och framgångsrikt sätt under en lång följd av år.

Men bekymret för mig är att vi inte längre får utdelning på de investeringar vi har gjort. I vårt fall får inte konsumenterna utdelning på dessa investeringar. Det är möjligt att producenterna kan få ökade vinster, men dessa tillfaller inte konsumenten, även om konsumenten många gånger har varit med och finansierat detta skattevägen genom att man avstått från konsumtion den gång i tiden skatten utgick för att kunna göra de här investeringarna.

Har vi då ett system i Sverige och i Norden som innebär att vi inte kan få tillbaka dessa vinster längre blir nästa bekymmer att se poängen med att vara framåtsyftande i sina investeringar utan att få återbäring på dem. Det spelar liksom ingen roll hur många vindkraftverk vi producerar i Sverige; fortfarande prissätts även den elen utifrån den dyra och smutsiga fossila el som produceras i Europa.

Fine, producenterna kanske går med vinst på detta, men konsumenten får inte del av dessa vinster. Min interpellation handlar just om konsumentperspektivet. Varför får inte konsumenterna del av de satsningar som görs i Sverige?

Maud Olofsson hänvisar till Nordenperspektivet, och det är i och för sig en bra jämförelse, för det understryker väldigt mycket det jag har sagt. Norden skiljer sig från Europa. Mindre än 20 procent av elen i Norden produceras med hjälp av fossil kraft. I Europa är det mer än 50 procent. Det är just de relativt sett miljövänliga framställningsformerna i Norden som gör att vi fortfarande kan ha lite lägre priser i Norden än vad vi har i EU som helhet, men när den inre marknaden fungerar på det sätt som näringsministern här ger uttryck för som sin förhoppning, då är också den kostnadsfördelen och prisfördelen ett minne blott.

Man är tydlig i Lissabonfördraget: Energipolitiken ska bygga på en anda av solidaritet. Man ska hjälpa varandra och producera för varandra för att täcka varandras behov.

På det här sättet frånhänder vi oss alltså möjligheten att få ta del av avkastningen på de investeringar vi själva gör. Det är också så att när man ska ha en gemensam marknad så frånhänder man sig också möjligheten att verka påtryckande mot de länder som inte vill vara tillräckligt aktiva när det gäller omställningen till en mer klimat- och miljövänlig elproduktion. Då kan ju de länderna luta sig tillbaka och säga att vi behöver väl inte göra mer investeringar. Vi behöver inte vara självförsörjande. Vi kan importera elen från annat håll i stället.

Det ligger så att säga i korten att man inte behöver göra något.

Öppnar man för den möjligheten, herr talman, hur ska man då trycka på länder som Polen, Portugal, Danmark och andra miljöbovar att de ska ställa om, vi ska tvinga er att ställa om och göra detta, för ni kan inte bli fripassagerare på det som andra länder gör?

Hur har alltså näringsministern tänkt föra den här diskussionen i EU med de andra länderna så att de agerar så att även de svenska konsumenterna kan få tillbaka en del av sina investeringar?

Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att jag tror att vi måste klara av att diskutera flera saker samtidigt. Den ena delen är naturligtvis elpriserna. Den andra delen är klimatutmaningarna. Det tredje är försörjningstrygghet. Det är många delar i detta, och det är precis det som är grunden för den diskussion vi har.

Låt mig börja med klimatet. Anledningen till att vi har ett klimat- och energipaket är just att varje land måste göra sin hemläxa. Vi har gjort en så kallad bördefördelning. Varför kallas det bördefördelning? Jo, för att alla ska dela bördorna. Men vi kan inte tvinga dem som ligger på en 2-procentig andel förnybar energi att gå upp till 50 procent som Sverige

har, utan vi måste fördela bördorna. Det är solidariteten i EU:s själva arbete.

Mitt sätt att se på det här är att försöka hjälpa de länder som kanske inte har kommit lika långt genom att dela med oss av våra erfarenheter. Fjärr- och kraftvärmen är ett exempel där det är väldigt många länder som nu tittar på hur vi har använt bibränslen, hur vi har använt sopor, hur vi har använt spillvärme till att bygga ut våra kraftvärmesystem. Vi är otroligt effektiva i den tekniken, och jag erbjuder kunskap på det området. Jag beskriver att svenska företag kan vara intresserade av att investera, och jag försöker koppla ihop Sverige med andra länder.

Det är ett konkret bidrag för att både ställa krav på de här länderna och kanske också skapa jobb och utveckling här hemma tack vare att vi ligger långt framme och tack vare att vi har utvecklat allt detta.

Sedan menar jag att vi har utdelning på detta. Elkostnaderna är ju lägre i Sverige om man jämför med övriga länder. Vi har gjort allt detta som vi förväntar oss att övriga EU ska göra. Men jag tycker att det också ligger en del i det här med solidariteten, som det står i fördraget. Vi säger ju att vi ska försöka jobba för en gemensam marknad på alla möjliga områden: ökad rörlighet för människor, ökad rörlighet för kapital, ökad rörlighet när det gäller tjänster. Det är klart att energiproduktion och elförsörjning är en viktig grund i detta.

Om jag ser egoistiskt på detta är det ju så att om vi hjälps åt i det här så kanske inte vi behöver investera för toppkraften för varje dag. Alla har det inte kallt samtidigt, och kan vi koppla ihop oss med några fler kan vi köpa från något annat ställe den dag då det är väldigt kallt här hemma och slipper ha den toppkraft som vi har.

Nu ser vi framför oss i de investeringsplaner som finns att vi kommer att ha ett överskott framöver. Redan 2010 och fram emot 2015 kommer vi att ha ett rejält elöverskott i vårt land. Det gör att det till och med kan vara möjligt för oss att exportera och tjäna pengar på att vi är duktiga på att producera el. Vi kan exportera den typen av produkter likaväl som alla andra.

Jag vet att den linje som jag driver och som regeringen driver i det här sammanhanget har otroligt starkt stöd i den här regeringen och i den här riksdagen och har haft det under lång tid. Det har inte rått någon som helst tvekan om att vi ska ha en inre marknad också för energi. Även Anne-Marie Pålssons parti har ju ställt sig bakom den inställningen.

Skräms inte med en framtida marknad som fungerar väl, utan se att det här är ett uppdrag att skapa en hållbar energipolitik som ger försörjningstrygghet och som också ger rimliga priser.

Konkurrens är alltid bättre än protektionism, men vi kommer att ta steg för steg, för vi har ändå bara en nordisk marknad i dag, och jag ser den utvecklas mot de baltiska länderna. Nästa steg är en europeisk marknad. Men jag tycker att solidariteten och uppdraget att jobba med hållbara energilösningar och försörjningstrygghet är en viktig del i grunden för min inställning.

Anf. 22 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Maud Olofsson nämnde tre olika saker som vi försöker diskutera samtidigt, och det är väl riktigt att vi har en tendens att prata

om olika saker, därför att detta är en ganska knepig fråga. Den är tekniskt svår, den är svår att förstå sig på och att diskutera på ett begripligt sätt.

Men det är också två andra dimensioner som jag vill diskutera och som min interpellation handlar om. Det var konsument- och producentperspektivet. Och Maud Olofsson uppehöll sig inte alls vid konsumentperspektivet, utan det var hela tiden producentperspektivet. Det handlade om producenter, som kan tjäna på att de kan ta fram ny teknik och nya investeringar för att kunna sälja detta och tjäna pengar.

Men min fråga är: Vad tjänar konsumenten på detta? Då är det så att utsläppsrätterna åtminstone för ett år sedan – det där svänger ju lite fram och tillbaka – bidrog till att höja elpriset med ungefär 25 öre per kilowattimme. Det priset tas ut på all el som produceras, oavsett om det är fossil el eller ej. De stora vinnarna på detta är alltså de stora producentbolagen. Fortum, Eon och Vattenfall tjänar kanske 20 miljarder om året på den här typen av politik. Men konsumenterna fick alltså betala 20–25 öre mer.

Hur ska vi kunna bli av med den prisökning som beror på utsläppsrätterna? Jo, den blir vi av med genom att helt enkelt sluta producera fossilkraft. Det är lösningen.

Vi klarar det i Sverige, för det är nämligen bara 5 procent av vår elproduktion som består av fossilkraft, så med lite sparande, lite eftertanke och lite kloka investeringar kan vi bli av med det fossila beroendet. Därmed skulle vi kunna sänka elpriset på ett nästan dramatiskt sätt. Men Europa kan inte göra det därför att beroendet av fossilkraft är 50 procent. Därför kommer konsumenten i Sverige för lång tid framöver att få betala kostnaden för att Europas energimix inte i det här avseendet är lika klok och framsynt som den svenska.

Det är konsumentens perspektiv som jag reser här, och min fråga handlade om detta: Är EU:s inre marknad för energi bra för konsumenten?

Anf. 23 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag vill protestera emot Anne-Marie Pålssons beskrivning av att jag inte tar konsumentperspektivet. Marknadsekonomi är alltid bra för konsumenter. Ökad konkurrens är alltid bra för konsumenter. Men också bättre miljö är bra för konsumenter. Det är därför jag driver frågan om att se till att man ökar konkurrensen. Det är alldeles riktigt som Anne-Marie Pålsson säger: De tre stora bolagen är dominerande. Det är därför jag tycker att det är bra med elcertifikaten, som gör att det kommer in några nya.

Men vi måste också konstatera att trots att vi inte har en integrerad elmarknad i EU – det har vi ju inte i dag – har vi ändå en koppling till de höga kolpriserna därför att vi har utsläppshandel. Men det råder en stor enighet om att vi ska ha en utsläppshandel, därför att vi vill minska koldioxidutsläppen.

Det är därför jag säger att vi måste klara av att diskutera flera saker samtidigt. Det är svåra avvägningar – jag håller med Anne-Marie om det – otroligt svåra. Men miljön måste finnas där vid sidan av hur vi tittar på elpriserna, och Sverige kan verkligen stå som modell för ett hållbart energisystem.

I grunden är det så att ska vi klara det här på sikt – det kommer att ta en tid innan vi har gjort det – kan vi ändå visa i Sverige hur man skulle kunna göra också i andra länder. Det är det jag försöker beskriva för Anne-Marie, att det är på det sättet som vi också delar med oss av de erfarenheter som vi har från kraftvärmeverken och fjärrvärmesystemen, från att vi har minskat oljeförbrukningen i bostadsuppvärmningen och allt detta. Det kan vi dela med oss av, och vi gör också det mycket aktivt.

Men jag vidhåller att marknadsekonomin är det bästa sättet att se till konsumenternas intressen, både när det gäller basindustrin och när det handlar om enskilda konsumenter. Marknadsekonomin, öppna gränser och att se till att vi får en ökad konkurrens är de absolut effektivaste sätten att få ned priserna. Men då måste vi också se till att det sker och att det ges möjlighet till det. Det är därför den integrerade marknaden i Norden får stå som exempel för hur jag ser på hur det kan komma att se ut framöver.

Jag är mycket optimistisk om att vi kommer att klara den här uppgiften på ett ansvarsfullt och bra sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2007/08:710 om skydd för franchisetagare

Anf. 24 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Sylvia Lindgren har frågat mig om jag tänker ta några ytterligare initiativ för att stärka franchisetagarnas ställning. Bakgrunden till Sylvia Lindgrens fråga är att hon anser att nuvarande lagstiftning inte räcker till för att förhindra missbruk av franchiseformen.

Jag har som mål att det ska vara enkelt, roligt och lönsamt att vara företagare. Jag kan se såväl fördelar som nackdelar med franchising och vill därför nyansera bilden i jämförelse med den som ges i interpellationen.

Att franchising är ett attraktivt och framgångsrikt sätt att starta och driva företag vittnar de 12 000 franchisetagarna med drygt 100 000 anställda i Sverige om.

Motivet till att starta och driva företag som franchisetagare är ofta den ökade trygghet det innebär att starta ett företag som redan har en beprövad och fungerande affärsidé.

Det kan således vara enklare att starta företag som franchisetagare än att starta helt på egen hand. Franchisetagare erbjuds ofta utbildning och stöd i startfasen. Franchisetagaren behöver inte heller arbeta fram egna rutiner för administration och redovisning, leta leverantörer, sköta marknadsföringen med mera. Dessa uppgifter sköter franchisegivaren. Franchisetagaren kan i stället koncentrera sig på försäljningen och på att leda verksamheten och personalen. Överlevnadsgraden är också högre bland franchiseföretag.

Samtidigt innebär franchising begränsningar i franchisetagarens möjligheter att driva företaget på egna villkor.

Därför tycker jag att det – precis som för allt annat företagande – är viktigt att den som startar och driver franchiseföretag kan få realistisk

information om vad det innebär, så att den enskilde kan göra ett medvetet och välinformerat val.

Flera offentliga aktörer tillhandahåller information och råd till dem som funderar på att bli franchisetagare, exempelvis Verket för näringslivsutveckling, Nutek, som är min myndighet, och Almi Företagspartner AB. Svenska Franchiseföreningen, som består av både franchisegivare och franchisetagare, sprider också kunskap och ger råd och rekommendationer om franchising.

Franchisetagare har, liksom övriga företagare, gynnats av regeringens många genomförda åtgärder för företagare, exempelvis sänkta arbetsgi-varavgifter, den slopade medfinansieringen i sjukförsäkringen och den förlängda redovisningsperioden för mervärdesskatt i småföretag.

Jag anser avslutningsvis att regeringens åtgärder även ökat möjligheterna för franchisetagare att driva företag framgångsrikt. Jag avser för närvarande inte att ta något initiativ för att stärka särskilt franchisetagares ställning.

Anf. 25 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Men det är klart att jag inte blir särskilt upplyft över att svaret innehåller uppgiften att inga initiativ är på väg att tas och att man inte vill se över den här frågan.

Det är ingen tvekan om, precis som Maud Olofsson också sade, att franchising har en stor utbredning också i Sverige. Men vi har också sett rubriker som inte borde lugna någon av oss: Franchiseavtal blev en fälla. Franchisetagare missnöjda med 7-Eleven-avtal.

Dessa rubriker beskriver en viktig del av verkligheten. Men franchisetagare är också typiska småföretagare. Det ska man inte glömma bort. De är småföretagare i en utsatt ställning.

Allt fler verksamheter utövas på franchisebasis. McDonalds, 7-Eleven, Hemglass, Polarn O. Pyret och Svensk Fastighetsförmedling är bara några kända exempel. Snabbmatsrestaurangerna är så gott som till hundra procent franchiseföretag. Andra branscher där franchising ofta förekommer är till exempel detaljhandel, biluthyrning och städföretag.

En fri företagare kan förhandla med olika leverantörer om leveranser och varor. Han är fri att byta leverantör, äger själv, eller åtminstone disponerar, det materiella underlaget för verksamheten. Han har rätt att fritt överlåta verksamheten till annan. Om företagaren avlider ärvs företaget av dennes familj.

Bland annat dessa omständigheter är rekvisita som kännetecknar en fri företagare. Sådana friheter i rekvisitan finns inte i franchiseavtalen. Jag vill ändå säga att det finns också positiva delar i franchising som företagsform. Den har också sin givna plats hos oss. Men den kännetecknas så starkt av en ensidighet till nackdel för den svagare parten, nämligen franchisetagaren. Avtalen är också ofta direkt översatta amerikanska avtal eller i bästa fall inspirerade av dessa. Franchiseföretag bedrivs också ofta – tyvärr – under oseriösa former. Men det finns alltför många avarter och problem i de olika branscherna.

Det här är frågor som är viktiga och nödvändiga att besvara. Inte minst i tidningsrubriker kan vi se hur dessa system är kränkande och hur svårt det har varit för många franchisetagare att få fungerande avtal.

Ett centralt krav borde vara frågan om förhandlingsrätt för franchisetagare. Maud Olofsson nämnde i sitt svar SFF, franchisegivarnas organisation. Men Franchisetagarnas Riksorganisation, FRO, nämns över huvud taget inte. Det är just att få en likvärdig behandling i avtalsfrågor som är så oerhört viktigt att driva. Vad vi för svensk del, inte minst när det gäller arbetsgivare och arbetstagare, har verkat för länge finns inte här.

Ett centralt krav är frågan om förhandlingsrätt för franchisetagare. Skiljeklausulen är en annan del i detta. Vi har sett i utvecklingen oskäliga villkor i avtal, och det har inte fungerat.

Många frågor är olösta. Därför blev jag förvånad över Maud Olofssons svar. Maud Olofsson brukar säga att hon värnar företagarna. I svaret sade hon att hon inte vill ta några initiativ.

Anf. 26 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Hur upplever jag situationen? Överlevnadsgraden är högre bland franchiseföretag. Det visar att det är en inte så dum företagsform. Det är rätt många som klarar att verka som franchiseföretagare.

Det är få av franchiseföretagen som vänder sig till mig och klagar på villkoren. De vill att jag ska skapa i grunden goda företagsvillkor så att de kan överleva och få bra lönsamhet. Det handlar ofta om enklare regler och att göra det billigare att anställa. Vi levererar.

Vi ser på företagarna som grupp. Mitt uppdrag är att se till att det blir bra villkor för alla företagare, oavsett hur ägarformen ser ut. Det är till gagn för dem för att få bättre lönsamhet. Det är detta som är det tuffa för dessa företag och andra företag.

Svenska Franchiseföreningen består av både franchisegivare och franchisetagare. Det är därför jag nämner föreningen. Man sprider mycket kunskap inom organisationen för att hjälpa dem som skriver avtal.

Det är fritt att teckna dessa avtal. Det är fritt för alla som blir franchisetagare att skriva avtal. Det är ingen som tvingar dem att göra det. Var och en som startar sitt företag, oavsett om de gör det som franchisetagare eller på annat sätt, måste veta vad de ger sig in på. Det är ingen enkel sak att vara företagare, oavsett form. Jag ser inte att den här formen har större problem än vad som är normalt för företag. Snarare har många som startar franchiseföretag nytta av organisationen som bas. Det är därför jag inte heller ser att det finns stor anledning för mig att göra något mer på området.

Om överlevnadsgraden är högre bland dessa företag är väl det en signal om att det fungerar väl. Sedan finns alltid avarter, men det måste man klara ut inom respektive organisation och företag. Det är faktiskt en företagsintern historia och inte i första hand en politisk fråga.

Anf. 27 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Var än avarterna förekommer måste vi jobba mot dem. Vi kan se alla dessa tidningsrubriker som har funnits om franchising. De har gällt inte minst 7-Eleven. Det är klart att vi måste titta på vad som är grunden för att det ser ut så. Då går det inte att säga att det handlar om regelförenklningar.

Jag ger Maud Olofsson rätt när hon säger att det inte är enkelt att vara företagare. Jag tror inte att företagarna upplever det så heller. Därför är

det inte så logiskt i sammanhanget att säga att alla ska få en F-skattsedel när de föds.

Det ska vara en viss status för företagare, och man ska veta vad man ger sig in i.

Det råder inget tvivel om att franchisetagare vanligen är utsatta för hård kontroll. Dagskassan ska ofta dagligen sättas in på banken. Revisorn eller kontrollanterna kan dyka upp när som helst. Lokalerna är ofta ägda eller hyrda av franchisegivaren, vilket innebär att franchisetagaren endast har ett andrahandskontrakt med den otrygghet som det innebär. Han eller hon är bunden till ett visst varusortiment, priser, leverantörer och så vidare. En franchisetagares ställning är i flera väsentliga avseenden betydligt mer fråga om en beroendeställning än vad som är brukligt för en vanlig företagare. I Sverige har därför franchisetagare valt att sammansluta sig i Franchisetagarnas Riksorganisation, FRO, för att försöka stärka sin ställning. Vi pratar om två parter, Maud Olofsson. Det är märkligt att hon inte nämnde båda parter i svaret utan nämnde bara den ena. Det är det som gör att jag blir lite fundersam.

I samband med lagen om informationsplikt följde med en rad olika svårigheter som också måste ses över. Det gäller till exempel skiljeklausulen. Det är en regel i franchiseavtalet som betyder att en tvist aldrig kan gå till en vanlig domstol. En franchisetagare har, som redan har framhållits, ingen reell möjlighet att förhandla om innehållet i avtalet och allra minst om skiljeklausulen. Det är klart att i förhållande till beloppen gör detta att franchisetagaren kommer i underläge. Vi vill väl ändå att de ska mötas på samma nivå.

Lagregleringar om ekonomisk kompensation finns i andra länder. Har Maud Olofsson och hennes departement tittat på förhållandena i bland annat Kanada, Frankrike, Spanien, Italien, Korea och Japan? Där finns regleringar om detta. Oskäligen villkor i avtalen måste förbjudas. Standardavtalen innehåller exempelvis regelmässiga bestämmelser som ger franchisegivaren ensidigt rätt att ändra eller lägga till moment. Här kommer inte franchisetagarens roll i samma nivå som franchisegivarens. Det är här som det råder en klar obalans. Jag förstår inte varför Maud Olofsson inte vill ta detta bekymmer på allvar, när man så ofta säger sig vilja verka för företagarna. Varför vill man inte verka för denna bransch?

Företagarnas riksorganisation har också sagt att man behöver se över de här frågorna. Företagarnas riksorganisation anser att de här problemen om franchiseförhållanden har en generell räckvidd: En utredning bör tillsättas för att se över behovet av att jämka oskäligen villkor såväl i franchiseavtal som i andra avtalstyper.

Det här berörs över huvudet taget inte i svaret.

Anf. 28 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Interpellanten Sylvia Lindgren säger att det står en massa saker i tidningarna och att vi måste göra någonting åt avarterna. Men det är inte säkert att politiken alltid ska ingripa. Jag vet att Socialdemokraterna älskar att fatta politiska beslut om allting, men det är inte säkert att politiken ska ingripa i precis allting.

Om det finns en franchiseorganisation där båda parterna finns med är syftet med den organisationen att själv ha en sanering. Inom SFF har man

etiska regler som man tillämpar och som går ut ifrån European Franchise Federations regelverk.

FRO, Franchisetagarnas Riksorganisation, jobbar mer med opinionsbildning och informationsspridning, och det är väldigt bra. Men om jag startar ett franchiseföretag måste jag själv ta reda på och läsa avtalet. Om jag inte tycker att avtalet är bra kan jag starta något annat företag. Men uppenbarligen är det rätt många som tycker att det fungerar väl, och eftersom överlevnadsgraden i de här företagen är mycket hög måste det vara något slags betyg på att det är en väl fungerande företagsform, som många väljer.

Det fria valet, om jag ska starta ett franchiseföretag eller inte, gör ju den individ som startar sitt företag. Sedan måste branschen själv i första hand ha en diskussion och en sanering om man behöver ändra något förhållande i detta. Men själva idén med franchise är att de har ett liknande upplägg, och det är det som gör det enklare. Många väljer just franchise som ett sätt att driva sitt företag. De har samma sorts lokaler, samma sorts produkter, prislistor och alla de saker som underlättar för start av företag.

Jag tycker att det är viktigt att säga detta: Ta inte ifrån de enskilda företagen deras ansvar när de drar i gång! Ta inte ifrån Svenska Franchiseföreningen dess ansvar när det gäller informationsspridning och de regelverk som man har!

Jag kan inte se att det i dag finns något viktigare uppdrag för mig än att se till att skapa i grunden bra företagsvillkor. Det är det som kommer att hjälpa dem. Se till att sänka kostnaden för de anställda! Se till att ta bort regelkrångel som finns i många av dessa branscher! Se till att de kan få en bättre lönsamhet! Jag tycker att det är det viktigaste uppdraget. Det håller jag på med för fullt, och det har också gett resultat.

Anf. 29 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Om man märker och ser att det är flera inom franchising som inte har kollektivavtal, där man har bördor av annat slag för att man är uppbunden av någon annan, att man inte har förhandlingsmöjlighet som på andra ställen – är inte det skäl nog för att intressera sig för att se över de här frågorna?

Min fråga till ministern var om ministern övervägde några ytterligare initiativ för att stärka franchisetagarnas ställning, med betoning på *franchisetagarna*. Då svarar Maud Olofsson bara att det ska vara enkelt, roligt och lönsamt att driva företag, och det ska vara attraktivt att starta och driva företag. Men inom det här området var hon inte alls beredd att göra några insatser.

Gynnas då franchisetagarna av regeringens åtgärder med sänkta arbetsgivaravgifter? Åtgärder har ”ökat möjligheterna också för franchisetagare att driva företag framgångsrikt”, säger Maud Olofsson. Men här kan vi också se hur man är bunden av regelverk i andra former.

Därmed har jag inte sagt att franchising i företagsform inte kan ha sin givna plats om den är rätt använd. Men det är ett ensidigt system som är till nackdel för den svagare parten, nämligen franchisetagaren, och det är det som är vårt stora bekymmer.

Jag har nämnt förhandlingsrätten. Enligt uppgift har till exempel franchisetagarnas egen organisation FRO förgäves försökt få förhand-

lingar till stånd om ett standardavtal med franchisegivarnas organisation SFF. Men man kommer inte ens till förhandlingsbordet. Man är inte en part i det sammanhanget. Det finns skiljeklausuler, och det sker uppsägning av avtalen. Man är bunden till avtal som man inte kan påverka. Det här är ett bekymmer som är väldigt olyckligt. Det finns oskäligen villkor. Standardavtalen innehåller bestämmelser som ger givaren ensidigt rätt, och det är det som vi vill att Maud Olofsson gör någonting åt.

Anf. 30 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Bunden av avtal – ja, det är alla som tecknar ett avtal. Man är bunden av det avtal som man har gjort i en uppgörelse. Min poäng är att människor som tecknar dessa avtal måste läsa avtalen och se vad de innebär innan de skriver på dem. Det är det som är poängen. Tycker man inte att det är bra låter man bli. Tycker man att det är okej skriver man på.

Jag håller med Sylvia om att man hela tiden får jobba för att utveckla de här sakerna, men jag tycker att det i första hand är en branschfråga.

Mitt uppdrag är i första hand att se till att det är enkelt, roligt och lönsamt att driva företag. Vad har jag då gjort? Jo, vi har sänkt arbetsgivaravgifterna. Och låt mig säga att i den här sektorn, som Sylvia tar upp, är sänkta arbetsgivaravgifter för unga någonting otroligt viktigt. Vi har sänkt kostnaderna rejält för de här företagen. Det tycker Socialdemokraterna inte är bra.

Den andra delen handlar om regelförenklingsarbete och att minska med 25 procent. Det finns otroligt många regler i livsmedelssektorn och handelssektorn som vi kan förenkla. Det här tycker Socialdemokraterna inte heller är bra. Ni vill inte ha något regelråd som granskar alla regler som diskuteras och ska genomföras.

Det haltar lite grann när ni låtsas som att ni värnar företagen så mycket men sedan inte tycker om det när man kommer med de strukturella åtgärderna, som är till för att skapa lönsamhet i alla företag, utan är emot det.

Jag försöker bara hävda att generella åtgärder för företagen är mitt huvuduppdrag. Jag ser inte i dagens läge att det finns någon anledning att ändra på det som gäller just franchiseföretagen, därför att jag ser inte att det är min roll i detta skede. Det är en sak som måste ske inom branschen. Sedan ska jag se till att leverera att de här företagen får en bra lönsamhet, och det är jag på god väg att göra. Jag hoppas bara att Socialdemokraterna inser att just de generella åtgärderna är av absolut största vikt för att vi ska få ett bättre företagsklimat här i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2007/08:673 om kunskapskrav för gymnasieskolans förberedande program

Anf. 31 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Maryam Yazdanfar har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att avskaffa ytterligare kunskapskrav, utöver dem som hon i

sin interpellation påstår att jag vill ta bort, på gymnasieskolans yrkesförberedande program.

Naturligtvis ska inte kunskapskraven på gymnasieskolans yrkesförberedande program tas bort. Tvärtom syftar regeringens utbildningspolitik till att höja nivån och kraven inom skolväsendet.

Sedan mitten av 1990-talet har kunskapsresultaten i matematik, naturvetenskap och läsförståelse försämrats. Regeringen satsar därför på att stärka arbetet med läsning, skrivning och räkning i skolan. Obligatoriska kontrollstationer och fler nationella prov ska införas i grundskolan och motsvarande skolformer. Både nuvarande och blivande lärares kompetens ska stärkas. Skolan ska präglas av gott ledarskap och välutbildade lärare, en tydlig fokusering på kunskapsresultaten och en trygg och lugn miljö.

Syftet med alla dessa reformer är att ungdomarna ska komma bättre förberedda till gymnasieskolan än vad som hittills har varit fallet. Det gäller också dem som vill studera på yrkeslinjer.

Alltför många ungdomar avbryter sina gymnasiestudier. Drygt var tredje svensk 20-åring har inte klarat en fullständig gymnasieutbildning med godkända betyg. Svenska och internationella studier visar att dessa ungdomars arbetsmarknad är både osäker och begränsad. Det skapas få nya jobb för en person som inte avslutat gymnasieskolan med godkänt resultat. När ett företag måste minska sin personalstyrka är det oftast just dessa ungdomar som får gå först.

Det är alltså både angeläget och nödvändigt att se till att fler klarar gymnasieskolan. Framför allt måste avbrotten från yrkesprogrammen minska. Fler ungdomar än hittills måste få möjlighet att fullfölja den utbildning de påbörjat. Vi vill ge dem bättre förutsättningar för detta.

I februari 2007 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över gymnasieskolan. Av direktiven framgår att yrkesförberedande program ska fokusera på yrkesämnena och leda till en gymnasieexamen med inriktningen yrkesexamen. Programmen ska ha hög kvalitet och ska leda till skicklighet i yrket.

Det är således inte fråga om att sänka krav, utan om att ställa andra och tydligare krav på yrkeskunnande. Det ökar elevernas anställningsbarhet och möjlighet till fortsatt lärande.

Gymnasieutredningen överlämnade sitt betänkande *Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola* (SOU 2008:27) till mig i slutet av mars i år.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Regeringen avser att återkomma med en proposition till riksdagen efter att ha tagit del av synpunkterna från remissinstanserna.

Slutligen vill jag poängtera att det av Gymnasieutredningens tilläggsdirektiv tydligt framgår att utredaren ska utgå från att svenska, engelska och matematik även framöver ska vara kärnämnen i gymnasieskolan, just för att kunskaper i dessa ämnen är viktiga på samtliga program i gymnasieskolan. Jag anser också, liksom utredaren, att alla elever på yrkesförberedande program som så önskar ska kunna välja till kurser för att nå högskolebehörighet. Genom regeringens satsning på förbättrade baskunskaper i grundskolan och den kommande reformen av gymnasieskolan bedömer jag att arbetslivets krav på goda kunskaper kommer att bättre tillgodoses i framtiden.

Anf. 32 MARYAM YAZDANFAR (s):

Herr talman! Om utredningen heter *Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola* kanske jag får komma med ett förslag på namn på propositionen. Den kanske kan heta: Vissa får gå ut bakvägen. För det är det som blir resultatet av regeringens politik.

Jag ska berätta om bakgrunden till den här interpellationen. I våras besökte jag Arbetsförmedlingen i Märsta som ligger i en väldigt expansiv region, i Stockholmsregionen där jag kommer ifrån. Där finns Stockholms läns största arbetsplats, Arlanda flygplats. Många unga människor som söker sig till Arbetsförmedlingen i Märsta skulle kunna slussas vidare dit.

Problemet är att de inte har rätt kompetens för de allra minst kvalificerade yrkena på Arlanda flygplats. Det är sådana yrken som för 30 år sedan kanske bara krävde grundskolebehörighet och knappt det. I dag krävs det ganska avancerade kunskaper i engelska och gärna i ett språk till. Det krävs ganska avancerade kunskaper i matte.

De ungdomar som är ute i långtidsarbetslöshet kommer ofta från de yrkesförberedande programmen. De har inte kunnat tillgodogöra sig de här ämnena. Nu tycker utbildningsministern inte att de behöver göra det i framtiden heller. Då undrar jag en sak. Till vilka företag tänker Jan Björklund gå ut och säga: Jag vet att vi lever i en föränderlig värld där det är väldigt viktigt att ha teoretiska kunskaper för att man ska kunna få en livslång utbildning, men våra gymnasieelever i Sverige behöver inte de teoretiska utbildningarna, för det är inte fråga om att sänka krav utan om att ställa andra och tydligare krav på yrkeskunnande, det vill säga inga krav på det teoretiska kunnandet.

Det är det som leder till det sorteringsamhälle som Folkpartiet tydligt har tagit ställning för.

Jag såg att utbildningsministern i morse debatterade betyg för de elever som till hösten ska börja i årskurs 1. Som sjuåring ska man kunna veta att man har blivit icke godkänd. Det börjar redan där. Man ska också veta att vissa människor jobbar bäst med händerna. De kan inte ta till sig de teoretiska kunskaper som finns i samhället.

På så sätt skapar vi ett A- och ett B-lag i samhället där vi redan på förhand bestämmer vilka som ska jobba med huvudet och vilka som ska jobba med händerna. Och du ska inte komma hit och tro att du kan byta väg i livet. Vi sparar ju in på komvux. Det tycker jag inte är ett sätt som man bygger framtidens utbildningsväsen på. Det är inte på det sättet som man förbereder dagens unga människor inför framtidens arbetsmarknad.

Jag tycker att det är oerhört häftigt att vi lever i ett föränderligt samhälle där vi inte är protektionister, där vi faktiskt har uppmuntrat förändringens vindar och de strukturomvandlingar som har skett i Sverige under hela 1900-talet. Men det här sätter den borgerliga regeringen stopp för. Det här är ett exempel på den politik som gör att det sätts stopp för den förändringsbenägenheten. Det är väldigt tråkigt.

Anf. 33 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag tycker att det vore klädsamt med lite ödmjukhet från Socialdemokraternas sida när det gäller utbildningspolitiken.

För 40 år sedan kom det många delegationer från andra länder och studerade svenskt skolväsen och svensk utbildningspolitik. I dag kommer inga delegationer från andra länder och studerar Sverige. Jag tycker att Socialdemokraterna ska fundera på varför ingen vill lära av Sverige.

Sanningen är att Sverige är ett avskräckande exempel när det gäller utbildningspolitik och har varit det under ett antal år. Resultaten har sjunkit oavbrutet de senaste 15 åren. Anledningen till att vi nu genomför omfattande reformer av det svenska skolväsendet är ju att er flummiga skolpolitik har misslyckats.

Ni har varit livrädda för att ställa krav i skolan. Ni har varit livrädda för att utvärdera resultat i skolan. Ni har varit livrädda för att ge läraryrket den status och den ställning som läraryrket förtjänar för att vi ska kunna rekrytera duktiga lärare. Ni har varit livrädda för att säga att det är de vuxna som ska bestämma i skolan. Ni har infört styrelser där eleverna ska bestämma över rektorer och lärare, och i många skolor är det de mest högljudda gängen som bestämmer i stället för de vuxna.

Det är resultaten av er skolpolitik som innebär det stora misslyckande som den svenska skolan i dag redovisar i de internationella resultattablerna.

Lite ödmjukhet från socialdemokratins sida vore väl ändå på sin plats?

Det svenska gymnasiet slår ut fler ungdomar än någon annan gymnasieskola i hela världen. En tredjedel av varje årskull når aldrig målen. De hoppar av eller blir underkända och slås ut. Det är resultatet av den jämlika gymnasieskola som interpellanten talar om. En tredjedel slås ut. Inget annat land i hela den utvecklade världen har så höga *dropouts*, så hög utslagning från sin gymnasieskola. Att komma och säga att den nuvarande gymnasieskolan skulle skapa jämlikhet är ju blaha blaha.

Sanningen är att de ungdomar som interpellanten talar om, som hon hade besökt på Arbetsförmedlingen i Märsta, som hade svårt att få jobb, har gått i Socialdemokraternas gymnasieskola. Vår gymnasieskola är ännu inte införd. Den kan väl inte klandras för de problem som interpellanten tar upp.

Varför misslyckas gymnasiet med sin huvuduppgift i dag? Det finns två orsaker. Den ena är att grundskolan inte har lärt ungdomarna tillräckligt – läsa, skriva, räkna och allt vad det är – för att de ska vara förberedda för gymnasiet. Sedan är det den andra orsaken. Det är den grundläggande feltanken som Sverige hade och det som infördes med Göran Perssons gymnasiereform 1990 i Sverige. Det var tanken att jämlikhet skulle skapas genom att alla skulle bli akademiker.

Högskoleväsendet byggdes ut så att så många som möjligt skulle gå på universiteten, och så sade man: Alla som går på gymnasiet ska läsa in högskolebehörighet. Alla ska bli universitetskompetenta.

Dåvarande skolministern Göran Persson sade i sin motivtext att Sverige kommer att bli ett föregångsland. Många andra länder kommer att följa efter detta. Sanningen är att i dag, 18 år senare, har inget annat land tagit efter Sverige. Varför då? Jo, därför att vår gymnasieskola visar att den tanken var fel tänkt.

Alla ungdomar vill inte bli akademiker. Alla kan inte bli akademiker, och samhället fungerar inte om alla blir akademiker. Högskoleekonomer

kan gå rakt ut i arbetslöshet i dag, medan det knappt går att få tag på en målare. Vi måste återigen uppvärdera yrkesarbete.

Det är så märkligt att just det parti som kallar sig för arbetarparti, Socialdemokraterna, så till den grad har nedvärderat yrkesutbildningar. Vad är det för fel på yrkeskunskap? Varför ska det nedvärderas? Status i utbildningen räknas bara om man läser akademiska ämnen på gymnasiet. Yrkesämnena är ingenting värda.

LO gav ut en rapport nyligen. Läs den! Där skriver man nu: Vi måste rusta upp yrkesutbildningarna igen. Jag tycker att de har helt rätt.

Svenska, engelska och matematik ska ingå i alla utbildningar. Försök inte inbilla någon att regeringens reform skulle innebära någonting annat.

Det obligatoriska utrymmet för engelska är precis lika stort i det kommande gymnasiet som det har varit hittills. Däremot måste inte alla läsa in universitetsbehörighet. Det är den stora skillnaden mellan den gymnasieskola vi nu bygger och den ni hade byggt.

Lite ödmjukhet borde ni visa med tanke på alla de misslyckanden som svensk skolpolitik redovisar.

Anf. 34 MARYAM YAZDANFAR (s):

Herr talman! Utbildningsministern undrar varför det inte kommer några utländska delegationer för att lära av Sverige. Vad vet jag? Kanske beror det på att utbildningsministern och regeringen för en skolpolitik för forntiden. Det kanske inte är så attraktivt att studera det som ett framtids-exempel.

Skillnaden mellan dig och mig, Jan Björklund, är att jag tror att det i framtiden inte kommer att duga att kunna måla i 50 år. Du måste kunna vara mottaglig och föränderlig i en föränderlig arbetsmarknad.

Jag vill inte ha de klassklyftor som det innebär när vissa har chansen att skola om sig, att utbilda sig under en hel livstid och hela tiden vara i framkanten på arbetsmarknaden. Andra däremot lämnas bakom, utanför.

Du vill ha ett samhälle där klassklyftorna cementeras, där vissa får vara med och andra lämnas utanför. Det är det som det här är ett exempel på. Det finns många andra exempel i din politik som befäster de klassklyftor som redan finns och som kommer att öka dessa i framtiden.

När man inte lyckas, då behöver man hjälp, tror jag. Jag tror inte att det finns dåliga barn och bra barn. Det finns inte smarta barn och dumma barn.

Det finns barn som kommer från studiemotiverade hem. Det finns barn som kommer från välbärgade hem. Det finns också barn som kommer från hem utan studietradition och kanske också från socioekonomiskt svaga hem. Det är för deras skull som jag vill ha höga teoretiska kunskapskrav. Med resurser vill jag också se till att de här barnen kan tillgodogöra sig de kunskaper som de behöver för framtidens arbetsmarknad. Du lämnar dem utanför. Du struntar i dem. Du säger att vissa ungdomar kan tänka och att andra inte kan tänka och därför inte ska behöva tillgodogöra sig de teoretiska kunskaperna. Så var det också på 1800-talet. Man sade sig inte bygga ett utbildningssystem för framtiden.

Anf. 35 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det är väl ändå väl vulgärt att påstå att jag säger att vissa inte kan tänka och att andra kan tänka.

Interpellanten kan väl ge ett svar på frågan: Vem är det som har haft ansvaret för den skolpolitik som har lett till den största utslagningen i världen från gymnasiet – vilket parti är det? Låt mig tänka lite. Kan det vara Socialdemokraterna i Sverige? Ja, sanningen är att det är så.

Varför har er politik misslyckats så i grunden trots alla goda ambitioner? Den frågan måste ni fundera över.

Den oerhört hemska skolpolitik som jag står för håller Socialdemokraterna – det läser jag dagligen i tidningarna – på och kopierar bit för bit. Varför gör ni det om det är så hemskt? Även om interpellanten själv inte har kommit till insikt så har väl interpellantens parti kommit till insikt om att det inte har fungerat. Det är väl sanningen.

Utslagning, elever som inte lär sig läsa, skriva och räkna, alldeles för få ungdomar som vill bli lärare i skolan och det individuella programmet som svämmar över av elever – det individuella programmet som var den inriktning som skulle hjälpa elever med svårigheter och som skulle bli ett undantag, skrev Göran Persson i sin gymnasieproposition, är i dag gymnasiets största utbildning; hjälpklassen är den största klassen i skolan – är resultatet av er utbildningspolitik. Det är det vi nu rättar till. Vi ska ge de ungdomar som slås ut i er skola nya chanser.

Jämför Sverige med borgerligt styrda Danmark! Danmark har en mycket lägre ungdomsarbetslöshet. Man satsar på yrkesutbildningar. Man nedvärderar inte yrkesutbildningar. Unga människor får jobb i Danmark. I Sverige har vi haft en högre ungdomsarbetslöshet. Det har berott bland annat på gymnasiets organisation – ni tror ju att jämlikhet skapas genom att alla ska bli akademiker. Omvärdera den och ompröva detta!

Anf. 36 MARYAM YAZDANFAR (s):

Herr talman! Jag måste börja med att påminna Jan Björklund om vad som hände i september 2006. Det var ju så att ni i de borgerliga partierna vann valet, så från och med september 2006 är det faktiskt du som har makten, du som har ansvaret och du som inte längre är i opposition. Så sluta vara i opposition mot en gammal politik som fördes för flera år sedan och börja ta ansvar för den politik som du nu har ansvaret för att bedriva!

Nej, det handlar inte om att nedvärdera yrkesutbildning. Jag är otroligt stolt och glad över att vi i Sverige har en tradition av bra yrkesutbildningar. Ganska många gånger hör man att svenska elever i gymnasieskolan till exempel vinner olika hantverkstävlingar och yrkesskicklighetstävlingar runt om i världen. Jag tycker att det är jättehäftigt. Men även de barnen ska ha en chans att utbilda om sig om de vill det. Det ska inte vara bara en gåva till de barn som kommer från socioekonomiskt starka eller studiemotiverade hem eller, för den delen, för det här är ren och skär klasspolitik, rika hem. De barnen ska kunna ha alla chanser hela livet.

Men de fattiga barnen ska vi stänga vägarna för. Dem ska vi ge färre vägar. Redan i ettan ska de få veta att de inte är godkända. På gymnasienivå ska de få höra: Du har kanske inte hjärnans kompetens, och du har kanske inte tankens kompetens. Men om du håller dig till handens kompetens ska det nog gå bra för dig också.

Det är ett cyniskt och diskriminerande sätt att se på elever och barn och på ungdomars förmåga, tycker jag.

Anf. 37 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Alla gymnasieelever ska läsa svenska, engelska och matematik i samma utsträckning som i dag. Det har jag nu sagt tre gånger. Jag kan säga det också en fjärde gång. Det går kanske ändå inte in hos interpellanten, men det är sanningen och det som ingår i den nya gymnasiereformen.

Måste alla bli akademiker? Interpellanten påstår att jag är cynisk när jag menar att den som har, som interpellanten kallar det för, en handens kompetens skulle kunna få en bra yrkesutbildning. Varför är det cyniskt? Varför har ni en så nedvärderande syn på yrkesarbete och yrkesutbildningar?

Hur kan ett parti som har ett så starkt samarbete med Landsorganisationen som organiserar alla dessa arbeten – många av dem är just en handens kompetens, eller hur det nu uttrycktes från interpellantens sida – säga att man är cynisk om man vill värdera de arbetena? Det är en väldigt märklig inställning. Jag förstår inte varifrån ni har fått föreställningen att yrkesutbildningen ska ges status genom att akademiska utbildningar ska kopieras.

För mig är det ingen statusskillnad mellan yrkesutbildningar och teoretiska utbildningar, men så är det hos er socialdemokrater. Jag vet inte vad ni har för komplex för den vita studentmössan – som i grunden ligger bakom det här. Någonting är det ju.

Ni kan inte erkänna att en yrkesutbildning kan ha hög status och att ett gott yrkesskickligt kunnande ska ha hög status i sig, utan det ska ges status genom att akademisera så mycket som möjligt. Jag tycker att det är en otroligt märklig inställning.

Betygen är till för att ge både föräldrarna och eleverna – framför allt när det är fråga om små barn handlar det om föräldrar – en väldigt tydlig information om hur det går för eleven i skolan. Jag uppfattar ett mycket starkt stöd bland Sveriges föräldrar för en tydligare information. Och jag uppfattar att interpellantens parti – även om det här låter som att interpellanten är mot alla betyg – med stormsteg är på väg mot vår politik också på det området. Jag välkomnar det.

Jag tror – jag kan då gärna använda interpellantens termer – att det är arbetarklassens egna barn som har förlorat på den socialdemokratiska skolan. På 40–50 år har egentligen inte någonting åstadkommits när det gäller ökad jämlikhet och social utjämning trots att det har varit ambitionen. Det beror på att den skolpolitik som förts har varit misslyckad och felaktig.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:752 om tolkservice inom arbetslivet

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Torbjörn Björlund har frågat mig vad jag tänker göra för att förbättra möjligheterna för döva, hörselskadade och dövblinda att få den hjälp de behöver för att ges samma chans på arbetsmarknaden som alla andra. Torbjörn Björlund har vidare frågat mig om jag kommer att

påskynda processen för att uppnå målen i den handlingsplan för handikappolitiken som antogs 2000 och sträcker sig fram till 2010 och som involverar alla samhällsområden.

Jag håller med Torbjörn Björlund om att ett funktionshinder aldrig får vara ett hinder för att få arbete. Mot denna bakgrund har regeringen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att redovisa de olika former av stöd och insatser som lämnas inom arbetsmarknadspolitiken till personer som är barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2008.

Att sysselsättningsgraden är lägre bland personer med funktionsnedsättning än bland övriga är inte acceptabelt. Det är just med den utgångspunkten som regeringen har gjort kraftfulla satsningar för att få in fler av dessa personer på arbetsmarknaden. Under mandatperioden satsar regeringen omkring 1 miljard kronor extra på lönebidrag och Samhall AB. Ett annat exempel är nystartsjobben som visat sig vara en bra form för att hjälpa dessa personer ut på arbetsmarknaden. Jobb- och utvecklingsgarantin hjälper också funktionshindrade tillbaka till arbetsmarknaden.

Sänkta trösklar in på arbetsmarknaden och ökade resurser är bra men inte tillräckligt för att få in ännu fler funktionshindrade på arbetsmarknaden. Regeringen har därför även gett Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skolverket och Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en strategi för att inom ramen för sitt respektive sektorsansvar för handikappolitiken formulera en gemensam strategi för hur fler personer som på grund av funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga ska kunna försörja sig genom eget arbete. Vi har nyligen fått ta del av denna strategi, och regeringen kommer att se vad den kan göra för att fler av dessa personer ska kunna försörja sig genom eget arbete.

Därtill har regeringen gett Arbetsförmedlingen, som ett led i sitt sektorsansvar för handikappolitiken, ett mål att myndigheten ska verka för att andelen arbetsgivare som är beredda att anställa personer som på grund av funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga ska öka väsentligt. Regeringen har i regleringsbrevet för Arbetsförmedlingen 2008 gett myndigheten i uppdrag att ta fram en strategi för hur myndigheten kan uppnå detta mål.

Mycket har således gjorts, men mer behöver göras för att nå regeringens mål om att alla som kan och vill arbeta också ska få göra det. Ett viktigt steg i att nå detta mål är att vårda och förlänga det goda ekonomiska läge som nu råder så att de som inte bara sett en, utan två eller tre högkonjunkturer gå dem förbi utan att de getts möjlighet till eget arbete och egen lön, nu faktiskt får en plats på arbetsmarknaden och i samhället. Det vinner vi alla på.

Anf. 39 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka ministern för svaret. Det kom väldigt sent, för ungefär en timme sedan. Det är lite sent för min del. Även om jag är snabb på att jobba skulle jag ha behövt lite mer tid. Men det hjälper inte, för jag tycker ändå att svaret inte är tillfredsställande, som vanligt.

Sedan tycker jag att det är jättebra att vi har teckentolkning här nu, för det är en bristvara i dag i arbetslivet.

I debatten om diskrimineringsbetänkandet förra veckan fick regeringen väldigt mycket kritik för att man lyfte ut det här med funktionsnedsättning som grund för diskriminering. Jag tycker att det är med rätta man får den kritiken. Man hänvisar till att man skulle komma tillbaka med mer underlag och utredning. I det här svaret kommer ministern med egentligen samma svar och samma, som jag menar, bortförklaring. Det finns tillräckligt underlag för att se att funktionshinder i dag är diskriminerande. När det gäller döva, dövblinda och hörselskadade är det väldigt tydligt att man inte kan utnyttja den rätt man har till framför allt teckentolkning.

Det finns mycket fakta att ta fram. Jag har fått underlag från både Sveriges Dövas Riksförbund och Föreningen Sveriges Dövblinda om hur situationen är. Jag är säker på att även arbetsmarknadsministern kan få fram de faktauppgifterna om han vill.

Den centrala diskussionen är många gånger vem som ska betala vad. Vi vet att landstingen har huvudansvar, men man vill naturligtvis dela med sig av det ansvaret till andra, framför allt statliga myndigheter som ligger under ministrernas domäner. Resultatet av det här dividerandet om vem som ska ta ansvaret kan bli att det inte blir någon tolkning alls, att ingen tar ansvaret. En sådan situation är inte så ovanlig. Det innebär att man ur den synpunkten är diskriminerad. Man får ingen tolkning alls.

Det finns reglerat i vilka sammanhang man har rätt till tolk. Det finns ett antal punkter uppställda om när man har rätt att få en tolk i arbetslivet. Det handlar om nyanställning, introduktion, utbildning och sådana saker. Det är tidsbegränsat hur mycket man kan få och vem som ska betala. Det finns reglerat vad man har rätt till, men det fungerar inte. Då måste man på något sätt hitta en politisk väg att få det att fungera.

När det inte fungerar kan det innebära att en arbetsgivare som har en döv eller dövblind anställd själv får betala för teckentolkningen. I svaret säger ministern att man ska försöka ta fram något slags utredning om hur man ska få fler arbetsgivare att vilja anställa döva och dövblinda. När det här inte fungerar frågar jag mig vilka signaler det ger till arbetsgivare som kan tänka sig att anställa döva och dövblinda. Då blir det väldigt mycket svårare.

Jag saknar nog riktiga svar på interpellationen. Det finns en hel del, som vanligt, vackra ord om vad som borde vara, hur det borde vara och hur det borde ligga till. Men det fungerar inte. Man ska komma tillbaka med svar. Men svaren finns egentligen även politiskt att lyfta fram. Jag saknar detta. Tyvärr glider regeringen många gånger, inte bara i det här sammanhanget. Man lägger ett antal brasklappar om att man ska återkomma och se vad som händer, och det händer ingenting. Jag tror att det här är någonting som kommer att leda till förseningar. Det vore bra om vi kunde få mycket bättre svar på vad som händer.

I svaret talas om Samhall och Arbetsförmedlingen, men jag återkommer till det i mitt nästa inlägg.

Anf. 40 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Jag kan instämma med Torbjörn Björlund om att svaret kom sent. Men när det väl kom var det ett bra svar. Jag tycker, till skillnad från Torbjörn Björlund, att det finns väldigt mycket i svaret som ger hopp inför framtiden.

Att ha ett arbete, känna sig behövd och uppskattad på en arbetsplats och få uppleva gemenskap med arbetskamrater är någonting som vi önskar varandra. Det gäller inte minst dem som lider av någon form av funktionsnedsättning. I dag aktualiseras de dövas situation i arbetslivet. Det är bra, för de personerna kan med tolkhjälp och andra hjälpmedel göra goda insatser på sina respektive arbetsplatser.

Det finns två typer av tolk som kan vara aktuella i arbetslivet, tecken-språkstolk och vuxendövtolk. En vuxendövtolk kan tolka det som sägs i skrift oftast på en skärm eller i TSS, tecken som stöd. Arbetstagare kan få kostnadsfri tolkning på arbetsplatsträffar, personalmöten, löneförhandlingar, utbildning och liknande. Finns det behov av mer tolkning till exempel för längre utbildningar kan det bekostas av Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen kan även ge en döv person hjälp genom arbetsbiträde. Arbetsgivaren kan söka bidrag för arbetsbiträde hos Arbetsförmedlingen. Om jag har förstått bestämmelserna rätt står Arbetsförmedlingen bara för kostnaden för arbetsbiträde under de tolv första anställningsmånaderna. Stämmer det vill jag höra ministrerns syn på vad som händer sedan.

Torbjörn Björlund efterlyser detta med det tillgängliga samhället 2010. Det kan vara på sin plats att erinra om den förra mandatperioden då Björlunds parti hade tillfälle att påverka den dåvarande regeringen att öka takten i tillgänglighetsarbetet. Men det hände alldeles för lite. Nu har vi en regering som har tillsatt en interdepartemental samarbetsgrupp för just tillgänglighetsfrågor. Det pågår ett skyndsamt arbete för att nå målen.

När det gäller dövas möjligheter att starta och driva företag instämmer jag i att tillgången till bra tolkservice kan vara avgörande. Även det regelförenklingsarbete som vår nuvarande regering satsar på kommer att gynna funktionsnedsattas möjlighet att starta och driva företag. Av tidigare debatter vet jag att arbetsmarknadsministern är öppen för att ge bättre förutsättningar för företagande när det gäller funktionsnedsattas möjligheter att starta och driva företag. Jag har efterlyst ett liknande system som finns med lönebidrag vid anställning. Jag är medveten om att ministern inte kan avslöja detaljer i budgetarbetet, men jag hoppas att funktionsnedsattas företagande kan få en framträdande plats i höstbudgeten.

När det gäller tolkservice i arbetslivet och tolkservice över huvud taget tror jag att vi har mycket att hämta från vårt grannland Finland. Där finns tolkar tillgängliga i större utsträckning än i Sverige, och det har satsats mycket på utbildning av dövtolkar. När det däremot gäller tekniska hjälpmedel ligger Sverige bättre till. Här finns det säkert nya innovationer på gång som kan göra det lättare för hörselskadade och döva. Det kan också nämnas att Hjälpmedelsinstitutet har en databas över hjälpmedel, och den kompletteras när nya saker kommer till.

Anf. 41 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka regeringen för att den har börjat lyfta fram frågan. Det finns mycket att ta tag i när det gäller denna fråga från den gamla regeringens tid. Jag hade en interpellationsdebatt för inte så länge sedan med Göran Hägglund, och då fick vi reda på att en omfördelning nu är på gång, en utredning.

Nästa steg är att få människor i arbete, att de inte blir nekade på grund av sitt handikapp när de startar företag. Det har vittnats om det förut här. Man behöver utbildningar, och man kanske får vardagstolk för ett av tio tillfällen. Vill man utbilda sig privat, vilket finns inom många yrkeskårer, finns heller ingen möjlighet att få tolk och det är helt omöjligt givetvis att få den utbildaren, det företaget, att betala. Och när det gäller komvux är det godtyckligt.

Just nu stod det i tidningen om en man som ville bli forskare och blev nekad tolk.

Jag hoppas verkligen att regeringen nu tar tag i det här. Men för att man ska kunna bli en fullgod människa med allt det kulturella börjar det som sagt redan när man är liten. Jag blev varse när jag var på Hörselfrämjandets stämma att små barn, de flesta barnen i världen, kan ta del av Astrid Lindgrens sagovärld. Har man något synfel finns det talböcker. De talböckerna har blivit jättopulära även bland oss som både ser och hör.

Men barn som inte hör har väldigt lite utbud av sagoböcker och berättelser på teckenspråk. Det kan tänkas att det är en liten del och kanske en liten fånig del, men det är ändå en viktig byggsten när det gäller att bli den fullgoda medlemmen som ska ut i yrkeslivet.

Fru talman! Jag skulle bara vilja påpeka vikten av det här och lägga till att det finns väldigt få böcker på teckenspråk, och de finns i stort sett bara på biblioteket i Örebro.

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Först ska jag be kammaren om ursäkt för det sena svaret. Jag får skylla på den mänskliga faktorn och det faktum att vi precis har flyttat departementet. Vi hade lite problem med våra datorer och lite annat. Jag ber om ursäkt för det. Det var naturligtvis inte meningen.

Jag delar Torbjörn Björlunds utgångspunkt för den här interpellationen, nämligen det grundläggande värdet att alla, oavsett om man har en funktionsnedsättning eller inte, ska ha möjlighet att delta på arbetsmarknaden. Jag tycker att det finns en grundläggande värdighetsdimension i det och en delaktighetsdimension. Det handlar om sänkta trösklar in som syftar till att man oberoende av om man har en funktionsnedsättning eller inte ska kunna delta, känna sig behövd och delaktig, ha en lön att leva på och kunna delta som vi andra.

När man, som jag har gjort, diskuterar just den här frågan med olika företrädare för de organisationer som finns som organiserar personer med funktionsnedsättning framgår det att det finns en rad olika hinder i vägen. Man ska nog på olika fronter gemensamt försöka angripa de hindren.

Ett sådant viktigt handlar naturligtvis om attityder. Attityder kan man och ska man försöka bryta, genom att lyfta upp frågan, som Torbjörn Björlund gör på ett bra sätt med den här interpellationen, men också genom att se över sådana saker som en sammanhållen diskrimineringslagstiftning som vi precis har lagt fram. Den syftar till att på olika sätt inte låta någon falla emellan som riskerar att drabbas av den typ av diskriminering som vi nu pratar om.

Det finns naturligtvis ansvar i det här huset – jag återkommer till det. Men det finns också ansvar utanför. Jag har pratat med parterna på svensk arbetsmarknad om deras ansvar för att hjälpa personer in i arbetslivet som har olika typer av funktionsnedsättning. Det finns ett råd som

heter Rådet för integration i arbetslivet som normalt sett arbetar med integration av personer med utländsk bakgrund. Det finns egentligen inget som säger att det rådet också skulle kunna arbeta med informations spridning och annat när det gäller personer med funktionsnedsättning av olika slag.

När det gäller det vi i övrigt gör vill jag åter hänvisa till de fyra saker vi just nu har arbetat intensivt med.

Det är, som jag sade i interpellationssvaret förut, uppdraget till Arbetsförmedlingen, som kommer att levereras den 31 december 2008, om att redovisa de olika stöd och insatser som lämnas till personer som är barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade.

Det är också det stora uppdrag som har gått till en lång rad myndigheter när det gäller de olika sektorsansvar som finns, som nu har kommit in och som vi precis nu går igenom.

Det tredje är det som vi har gett Arbetsförmedlingen i uppdrag för det här året i regleringsbrevet att gå igenom när det gäller hur vi ska kunna bli bättre på att hjälpa personer med olika former av funktionsnedsättning att komma in på arbetsmarknaden.

Det fjärde är den miljard ungefär som vi har lagt mer när det gäller lönebidrag och anställningar i Samhall.

Det finns ytterligare några saker som vi tittar på. Lars-Ivar Ericson och jag har tidigare diskuterat just om lönebidrag för egenföretagande. Jag är definitivt ingen motståndare till det utan snarare tvärtom. Jag vill försöka se över det och se om det finns en möjlighet att gå den vägen.

Dessutom finns det, tycker jag, anledning att se över hjälpmedelsersättningen. Den har varit konstant under många år. Det finns nog anledning att se över den också.

Jag vet att Lena Adelsohn Liljeroth har varit aktiv bland annat i att försöka förhindra momsbeläggning av talböcker – bara som ett exempel som också är viktigt för att se till att alla har tillgång till de talböcker som trots allt finns.

Anf. 43 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Fru talman! Jag vill tacka för medverkan från de två andra deltagarna förutom mig. Samtidigt är jag lite konfunderad. Vi pratar om teckentolkning i arbetslivet. Böcker och sådant är jättebra. Vänsterpartiet har ställt ett antal interpellationer om tecken och teckentolkning för döva och dövblinda. Det är säkert en viktig fråga också.

Men i det här fallet handlar det om arbetslivet, hur man ska se till att de som är döva, dövblinda och hörselskadade kommer in i arbetslivet, hur man ser till att de får ett bra jobb, hur man ser till att de inte diskrimineras. Ministern var inne på värdighet, lagar och sådana saker.

Det finns i dag, tycker jag utifrån den kontakt jag har haft, ett underlag för att göra funktionshinder till grund för diskriminering. Det är det som man har kritiserat regeringen för att ha tagit undan i det nya lagförslaget. Det är något som är uppseendeväckande, för det finns ett antal fakta som gör att man kan lyfta fram det som ett underlag när det gäller diskriminering.

I arbetslivet handlar det mycket om att ordna upp och se till vilken organisation som ska ta ansvar. Men det finns också andra saker som gör att man inte riktigt kan se att det räcker till.

Vi var inne på Samhall. Samhall är ett kärt ämne som vi har diskuterat många gånger. I det här fallet handlar det kanske om att man på något sätt ska hitta rätt arbete för dem som är döva och dövblinda. I och med att man inte har möjligheten till teckentolkning hänvisas man till arbeten av enklare slag. Man kan plocka med varor och sådana saker, alltså arbeten där man inte kräver teckentolkning. Det är en diskriminering i sig, för det hindrar naturligtvis deras utveckling i arbetslivet, hindrar fortbildning och möjlighet att gå vidare i lönekarriär. Det är en oerhört allvarlig fråga när det gäller de bitarna.

Det finns andra saker som direkt påverkar andra. Ett exempel är de dövblinda som har haft ett sommarläger. Genom att man inte kunde få teckentolk till ledaren för lägret kunde man inte genomföra lägret 2007. Det ställdes in. Att den anställda inte fick hjälp drabbade även andra, dövblinda ungdomar på det lägret. Sådant är naturligtvis väldigt olyckligt. Det får inte ske, tycker jag. Man måste se till att det på något sätt löses, oavsett vem som ska ha ansvaret.

När det gäller Samhall och de resurser som har skjutits till är det naturligtvis inte tillräckligt. Det visar inte bara det här med döva, dövblinda och hörselskadade. Det finns andra grupper i samhället som i dag drabbas av att Samhalls resurser inte räcker till i alla fall och att man i vissa fall använder resurserna på fel sätt. Det finns många människor i marginalen som inte får en chans att gå till ett jobb över huvud taget.

Jag har mycket kontakt med Emmaboda. Det vet ministern om. Det finns en livaktig grupp som protesterar mot Samhalls utveckling. De som är i marginalen och behöver hjälp med att komma till ett jobb på ort och ställe drabbas av de förändringar som Samhall har gjort. Då räcker inte resurserna till.

Jag är övertygad om att många av dem som är döva, dövblinda och hörselskadade också tillhör den gruppen. Det finns många psykiskt funktionshindrade och andra men även döva och dövblinda, för den hjälp man behöver finns inte på plats. Sådant är också allvarligt.

Jag tror inte att Samhall löser de problemen. Lönebidrag löser inte problemen heller om man inte ser till att det finns tecken och teckentolkning. De pengarna måste också fram. De resurserna måste också fram för att det ska fungera. Annars hamnar man i en situation där man får en lönebidragsanställning som bara går ut på att man ska plocka varor. Det är inte utvecklande om man är dövblind eller hörselskadad.

Anf. 44 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Torbjörn Björlund talar mycket om Samhall och vad det kan göra och inte göra. Men det är också viktigt att lyfta fram de sociala företagen som gör mycket för personer med olika funktionsnedsättningar.

Jag är glad för att arbetsmarknadsministern tar upp företagande av funktionsnedsatta. Här finns väldigt mycket resurser och kreativitet som skulle kunna ta sig uttryck i att starta och driva företag. Om de kan få samma lönebidrag som anställda tror jag det kommer att ge bättre förutsättningar för att det ska blir fler företag i fortsättningen.

Ett problem när det gäller att driva företag om man har en hörselskada eller är döv är att det görs olika bedömning från tolkcentralerna runt om i landet. Jag vill citera tidningen Stiletten: ”Annelie Strömbeck är gravt hörselskadad och driver ett eget företag som coach. Hon kom-

municerar med sina klienter på olika sätt men skulle behöva tolkning ungefär en gång i veckan. Men Stockholms tolkcentral bekostar tolk i arbetet ungefär en gång varannan månad. Det blir att prioritera bland uppdragen. Ska jag ha tolk oftare får jag ta pengar ur egen ficka, säger Annelie Strömbeck.”

Hade Annelie Strömbeck varit bosatt i en annan del av landet hade hon haft större möjligheter att få hjälp med tolkning i arbetssituationen. Det måste till en likvärdighet för att det ska kunna fungera i hela landet.

Anf. 45 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! Torbjörn Björlund talade om lägret som fick ställas in för att det inte fanns tolkar. Det handlar också om den unga mannen som efter mycket idogt slit med betygen kom in på skolan som skulle förverkliga hans stora dröm att bli trädgårdsmästare. Hans dröm blev grusad för att det inte fanns tolkar. I dag är han arbetslös.

Det är exempel på en politik som har förts under lång tid där man har minimerat. Det är precis som Torbjörn Björlund säger att det handlar om att de ska packa lådor eller någonting annat på Samhall.

Jag håller med ministern och är glad över att ministern tycker att arbetsmarknaden också ska involveras. Men då är det viktigt att det görs på ett sätt som inte är godtyckligt så att det fungerar på ett ställe men inte fungerar på ett annat ställe.

Vad är det som gör att jag talar om sagoböcker på teckenspråk? Vi har lärt oss om små barn att språket stimuleras när de får höra sagor och berättelser. Det är en rättighet för i stort sett alla barn var de än befinner sig.

Det handlar om att de inte få tillgodogöra sig detta och få stimuleringen av sitt hemspråk för att sedan bli duktiga i skolan och bli arbetstagarer, egna företagare eller vad det kan vara. Det handlar om att göra rätt från början.

Talböckerna är ofantligt många och finns överallt. Jag tror att man kan bära teckenspråksböckerna som finns i en hand.

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag ska tacka Torbjörn Björlund för att han har tagit upp frågan i interpellationen. Det är en viktig frågeställning. Vi har möjligen olika åsikter om hur mycket som ska göras eller snarare på vilket sätt det ska göras.

Låt mig till att börja med påminna om att under det här året lägger regering och riksdag ungefär totalt 20 miljarder kronor på program för särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning om man lägger ihop lönebidrag, offentligt skyddade anställningar i Samhall, trygghetsanställningar, utvecklingsanställningar och den del av jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga som träffar personer med funktionshinder. Det är ungefär 120 000 personer som omfattas. Det är en ordentlig satsning.

Jag är oerhört glad över att vi lyckades höja anslaget när det gäller just anställningar inom Samhall och lönebidragen med 1 miljard på tre år som vi gjorde förra året. Det är viktiga inslag för att sänka trösklarna in och underlätta för personer med funktionshinder att komma in på arbetsmarknaden.

Det är också glädjande när man tittar på statistiken. När man tittar tillbaka under de mandatperioder när Torbjörn Björlund och hans parti stöttade den tidigare majoriteten med Socialdemokraterna i regeringen gick utvecklingen åt fel håll. Andelen personer med funktionshinder som fanns på arbetsmarknaden var konstant eller till och med sjönk under de tidigare mandatperioderna. Det var naturligtvis inget gott betyg åt den förra regeringens politik.

Det vi nu ser är att personer med funktionshinder i ökad omfattning har kommit tillbaka på arbetsmarknaden. Vi ser till exempel att personer med funktionshinder är överrepresenterade när det gäller anställningar med nystartsjobb och i jobb- och utvecklingsgarantin. De får därmed bättre hjälp att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

När det specifikt gäller den fråga som diskuteras i interpellationen har landstingen naturligtvis ansvar för tolktjänsten enligt hälso- och sjukvårdslagen. I den mån det finns, vilket det faktiskt gör ibland, olika tolkning av hälso- och sjukvårdslagen och dess applicering i landstingen är det någonting jag utgår från att man noga följer på Socialdepartementet under socialministern för att hitta likabehandlingsprinciper som fungerar.

Det finns därutöver hjälpmedelsersättningen. Den är i dag 50 000 kronor. Det ska till exempel bekosta personligt biträde med tecken- och språkstolk för döva, utbildning av personligt biträde eller tolk för dövblinda, inläsning på ljudmedier av facklitteratur för en synskadad som tar del av utbildningen om företag. Den hjälpmedelsersättningen har varit på samma nivå under väldigt många år. Det finns anledning att återkomma och se över om det går att justera den.

Lars-Ivar Ericson tar förtjänstfullt upp frågan om sociala företag. Även på det här området är det oerhört viktigt med åtgärder. Vi vet att ungefär en tredjedel av dem som i dag finns i jobb- och utvecklingsgarantin har någon form av funktionsnedsättning.

Vi har också sagt att en tredjedel av de upphandlingsbara volymerna inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin just kan handlas upp av kompletterande aktörer. Jag hoppas och ser framför mig att det växer fram en flora av olika sådana aktörer. Det handlar om sociala företag, privata företag, fackföreningar, ideella organisationer och andra som inte bara har den personliga erfarenheten och kompetensen av att arbeta med personer med olika speciella behov utan också har ett bemötande som är svårt att hitta någon annanstans än just genom de kompletterande aktörerna.

Jag sätter väldigt stor förhoppning till att vi ska komma till rätta med en lång rad av dessa problem just genom att öppna för kompletterande aktörer och sociala företag.

Anf. 47 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Fru talman! Ministern kommer in på frågan om arbetslinjen. Det finns en hel del att säga om arbetslinjen. Om man går tillbaka och tittar på tidigare regeringars olika insatser och hur många funktionshindrade som har funnits ute i arbetslivet ser man att det är konjunkturkänsligt. Vi vet att de som är svagast på arbetsmarknaden också slås ut först när konjunkturen viker.

Nu kommer det en nedgång i konjunkturen. Alla förutspår att det i höst kommer att vara en konjunkturedgång. Vad händer då med dem

som finns i arbetslivet i dag och som är svaga utifrån att de har ett funktionshinder och behöver hjälp med det? Den frågan kan man ställa sig. Det ska bli intressant att se de siffror som kommer längre fram och om det är så att de drabbas av samma sak, nämligen att de slås ut ur arbetslivet.

Konjunkturen och arbetslinjen har varit regeringens mantra. Vi kan återkomma till vad man använder pengarna till. Vi har hela tiden kritiserat regeringen för att man sänker skatter i stället för att använda pengarna till att skapa fler jobb genom att till exempel ge dem till lönebidrag. Det är bra pengar med 1 miljard, men det krävs ännu mer.

Framför allt krävs det någon form av riktlinje för vad pengarna ska användas till om man talar om Samhall för att det ska nå rätt personer, det vill säga de som behöver mest hjälp och är längst ifrån.

Vi har också ställt en fråga. Är det så att det finns någon chans att nå målet till år 2010? Är samhället tillgängligt för alla funktionshindrade då? Det är ingenting som bara den här regeringen kan ta åt sig av. Men det finns ett ansvar i dag när man har två år kvar att se till att målet nås.

Jag vill ställa en rak fråga om det finns en bedömning att man över huvud taget kan nå dit fram till år 2010.

Jag tycker att det finns stora problem. Jag tror inte att man kommer att nå dit. Därför är jag väldigt intresserad av att höra om man faktiskt kan hitta någonting i höst när konjunkturen viker och man ska försöka motarbeta det här, som man kan göra, för att se till att det faktiskt går åt rätt håll.

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag håller med Torbjörn Björlund. Det är både bra och rätt att arbeta. Det är bra därför att man mår bättre, känner sig delaktig och har en arbetsgemenskap att känna trygghet i, och man känner sig behövd. Men det är också rätt därför att det är rätt att vara med och bidra till sin egen försörjning.

Vi måste med politikens redskap hjälpa till och underlätta. Det finns ett väldigt bra skäl till det, och det är naturligtvis också det faktum att vi ska se till att klara av våra välfärdsåtaganden framöver. Just för att kunna lägga mer på till exempel Samhall, lönebidrag, hjälpmedelsersättning eller vad det nu kan vara är det en bra idé att det är fler som är med och arbetar, känner en delaktighet och betalar skatt.

Därför tycker jag att vi också måste se det som ett resursslöseri när vi har så väldigt många som vill vara med och arbeta men som på grund av funktionsnedsättning inte har möjlighet att delta. Även av det skälet måste vi hjälpa till och sänka trösklarna för den som ska komma tillbaka på arbetsmarknaden.

Jag håller också med Torbjörn Björlund om att det är bra med den extra miljard som vi lyckades lägga på Samhall och lönebidrag. Det var 1 miljard utöver det som den förra regeringen arbetade med.

Vi kommer naturligtvis att fortsätta följa upp det sektorsuppdrag som vi har lämnat till den här långa raden myndigheter. Specifikt för min del kommer jag naturligtvis att följa upp och jobba med Arbetsförmedlingen, som är den myndighet som jag har ansvar för inom den här ramen, för att se till att vi jobbar mer med att sänka trösklarna tillbaka för dem som har funktionsnedsättning.

Det finns olika saker att göra. Det handlar om kompetensuppbyggnad. Det handlar om specialfokus. Det handlar om att jobba med de sociala företagen. Det handlar om en lång rad åtgärder för att se till att underlätta detta. Därutöver ska vi naturligtvis, och det har jag redan sagt, också försöka se vad vi kan göra med till exempel hjälpmedelsersättningen. Jag är övertygad om att man på Socialdepartementet jobbar med att se över detta så att vi får en likabehandling när det gäller tolkservice som utförs och finansieras via landstinget.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellationerna 2007/08:630 och 770 om långtidsarbetslösheten bland unga

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig om jag är beredd att genomföra förändringar av jobbgarantin för unga i syfte att underlätta för ungdomar att få arbete och, om så är fallet, vilka åtgärder som jag avser att vidta samt när dessa kommer att aktualiseras. Vidare har han frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att fler deltagare i jobbgarantin för unga ska få möjligheter till praktikplatser och att unga i garantin snabbare ska få tillgång till praktikplatser. Maryam Yazdanfar har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att skapa mer flexibla regler för arbetsförmedlingarnas arbete med unga långtidsarbetslösa.

Låt mig börja med att konstatera att forskningen visar nedslående resultat av de tidigare arbetsmarknadspolitiska ungdomsprogrammen under socialdemokratiska regeringar. Programmen var inte effektiva. Inlåsnings effekterna var stora, vilket kan ha resulterat i att ungdomarnas inträde på arbetsmarknaden fördröjdes.

Jobbgarantin för ungdomar mellan 16 och 24 år, som infördes i december 2007, syftar i stället till att ge ungdomarna ett omfattande stöd i deras arbetssökande genom vägledning och coachning. Genom att erbjuda praktik och utbildning först i ett senare skede undviks inlåsnings effekter. Dessutom ska kompletterande aktörers kompetens erbjudas i jobbgarantin. Det ökar sannolikheten att varje ung person ska få just det stöd han eller hon behöver.

Eftersom jobbgarantin för ungdomar är en så pass ny åtgärd anser jag att det ännu är för tidigt att utvärdera den. Jag kommer därför i detta skede inte att föreslå några förändringar i utformningen av garantin. Jag avser dock att noga följa utvecklingen av jobbgarantin och, vid behov, se över utformning och regelverk.

Anf. 50 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Littorin för svaret, även om jag inte är helt nöjd med det. Man kan säga att hanteringen av ungdomsarbetslösheten kanske är den borgerliga regeringens allvarligaste missgrepp och den största orättvisan vi har haft under de här två åren. Det är utan tvekan den som kanske medför de värsta konsekvenserna på lång sikt, för vi vet utifrån forskning att ungdomar som börjar sitt arbetsliv

genom arbetslöshet får en sämre löneutveckling, riskerar att ha otrygga jobb under lång tid och får sämre pensioner i förlängningen av det.

Jag kan ändå säga att det finns all anledning för oss socialdemokrater att vara självkritiska på det här området. Men det fanns två bärande principer i den politik som vi förde. Den första var att det alltid är bättre att vara aktiv än passiv. Den andra är att det är bättre att investera i ungdomars kompetens och utbildning till exempel än att bara skicka dem vidare att söka jobb som de kanske inte har utbildning för.

Låt oss beskriva det borgerliga missgreppet. Man började direkt efter att man tog över makten att avveckla ungdomsgarantin och de kommunala ungdomsprogrammen utan att presentera någonting eget på ett helt år. Många av de här programmen hade brister, men flera av dem bidrog till att unga människor kom närmare arbetsmarknaden och fick jobb. Så är det. Det tog ett helt år av missade chanser, ett helt år av en konjunktur som bara försvann, en konjunktur som annars brukar gynna ungdomar, innan den borgerliga regeringen levererade sitt alternativ, den så kallade jobbgarantin för ungdomar.

När det tog så lång tid hade man ju hoppats på att det skulle vara något riktigt bra i den så kallade jobbgarantin för ungdomar. Men vad levererades? Jo, en garanterat sämre inkomstförsäkring för alla unga människor i Sverige, en garanterad väntan på så mycket som sex månader innan man fick chans till en praktikplats eller en utbildning. Så är det. Så lite som 13 procent av de ungdomar som finns i den så kallade jobbgarantin i dag har praktik eller en utbildning.

Det här är en verklighetsfrånvärd politik. Vi vet, och det vet Littorin också, för han har själv beställt en utredning kring det här, att det största bekymret med ungdomsarbetslösheten är att de unga människor som inte får jobb i dag, trots den konjunktur som vi har varit inne i, saknar utbildning. De saknar en fullvärdig gymnasieutbildning.

Littorin säger i sitt svar att han har velat undvika inlåsnings effekter. Må så vara! Men det Littorin har gjort är att han har låst ute ungdomar från att börja sitt arbetsliv, från inlåsnings till att utestänga människor fullständigt.

Vi socialdemokrater har en helt annan politik, en helt annan syn på det här. För det första är det bättre att vara aktiv än passiv. För det andra ska det vara ett individuellt bemötande av unga människor. Unga människor har olika behov. Man kan inte ha en jobbgaranti som behandlar alla exakt lika. Det kollektiva tänkande som den så kallade jobbgarantin har medfört är ingen bra lösning.

Det är dessutom bättre med rejäla investeringar på utbildning, inte minst för dem som saknar en fullbordad gymnasieutbildning, än att generellt sänka skatten för alla företag som redan har unga människor anställda. Ska man väl sänka skatten för unga människor som saknar jobb måste man rikta det på ett sådant sätt att skattesänkningarna går till de ungdomar som fortfarande är arbetslösa.

Anf. 51 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Jag håller självklart med föregående talare men vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för ett svar som inte svarar på frågan.

Under Sven Otto Littorins första år som arbetsmarknadsminister ökade långtidsarbetslösheten bland ungdomar med 250 procent. Under den borgerliga regeringens första år vid makten ökade ungdomsarbetslösheten med 250 procent i brinnande högkonjunktur. Det är inget resultat som man kan vara glad över. Visserligen är arbetsmarknadsministern känd för att vara en glad minister, men de här siffrorna borde även få arbetsmarknadsministern att fälla en tår.

Det är, precis som Luciano Astudillo säger, det största misslyckandet för regeringen att på detta sätt ställa unga människor utanför och utan möjlighet att faktiskt skapa sig ett vuxenliv.

När jag i våras var på Arbetsförmedlingen i Upplands Väsby talade vi väldigt mycket om detta. I Upplands Väsby finns det nämligen en samling unga människor som har jättesvårt att etablera sig på arbetsmarknaden och som du, Sven Otto Littorin, har ansvaret för.

Förmedlarna berättade om frustrationen när de får höra att det finns en jobbgaranti för unga. Dessa unga människor säger: Jag är ung. Regeringen har en garanti. Ska jag inte bli garanterad något då?

Arbetsförmedlarens svar måste då bli: Du blir garanterad att få sitta på Arbetsförmedlingen 30 timmar i veckan.

Anledningen till det är att ni i regeringen kastade ut precis allting med badvattnet. Ni kastade ut barnet med badvattnet.

Det fanns väldigt mycket som jag också kan vara kritisk mot i socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik, precis som Luciano Astudillo säger. Men det fanns också bra saker.

Men förblindad av ideologiska skyggglappar kastade du, Sven Otto Littorin, ut barnet med badvattnet och gjorde så att långtidsarbetslösheten för ungdomar ökade med 250 procent under ditt första år vid makten. Det är ett misslyckande.

Jobbgarantin för ungdomar beskrivs av både ungdomarna själva och arbetsförmedlarna som stelbent och ineffektiv.

De samarbetsformer som till exempel fanns förut och som skulle behövas tar SSU upp i sin sommarjobsundersökning, som jag har anledning att komma tillbaka till i en senare interpellationsdebatt med ministern, där kommunerna själva har fått påpeka olika faktorer som har med ungdomsarbetslösheten i deras kommun att göra.

Jag ska ta två kommuner som exempel. De tror att deras ungdomar skulle må bra av om kommunen samarbetade med Arbetsförmedlingen. Men nuvarande regering har stängt denna möjlighet, säger den ena kommunen.

Den andra kommunen säger: Vi har haft avtal med Arbetsförmedlingen inom ramen för ansvaret för 18–25-åringar. Den verksamheten har numera en annan inriktning i enlighet med regeringens uppdrag till Arbetsförmedlingen varför vi inte kan bedriva verksamheten längre.

Sven Otto Littorin, du kastade ut barnet med badvattnet. Det gäller även de bra sakerna. Du ökade långtidsarbetslösheten bland ungdomar med 250 procent. När vi frågar om detta får vi bara tomma svar, och det är mycket olyckligt.

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Tyvärr, Maryam Yazdanfar, fanns det inte något vatten i det där badkaret som ni hade lagt dem i. Det var det som var problemet. Ni gör nu samma misstag som socialdemokrater i alla tider har gjort, det vill säga att ni inte ser de som finns i en programåtgärd som arbetslösa. Det är precis det misstaget som ni återigen gör.

Problemet är att den enskilde inte ser det på det sättet. Man vill ha ett riktigt jobb att gå till och en lön att leva på.

När vi tog över befann sig över 100 000 ungdomar i utanförskap i Sverige. Det var över 100 000 ungdomar som ni hade lämnat på perongen och i det tomma badkaret. Det var faktum. Vi hade den största ungdomsarbetslösheten i hela EU. Det var det som ni lämnade efter er.

Det är klart att man måste gå igenom och se vilka verktyg som fungerar och vilken politik som levererar önskvärt resultat.

Om vi lägger ihop antalet öppet långtidsarbetslösa med antalet ungdomar i programåtgärder hade vi i oktober 2006 när vi tog över mer än 29 000 ungdomar som var långtidsarbetslösa. Den senaste siffran visar att det är 17 800 i dag. Det är 11 200 färre långtidsarbetslösa ungdomar. Långtidsarbetslösheten bland ungdomar har sjunkit med mer än en tredjedel. Det är faktum.

Men så ser inte Socialdemokraterna det, utan de kör vidare på samma myt som vanligt, att om man bara stoppar in ungdomar i något slags programåtgärd är arbetslösheten borttrollad.

Jag läste för någon vecka sedan Kommunalarbetaren. Sven-Erik Österberg fick frågan: Vari ligger det nya i Socialdemokraternas jobbpolitik? Svaret var: Egentligen är det inte så mycket nytt i sig.

Tänk efter vad han säger. Han säger: Vi gör som vi alltid har gjort. Vi stoppar in ungdomarna i olika Amsåtgärder, så löser vi arbetslösheten på det sättet.

Jag måste säga att det är en cynisk och en riktigt elak politik för ungdomar som vill ha ett riktigt jobb att gå till.

Jag vill ändå passa på att tacka interpellanterna för denna viktiga interpellation som har gett mig en väldigt bra möjlighet att visa på skillnaderna mellan socialdemokratisk Amspolitik och alliansregeringens jobbpolitik.

Vi kan naturligtvis diskutera de effektiva insatserna i jobbgarantin för unga. Den diskussionen tar jag gärna, och ni vet ju att jag brukar ha en ganska ödmjuk inställning till de verktyg som vi använder oss av. Är det någonting som inte fungerar ska vi naturligtvis rätta till det, och är det någonting som fungerar bra ska vi vidareutveckla det därför att verktygen aldrig kan vara viktigare än målet. Och målet är helt enkelt och tydligt, och det är full sysselsättning. Alla som vill och kan vara med på arbetsmarknaden ska ha en möjlighet att vara det.

Där delar jag Luciano Astudillos ingångsvärde, nämligen att det är självklart och nästan ännu viktigare för ungdomar. Det är, precis som Luciano Astudillo säger, viktigt att ha ett snabbt inträde på arbetsmark-

naden för att man ska kunna känna denna delaktighet och för att man inte ska riskera att hamna i utanförskap.

Det är just därför som vi, när vi tittar igenom statistiken och siffrorna, konstaterar att ni lämnade 100 000 på perrongen eller i det tomma badkaret. Vi kan inte fortsätta med den typen av politik, utan vi måste se till att effektivt arbeta på det sätt som vi har gjort. Ungdomsarbetslösheten har sedan vi tillträdde sjunkit mer än i något annat land i Europa. Detta är faktum. Den totala långtidsarbetslösheten bland ungdomar har minskat med mer än en tredjedel. Det är ett gott betyg. Är jag nöjd? Självklart är jag inte det. Vi ska göra mycket mer.

Jag delar också uppfattningen som Luciano Astudillo torgför att det är bättre att vara aktiv än passiv. Men det är också bättre att ha ett jobb att gå till än en Amsåtgärd att sitta fast i. Det är bra med individuella angreppssätt. Det är bra med praktikplatser. Och det finns utrymme för just detta inom ramen för jobbgarantin för unga.

Anf. 53 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag ska börja med att säga något om Sven-Erik Österbergs eventuella uttalande i Kommunalarbetaren. Först och främst handlar vår rapport, den första som vi levererar från vårt rådslag, om entreprenörskap och företagande. Där finns en rad konkreta förslag, och jag ska villigt mejla över den till Sven-Erik Österberg eftersom det finns mycket av nytänkande i den. Vi kan därför skippa den diskussionen. Sven-Erik Österberg finns inte här i kammaren. Det är därför olyckligt att man använder ett uttalande ryckt ur sitt sammanhang utan att veta något om resten av artikeln.

När det sedan gäller Littorins pragmatiska förhållningssätt, åtminstone det som han retoriskt ger uttryck för här i kammaren, håller han ändå i slutändan fast vid något helt annat när det sedan verkligen gäller.

Ett av de stora misstagen när det gäller jobbgarantin är att även om Littorin håller med mig om att aktivitet alltid är bättre än passivitet har han med sin så kallade jobbgaranti bidragit till att långtidsarbetslösheten har tredubblats på grund av denna jobbgaranti. Så är det, Littorin. Då kan han stå här och hävda att vi försöker dölja detta, men så är det inte.

Problemet är att de ungdomar som fortfarande står och väntar, de nästan 20 000 som Littorin talar om, har det absolut svårast att få ett jobb. Det är dessa ungdomar som man måste investera i. Man måste satsa på arbetsmarknadspolitik, utbildning, kortare yrkesutbildningar och ge möjligheter till praktik. Där är denna så kallade jobbgarantin rena skämtet. Det är brist på resurser i den. Det är brist på ett individuellt tänk i den. Man behandlar alla exakt lika.

Jag ska bara redogöra för ett nedslag i verkligheten, som jag mötte när jag senast var i Trollhättan och besökte Arbetsförmedlingen där, för Littorin. En arbetsgivare kommer i armkrok med en arbetslös ung människa och säger: Den här personen skulle jag vilja pröva genom att ge praktik en eller två månader innan jag kanske kan ge denna unga människa en anställning. Littorin och vi är ju helt överens där, nämligen att jobb är målet med arbetsmarknadspolitik. Där är det ingen skillnad.

Men då måste Arbetsförmedlingen säga: Nej, vi kan inte erbjuda en praktikplats. Så är Littorins regler. Man måste vänta ett par månader till tills denna unga människa har varit arbetslös i sex månader.

Det är dåligt för den arbetslösa unga människan. Det är dåligt för företaget som kanske behöver just denna person och har byggt upp ett förtroende och vill pröva honom eller henne. Det är dåligt för samhällsekonomin. Det är den så kallade Littorinska jobbgarantin för ungdomar. Det är så den ser ut i verkligheten, oavsett vad Littorin står och säger i kammaren.

Det är två år av missade chanser. Nu vänder ekonomin. Kvar står de 20 000 ungdomar som är absolut längst från arbetsmarknaden. Borgerligheten förutspår själv ökad arbetslöshet kommande år. Vi vet att när konjunkturen viker är det unga människor som drabbas först. Det är de som åker ut först.

Jag hade hoppats på en borgerlig regering som tog initiativ när det är fara å färde. Förutom att vi har en diskriminerande a-kassa för unga människor, som ni har infört i den här så kallade jobbgarantin, är det ungdomar som riskerar att hamna totalt utanför på grund av er politik som har misslyckats helt på detta område.

Anf. 54 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Det är lustigt att man så ofta i denna talarstol måste påminna er borgerliga ministrar om att det faktiskt är ni som har makten och att det är ni som ska ta ansvar för skeendena i svensk politik i dag. Väljarna har inte valt er för att opponera på en gammal socialdemokratisk regering eller politik. Du, Sven Otto Littorin, har makten. Du har ansvaret för de unga människor som står längst bort från arbetsmarknaden i dag. Då är det alltid bättre att vara aktiv än passiv.

Sven Otto Littorin sade att socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik var elak mot ungdomar. Jag tror inte att de ungdomar som står längst bort från arbetsmarknaden tycker att socialdemokratisk politik var speciellt elak om de jämför med den politik som arbetsmarknadsministern för. Det elaka är att säga: Du får gå hemma några månader till innan vi sätter in en aktiv insats för att just du ska få jobb och kunna uppfylla dina framtidsdrömmar. Det är elakt.

Jag vet inte om arbetsmarknadsministern kommer ihåg hur det var att vara ung, men tiden går mycket långsammare och självförtroendet minskar. Det är jobbigt att behöva sitta hemma och inte ha någonstans att vara på dagarna. Det är jobbigt att få sin a-kassa sänkt, trots att man har kvalificerat sig för den, och få mindre i a-kassa än sina äldre före detta arbetskolleger. Man blir dubbelt straffad för att man är ung. Det är jobbigt att inte få tillhöra ett socialt sammanhang. Det är jobbigt att inte kunna känna att man får utvecklas på dagarna. Det är denna politik Sven Otto Littorin har fört. Den har lett till att antalet långtidsarbetslösa ungdomar ökade med 250 procent under det första året med borgerlig regering i Sverige.

Vad jag förstår av denna debatt finns det ingen ljusning i sikte. Konjunkturen går ned. De ungdomar som tidigare stod långt bort från arbetsmarknaden kommer när ni är klara med er politik att stå ännu längre bort.

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag har makten och ansvaret och ska inte opponera på gammal socialdemokratisk politik, säger Maryam Yazdanfar. Problemet

är att om man får tro Sven-Erik Österberg som tillsammans med Luciano Astudillo har lett det så kallade jobbrådslagetoppmötet, eller vad det nu heter, är det egentligen inte så mycket nytt i sig. Då kan jag gärna opponera på den, för politik är att bryta åsikter mot varandra. Jag trodde att det var därför vi stod här i kammaren.

Jag tar ansvar för att 11 000 ungdomar som har varit långtidsarbetslösa nu har ett jobb att gå till. 11 000 har gått från långtidsarbetslöshet in på arbetsmarknaden. Jag är stolt över det och över att långtidsungdomsarbetslösheten har minskat med mer än en tredjedel sedan vi tog över.

Det visar skiljelinjen som finns i politiken. Vad är det vi gemensamt vill? Ingen av oss vill att ungdomar ska gå arbetslösa eller befinna sig i långtidsarbetslöshet. Det tror jag inte ens om Socialdemokraterna. Men då måste man ställa sig frågan: Vilken politik är det som fungerar och levererar? Är det den politik som lämnade 100 000 ungdomar utanför, på perrongen och i det tomma badkaret? Eller är det den politik som har lett till att långtidsungdomsarbetslösheten har minskat med mer än en tredjedel? Den frågan bör man ställa sig. Har man inget annat svar än att det egentligen inte är så mycket nytt i sig bör man kanske ta sig en funderare till.

Aktivitet är bättre än passivitet, säger Luciano Astudillo. Det håller jag med om. Men jobb är alltid bättre än en Amskurs – med all respekt. Det måste vi ändå också säga. Detta illustrerar återigen skillnaden mellan den gamla hederliga socialdemokratiska Amspolitiken, som ju inte är så mycket nytt i sig om man får tro Luciano Astudillos medarbetare i jobbtoppmötesmötet, och alliansregeringens jobbpolitik som har levererat det faktum att mer än en tredjedel av de tidigare långtidsarbetslösa ungdomarna nu har ett arbete att gå till, en lön att leva på och en framtid att se fram emot.

Vi har testat den gamla Amspolitiken i decennier. När vi tog över högkonjunkturåret 2006 hade vi över 3 procent av arbetskraften i olika Amsåtgärder. Vi hade en av de högsta siffrorna i hela världen när det gällde Amsinsatser. Men vi hade fortfarande en miljon som stod och stampade utanför arbetsmarknaden. Den politiken har testats och fallerat. Det har till och med väljarna erkänt och strukit under i valresultatet.

När jag läste Marita Ulvskogs utvärdering av valet visade det sig att just jobbpolitiken kanske var den viktigaste faktorn till den socialdemokratiska valförlusten. Det visade den egna valanalys som Socialdemokraterna gjorde. Då är det intressant att man säger att jobbpolitiken egentligen inte är så mycket nytt i sig. Det blir spännande när vi kommer till valdagen.

I dag har vi 1,8 procent av arbetskraften i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Även efter neddragningarna har vi en av de högsta siffrorna i världen. Vi har lite att stå upp i det utanförskap ni lämnade efter er. Men även mot den bakgrunden är jag naturligtvis oerhört glad över att över 11 000 ungdomar har lämnat den totala långtidsarbetslösheten och kommit i arbete. För att vara exakt var 29 003 ungdomar öppet och totalt långtidsarbetslösa i oktober 2006. Nu är det 17 800. Det är 11 203 ungdomar som med vår jobbpolitik har lämnat långtidsarbetslösheten och i stället fått ett jobb att gå till. Är jag stolt över det? Ja. Är jag nöjd? Nej. Vi har mer att göra för att stå upp efter tolv års socialdemokratiskt vanstyre.

Anf. 56 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Det är beklagligt att Littorin verkar komma att ägna sig åt en massa politisk retorik under dagen.

Finansminister Anders Borg har sagt att det skulle ta två år innan den borgerliga politiken biter. Det har gått två år och nu vänder arbetslösheten uppåt. Nu prövas den borgerliga politiken och den borgerliga regeringen förutspår en ökad arbetslöshet.

Jag ska påminna Littorin om att det tog ett helt år innan man över huvud taget levererade en politik för unga människor. Det var en helt urholkad politik. Den så kallade jobbgarantin var inget annat än ett skämt med sämre och diskriminerande a-kassa. Dessutom var den helt tom vad gällde att investera i ungdomars behov.

Det var också en jobbgaranti som behandlar ungdomar som är olika lika. Unga människor kan behöva vidareutbildning. Det sade åtminstone Littorins egen utredning. Så många som 50 000–100 000 ungdomar har inte fullföljt gymnasiet. Det är dessa som går ut och in på arbetsmarknaden så fort det vänder. Nu viker det, Littorin.

Jag vill ändå slå fast, och det är viktigt att komma ihåg, att detta missgrepp mot unga människor kanske är ett av Littorins största svek. Det är utan tvekan så att det finns två alternativ. Jobb är målet för oss båda, men det är alltid bättre med aktivitet än passivitet. Det är alltid bättre med ett individuellt bemötande än att behandla alla ungdomar lika som om de hade samma behov. Det är alltid bättre att investera rejält i unga människors behov av vidareutbildning eller yrkeskompetens än att skicka unga människor att söka jobb som de ändå inte har kompetens att få. Men det är det Littorins så kallade jobbgaranti handlar om.

Jag vill ändå tacka ministern för svaret, och vi lär ses igen.

Anf. 57 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern börjar låta som en nyfrälst medlem av Moderata ungdomsförbundet – en sådan som säger att socialdemokrati är fel, att rött är fult, att alla socialdemokrater är dumma och bara vill elakt och att världen egentligen skulle vara mycket bättre om Muf fick bestämma. Ungefär så låter arbetsmarknadsministern. Det tycker jag är okej om man är en nyfrälst medlem av Moderata ungdomsförbundet. Men när man har så mycket ansvar som arbetsmarknadsministern ändå har hade jag önskat mig lite mer.

Det som hände var att ni slängde ut barnet med badvattnet och gjorde som Moderata ungdomsförbundet sade, nämligen att säga att allt bara är Amstrams så nu stänger vi av allting och nu får folk gå hem! Ni satte unga människor i passivitet. Då stängde ni också av många unga människor från utbildningar som var nyttiga, bra och en del av det livslånga lärandet. De var viktiga i en föränderlig arbetsmarknad.

Det vore klädsamt att erkänna att ni kanske var lite för hetsiga. Ni kanske tog i från tårna lite innan dess att ni egentligen visste vad ni höll på med när ni tog över i september 2006. Resultatet blev under det första året en 250-procentig ökning av långtidsarbetslösheten bland ungdomar. Det kommer vi inte ifrån.

Nu vänder konjunkturen nedåt. Det är bara att hoppas att det blir en kortvarig konjunkturedgång. De ungdomar som står längst bort på arbetsmarknaden kommer i alla fall inte att komma in på densamma med politikens hjälp.

Tack och glad sommar!

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Maryam Yazdanfar undrar om jag är nyfrälst. Det var nog att ta i. Men jag kanske har skådat lite ljus, i alla fall. Det tycker jag att man gör när man ser den statistik som finns på bordet. Maryam Yazdanfar återupprepar med en dåres envishet att den öppna långtidsarbetslösheten har ökat. Men då glömmer hon – för att travestera en tidigare socialdemokratisk partiledare – att den som är satt i en åtgärd inte har ett jobb. Det är precis så det är. Den som är satt i en åtgärd har inte ett jobb. Den är faktiskt också arbetslös. Poängen måste ändå vara att man ska ha ett jobb att gå till, en lön att leva på, en arbetsgemenskap att känna trygghet i och en framtid att se fram emot.

Jag håller med Luciano Astudillo; det är alltid bättre med aktivitet än passivitet. Men över det målet ligger någonting annat: Det är alltid bättre med ett jobb än med en Amsutbildning. Problemet är att den gamla Amspolitiken är prövad och har visat sig inte fungera.

Man fick intrycket av Maryam Yazdanfar att vi har lagt ned allting. Jag vill påminna om att 1,8 procent av arbetskraften i dag finns i olika typer av åtgärder. Det är 90 000 personer, varav 12 000 ungdomar, som får just den hjälp och det stöd som man behöver för att kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden när man har varit borta länge.

Faktum kvarstår. När vi tog över lämnade ni 100 000 ungdomar efter er – den värsta ungdomsarbetslösheten i hela Europa. Det fanns totalt 29 003, för att vara exakt, långtidsarbetslösa ungdomar i oktober 2006. Den siffran är nu 17 800. Den totala långtidsarbetslösheten för ungdomar har sjunkit med mer än en tredjedel.

Luciano Astudillo säger att det är ett skämt. Jag tror inte att de över 11 000 långtidsarbetslösa ungdomar som har lämnat långtidsarbetslösheten och fått ett jobb att gå till tycker att det är ett skämt.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2007/08:632 om utvecklingen av antalet otrygga anställningar

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig om jag avser att ta några generella initiativ för att öka tryggheten i arbetslivet och stärka möjligheten till fasta anställningar, om jag är beredd att vidta åtgärder för att minska andelen osäkra anställningar i kvinnodominerade branscher samt om jag är beredd att sätta upp mål för att reducera antalet tillfälliga anställningar i välfärdssektorn.

Frågorna är en upprepning av samma frågor som Luciano Astudillo ställde till mig vid en interpellationsdebatt i april i år och mina svar kommer därför också i stor utsträckning att bli desamma.

Regeringens utgångspunkt är att de arbetsrättsliga regler som finns generellt sett ger goda förutsättningar för att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med en hög sysselsättning. Regeringen anser därför att grunderna för arbetsrätten bör bestå också framöver. Det är vidare en modell som förutsätter att arbetsmarknadens parter uppträder på ett ansvarsfullt sätt. Det ligger också i systemets natur att det i första hand är arbetsmarknadens parter som bör diskutera och komma överens om eventuella förändringar.

När det gäller den första frågan, om jag avser att ta några generella initiativ för att öka tryggheten i arbetslivet och stärka möjligheten till fasta anställningar, anser jag att vi redan har gjort det genom de förändringar av reglerna om tidsbegränsade anställningar som trädde i kraft den 1 juli 2007 respektive den 1 januari i år. Tidsbegränsade anställningar kan fungera som en bro in i fasta anställningar för människor som ännu inte är fast etablerade på arbetsmarknaden och de ger arbetsgivarna flexibilitet. De kan underlätta rekrytering och nyanställningar och ger möjligheter till yrkeserfarenhet. Samtidigt är det viktigt att människor inte fastnar i sådana anställningar under för lång tid. Tillsvidareanställningar ska fortfarande vara grunden på arbetsmarknaden. De nya reglerna innebär att om en person har varit anställd i en tidsbegränsad anställning i mer än sammanlagt två år inom en femårsperiod hos samma arbetsgivare övergår anställningen i en fast anställning.

Luciano Astudillo nämner också i sin interpellation att EU-kommissionen har ställt frågor till regeringen med anledning av reformen. Vi har besvarat dessa frågor, och vår inställning är att den kombination av tidsgränser och objektiva skäl som vidtagits i lagstiftningen är tillräckliga åtgärder för att motverka missbruk av upprepade visstidsanställningar.

När det gäller den andra frågan om att minska andelen osäkra anställningar i kvinnodominerade branscher, blir mitt svar detsamma som förra gången: Jag hoppas att den lagändring som trädde i kraft den 1 januari i år kommer att få effekt. Den innebär att den sammanlagda tid som krävs i anställning som vikarie inom en femårsperiod för att anställningen ska övergå i en tillsvidareanställning kortas från tidigare tre till två år. Det är en lagändring som bör kunna bidra till att minska andelen vikariatsanställningar generellt och därmed även i kvinnodominerade branscher.

När det slutligen gäller mål för att reducera antalet tillfälliga anställningar i välfärdssektorn blir också här mitt svar i princip detsamma som förra gången. Jag anser inte att det är regeringens sak att sätta upp sådana mål. För denna sektor gäller på samma sätt som för andra att gällande arbetsrättslig lagstiftning ska följas och att det ytterst är en partsfråga hur de möjligheter till olika anställningsformer som finns tillämpas eller om man träffar avtal om att göra avsteg från dem.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram att det under alliansregeringens tid är de fasta anställningarna som har ökat mest. Om man ser på åldersgruppen 15–74 år var av de 104 000 nya anställningar som skapades under år 2007 78 000 fasta anställningar. Uppgifter från Sveriges Kommuner och Landsting visar också att antalet otrygga timanställningar i vård och omsorg minskade från 26 000 till 21 000 under år 2007.

Anf. 60 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret även om jag inte alls är nöjd med det.

Jag har först en allmän reflexion över den ton som Littorin har. Han tycks beklaga sig för att han här i dag tvingas svara på samma frågor igen. Jag vill då påminna Littorin om vad som hände senast när vi förde den här debatten. Jag vet att Littorin när jag skickade in interpellationen kontaktade talmännen och klagade. Han krävde i stort sett att jag inte skulle få ställa interpellationen, men han fick backning på det. Littorin avbröt debatten abrupt förra gången utan att vilja göra fler inlägg. Då var timmen sen och Littorin var säkert väldigt trött efter många debatter också den dagen. Men det var ändå anmärkningsvärt att Littorin valde att vara så nonchalant som han var i samband med den debatten – därav denna interpellationsdebatt.

Låt mig gå in på innehållet. Jag kan börja med att påminna Littorin och eventuella åhörare om att den borgerliga regeringen medverkat till att försämra anställningstryggheten, inget annat, sedan den tillträdde. Ingenting annat. Regeringen har inte förändrat, inte reformerat, inte byggt vidare på, utan försämrat den anställningstrygghet som vi förbättrade under den senaste mandatperioden. Det vore klädsamt att i debatten erkänna att det är så.

Det är dock glädjande att Littorin strukit en mening som han hade i sitt förra svar, nämligen där han hävdade att ökad otrygghet skulle skapa förutsättningar för fler jobb. Den har försvunnit från det här svaret, vilket är positivt. Måhända är det fråga om en begynnande insikt om att den borgerliga jobbpolitiken är på väg att misslyckas. Nu vänder konjunkturen. Nu ökar arbetslösheten enligt era egna prognoser. Er politik ger inte fler jobb. Alla vet att ökad otrygghet och ökade orättvisor inte skapar fler jobb.

Det är förvisso sant, precis som arbetsmarknadsministern säger i svaret, att vår arbetsmarknad förändrats, att det krävs mer flexibilitet och rörlighet också i anställningsformerna. De begränsade anställningarna kan dessutom användas som en bro från att inte ha ett arbete till att få ett fast jobb, en tillsvidareanställning. Problemet är, vilket jag påtalade i den förra debatten, att de försämringar som Littorin och den borgerliga regeringen i och med förra årets förändringar bidragit till inte inneburit att man byggt en robust bro till fasta jobb utan en vinglig och dallrig hängbro som man vilken dag som helst lätt kan trilla av från och som man riskerar att behöva vandra en hel livstid, ett helt arbetsliv.

Såsom TCO påtalat i sin anmälan kan den systemsmarre arbetsgivarer genom att kombinera de olika anställningsformerna och de försämringar som den borgerliga regeringen bidragit till ha en person visstidsanställd, eller otryggt anställd, under ett helt arbetsliv. Nu hävdar Littorin att de försämringar som gjorts klarar de ambitionsnivåer som EU kräver vad gäller otrygga anställningsformer. Vi får väl se vad kommissionen svarar den borgerliga regeringen på den punkten.

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det står naturligtvis Luciano Astudillo fritt att ställa samma frågor om och om igen. Jag skulle aldrig drömma om att på något sätt föreslå eller förstå det som att Luciano Astudillo inte förstår svaret.

Jag tror att det snarare handlar om något annat. Kanske vill Luciano Astudillo bli bjuden på tårta igen, när vi passerat 200 interpellationsdebatter. Det kommer han att bli kan jag lova kammaren.

Låt oss gå tillbaka till interpellationen och den frågeställning som ligger i botten. Vi byggde ju vidare på de förslag som kommit i en proposition under 2006 och som vi drog tillbaka. Där ville vi, vilket Socialdemokraterna börjat med, lägga ihop de former av visstidsanställning som tidigare fanns. Det var ett gytter av olika regler. Det fanns många olika former. Vi ville, precis som Socialdemokraterna hade påbörjat, föra samman dem i en mer sammanhållen lagstiftning. Det är en väl avvägd reform där – återigen – majoriteten av förslagen är oförändrade eller endast marginellt förändrade i förhållande till det som fanns i den proposition som riksdagen antog tidigare under 2006.

Sedan kan man naturligtvis ställa sig frågan om det går att hoppa mellan olika former av korta anställningar. Ja, den möjligheten finns. Den har funnits också under socialdemokratiskt styre. Den är nu mer begränsad än den var tidigare. Men det finns stora praktiska hinder om någon vill missbruka dessa regler, och de ligger i de olika typer av objektiva skäl som finns i lagstiftningen.

Om vi ser att det faktiskt förekommer kombinationer av säsongsanställningar, allmän visstidsanställning, vikariat och annat, som innebär att dessa olika former av tidsbegränsade anställningar förekommer hos samma arbetsgivare under avsevärd tid, kommer regeringen, som vi skrivit i propositionen, att på nytt överväga frågan om en yttersta gräns. Den skyddsklausulen fanns alltså redan i den proposition som riksdagen godtog under förra riksdagsåret.

I grunden handlar det naturligtvis om två saker. Det handlar om att rensa upp i antalet former för visstidsanställningar. Nu har vi allmän visstidsanställning. Man ska komma ihåg att LAS är dispositiv; den måste förhandlas om i olika kollektivavtal och så vidare. Den formen finns alltså. Därmed har vi gjort det enklare för den enskilde att förstå hur regelverket fungerar. Vi har gjort det enklare för företagen att veta vad som gäller när de anställer på viss tid. Vi har också sett till att den som går på vikariatsanställningar nu har möjlighet att inom två år komma i en fast anställning, i stället för tre år som fallet var tidigare.

Vi kan naturligtvis väga dessa för och emot. Vi menar att det är en väl avvägd reform som handlar om att ordna upp de olika anställningsformerna till en mer överskådlig bild.

Anf. 62 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Ännu en gång upprepar Littorin falsariet att man byggde vidare på vår reform för att öka anställningstryggheten genom att införa den allmänna visstidsanställningen som vi infört ett år tidigare.

Det ni gjorde ett år senare var att öka otryggheten genom att öppna upp för fler otrygga anställningar. Det är viktigt att hålla fast vid sanningen, Littorin. Så är det. Det är inte fråga om någon rimlig avvägning när till och med EU-kommissionen begär svar av Littorin och ifrågasätter det hela och när ett stort fackförbund som TCO anmäler den borgerliga regeringen. Ni har fått mycket kritik för detta.

Det är tveksamt om förändringarna lett till förenklingar för företagen. Det återstår att se. De förändringar som gjorts kan till och med ha lett till ökat regelkrångel. Vi får alltså återkomma till den debatten senare.

Låt mig säga något om de andra frågor jag ställt. Jag är kanske inte helt nöjd med svaren. Jag är rätt missnöjd. I praktiken säger Littorin att han inte vill öka tryggheten i arbetslivet och stärka möjligheterna till fasta anställningar. I praktiken säger Littorin att han inte avser att vidta några åtgärder för att få ned andelen osäkra anställningar. Och han är inte beredd att sätta upp mål för att reducera antalet osäkra anställningar i välfärdssektorn, bland välfärdsarbetarna, som är så viktiga. Det är ett oerhört viktigt besked.

Här har vi socialdemokrater en helt annan politik. Vi ser det som en viktig uppgift för politiker på såväl nationell som regional och lokal nivå att anstränga sig ännu mer – där har vi all anledning att vara självkritiska – för att komma åt gisslet med de otrygga anställningarna. De har under lång tid ökat.

Littorin försöker ge sig på någon sorts siffertricksande och säger att AKU det senaste året visat att av de 104 000 anställningarna var 78 000 fasta anställningar. Om man räknar på det blir det 25 procent som är otrygga anställningar. Det betyder att de otrygga anställningarna ökat. Samma AKU visar att 17 procent finns i otrygga anställningar, en alldeles för hög siffra. När det blir 25 procent betyder det alltså att antalet otrygga anställningar ökat. De försämringar som den borgerliga regeringen bidragit till kan ha lett till att vi nu har fler otrygga anställningar än tidigare.

Vi har en annan politik. Vi har gått ihop med Kommunal och har ambitionen att sänka de otrygga anställningarna bland välfärdsarbetare med en tredjedel. På regional nivå säger politiker att de genom kollektivavtal vill sätta upp mål för att få bort de otrygga anställningarna och se till att människorna, inte minst kvinnorna, får rätt till heltid. Vi har motsvarande mål i flera kommuner.

Här finns en tydlig skillnad mellan oss. Vi tror att trygghet är en bra drivkraft och skapar jobb för både företagare och löntagare. Vi tror att trygghet är utvecklande medan den borgerliga regeringen, som en del av sin så kallade jobbskapande politik, spätt på otryggheten och orättvisorna.

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det övergripande målet med regeringens politik är full sysselsättning. Alla som vill och kan arbeta ska ha möjlighet att vara med på arbetsmarknaden. I det ligger en lång rad olika saker som vi måste göra.

En sådan sak har varit att förenkla formerna för visstidsanställning. Det var det vi gjorde. Vi byggde vidare på den proposition som Socialdemokraterna lade fram år 2006 och som aldrig hann träda i kraft. Vi följde den inte slaviskt. Nej, det gjorde vi inte, utan vi tittade över en del saker och ändrade naturligtvis en del.

När vi nu vill minska de otrygga anställningarna – det vill jag också – låt oss då komma ihåg att det givetvis sker bäst genom en ekonomi som växer, genom att jobben blir fler och genom att parterna i avtal kommer

överens om hur fördelningen av olika anställningsformer ska ske. Det är en bra idé.

Vi ser nu en motsvarande förändring till exempel när det gäller deltidslösheten, som har sjunkit med en fjärdedel sedan vi tog över. Där hände ingenting under er tid. Nu händer det mycket, delvis också för att vi har ändrat en del av incitamenten runt omkring. Nu går det inte längre att som arbetsgivare låta a-kassorna och skattebetalarna dra konsekvenserna av den egna oförmågan att organisera arbetet så att man kan erbjuda heltid. Det är ett jämförande exempel.

Jag tror att detsamma gäller i de här delarna. Man ska komma ihåg att visstidsanställningar precis som Luciano Astudillo säger kan vara ett bra sätt att möjliggöra inträde på arbetsmarknaden. Men vi vill naturligtvis att de trygga och fasta anställningarna ska öka. Det är och ska förbli normen på svensk arbetsmarknad. Men då måste vi se till att det finns jobb också. Därför måste vi ha en politik för full sysselsättning.

Anf. 64 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Det är just det den borgerliga regeringen saknar: en politik för full sysselsättning. Enligt prognoserna kommer arbetslösheten att börja stiga igen, sakta men säkert. Man har ingen politik att komma med längre. Ökad otrygghet och ökade orättvisor är nämligen inte lösningen på de problem vi har på svensk arbetsmarknad. Det borde Littorin veta. Men det är i grunden en annan människosyn som finns bortom det här.

När det gäller visstidsanställningar är vi överens. Därför gjorde vi de förändringar vi gjorde. Det kan vara en väg till ett fast jobb för många människor. Men det ni har gjort är att bygga ett system som den systemsmarta arbetsgivaren kan använda för att hålla fast människor i otrygga anställningar ett helt arbetsliv. Det medger ni i propositionen. Det sade Littorin också i sitt svar här. Han är beredd att se över detta och ändra det om det skulle vara så. Nu är det så att det *är* så. Man *kan* gå ett helt arbetsliv i otrygga anställningar om en arbetsgivare är tillräckligt systemsmart. Littorin borde ge ett svar där han säger: Jag är beredd att ändra på detta. Men det gör han inte.

Jag vill avsluta med att önska arbetsmarknadsministern en lång och trevlig sommarvila. Det behöver ministern. Redan i december uttryckte han att det här att vara statsråd inte var det roligaste han gjort. Han har under våren gått vidare och klagat på att han har fått för många interpellationsdebatter, trots att han har undvikit offentliga debatter i ett och ett halvt år.

Dessutom har jag förstått att han på egen begäran, som en liten martyr, har lagt alla interpellationsdebatter denna dag, trots att han erbjudits flera dagar. Han försöker göra en grej av att han har så många debatter. Det är ett tydligt tecken på att Littorin är lite utarbetad och trött. Jag vill därför önska honom en trevlig sommar.

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det var en intressant slutkläm. Vi skulle uppenbarligen inte diskutera interpellationerna utan någonting helt annat.

Låt mig försäkra Luciano Astudillo om att jag gillar mitt jobb. Och jag gillar resultatet. Över 200 000 kommer under den här mandatperioden att lämna utanförskapet och få en lön att leva på, en arbetsgemenskap att känna trygghet i och en framtid att se fram emot.

Ni lämnade en miljon svenskar utanför. Nu har vi en politik som inte, som Sven-Erik Österberg sade tidigare, är en politik som inte innebär något nytt i sig. Det är en jobbpolitik, inte en Amspolitik.

Låt mig gå tillbaka till debatten och interpellationen. Den möjlighet som Luciano Astudillo angriper att hoppa mellan olika visstidsanställningar fanns också under socialdemokratiskt styre. Den fanns i den lagstiftning som gällde före den proposition som ni själva lade fram 2006, och den fanns också därefter. Där har det inte ändrats någonting i förhållande till det som är socialdemokratisk politik.

Det som har ändrats är att man om man är vikariatsanställd snabbare erbjuds fast anställning genom att arbetsgivaren tvingas till det. På det sättet kan man säga det rakt omvända mot vad Luciano Astudillo säger.

Slutligen vill jag också tacka för debatterna. Jag är alldeles övertygad om att vi kommer att ses mycket framöver. Som sagt utlovar jag Luciano Astudillo tårta vid 200 interpellationer. Vi är strax där. Välkommen till departementet!

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2007/08:649 om minskade resurser till arbetsmiljöinspektioner

Anf. 66 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):
Fru talman! Raimo Pärssinen har frågat mig:

1. Hur jag har kommit fram till att färre arbetsmiljöinspektioner leder till mindre så kallat "utanförskap".
2. Vad jag avser att göra med anledning av att dålig arbetsmiljö leder till utslagning från arbetslivet.
3. Hur jag definierar begreppet "utanförskap".

Jag vill återigen börja med att upprepa det jag har framfört vid ett flertal tillfällen i frågesvar och interpellationssvar vad gäller Arbetsmiljöverkets verksamhet. De anslagsminskningar som genomförs under perioden 2007–2009 kommer, när de är helt genomförda, innebära att anslagsnivån ligger på i stort sett samma reala nivå som den gjorde i slutet av 1990-talet. Anslagsminskningarna genomförs enligt ett uppdrag i regleringsbrevet för 2007 stegvis för att anpassa verksamheten till det minskade anslaget.

Dessa besparingar, tillsammans med besparingar på en lång rad andra myndigheter, gjordes för att möjliggöra regeringens jobbpolitik, det vill säga satsningar på att få fler i arbete och att bryta utanförskapet för dem som står utanför arbetsmarknaden av olika skäl.

De medel på drygt 40 miljoner kronor för särskilda utbildningsinsatser med mera som fanns tidigare avsåg kostnader för bland annat styrelseutbildning och allmänna informationsinsatser inom arbetslivet samt viss EU-bevakning. Dessa medel var därmed inte särskilt avsedda för skyddsombud. Däremot stöder staten den regionala skyddsombudsverksamheten med drygt 100 miljoner kronor. Detta stöd är högre nu än i slutet av 1990-talet. En del av detta stöd används av de fackliga organisationerna till utbildning av de regionala skyddsombuden.

Det pågår sedan en tid ett arbete med att utforma den nya arbetsmiljöpolitiken. Inriktningen på arbetet är att arbetsmiljöpolitiken ska bli mer proaktiv och mindre reaktiv. Sammanfattningsvis finns två huvudfokus för det fortsatta arbetet, nämligen att politiken ska bidra till den samlade jobbpolitiken samt att den ska lyfta fram arbetsmiljöns potential för ökad konkurrenskraft. Det sistnämnda innebär att arbetsmiljöpolitiken måste ges en mer offensiv och positiv innebörd.

Arbetet är i full gång men det är viktigt att ha respekt för den breda diskussion om dessa frågor som måste ske bland annat genom samråd med arbetsmarknadens parter. Ett sådant samråd på högsta nivå ägde rum den 4 april i år.

Jag och regeringen kommer att återkomma längre fram med mer konkreta åtgärder. Nu ska vi vända på alla stenar för att hitta den arbetsmiljöpolitik och de styrmedel som kan fungera på ett effektivt sätt i dagens och morgondagens arbetsliv. Allting behöver därvid inte göras på samma sätt som det har gjorts tidigare.

Anf. 67 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Jag har ställt tre konkreta frågor till arbetsmarknadsministern. Den första frågan har ställts med anledning av att ministern i tidigare svar har sagt att mindre resurser till arbetsmiljöinspektioner leder till att det blir ett kraftigare arbete mot utanförskapet. Det svaret har jag också fått skriftligt av ministern. Men det finns ingenting om detta i dagens svar.

Den andra frågan är vad ministern avser att göra med anledning av att dålig arbetsmiljö leder till utslagning från arbetslivet. Det är där kärnan är. Ätminstone jag skulle vilja säga att det bygger på utanförskapet.

Jag frågar konkret hur ministern definierar begreppet utanförskap. Det finns det inte heller några svar på.

Jag får väl göra så att jag ställer om frågorna, så har Littorin chansen att svara igen, då inte med något allmänt tal om att regeringen ska återkomma och vända på alla stenar eller någon hänvisning till att även om man har dragit ned kraftigt nu – vilket leder till att en tredjedel av inspektionerna måste ställas in – är det åtminstone en nivå som motsvarar den som var i slutet av 90-talet. Vad är det för resonemang?

Jämför vi internationellt när det gäller arbetsmiljöinspektörer ligger vi lågt. Vi ligger långt under många andra länder. Men det är kanske också ett sätt att bekämpa utanförskapet. Jag vet inte hur ministern resonerar.

Vi kan i statistik se att det är fler som dödas i arbetslivet nu än tidigare. Det har blivit en stegring. Samtidigt vet vi att tempot på arbetsplatserna stiger. Det krävs mer av var och en.

Lägg till att den internationellt erkända forskning som fanns i detta land i Arbetslivsinstitutet har den här regeringen och ministern med vett

och vilja slagit sönder helt och hållet. Lägg också till att man nu minskar resurserna till Arbetsmiljöverket.

Vi riksdagsledamöter från Gävleborg var inbjudna till kontoret i Gävle. De hade en kraftig kritik och berättade att nu hinner de inte med de arbetsplatser som har sämre arbetsmiljö. De har alltså mindre möjligheter att följa upp det viktiga jobbet. Samtidigt står Littorin här och hävdar att det här är ett naturligt led i att bekämpa utanförskapet.

Det är därför jag nu ger ministern chansen att utveckla en tankelinje fullt ut. Hur bekämpar man det så kallade utanförskapet genom mindre resurser till Arbetsmiljöverket, med mindre resurser till forskning och med internationellt sett lägre standard i arbetsmiljöarbetet? Han säger att det här kommer att leda till ett minskat utanförskap. Låt minister Littorin föra det till bevis nu, men inget allmänt snack om att ni vänder på alla stenar. Hur och var finns kopplingen mellan ett nedrustat arbetsmiljöverk och ett minskat utanförskap?

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Raimo Pärssinen för interpellationen. Det här är ett viktigt område, och det är därför vi har tagit den här debatten många, många gånger.

Låt mig konstatera att arbetsrelaterad ohälsa kostar samhällsekonomin i runda slängar 50 miljarder per år, dels i kostnader för ohälsan, dels i kostnader för produktionsbortfall. Det är naturligtvis alldeles för mycket. Vi kan inte ha det på det sättet.

Vi kan heller inte ha det på det sättet att många av dem som finns på svensk arbetsmarknad kommer till jobbet på morgonen och är osäkra på om de ska komma hem på kvällen hela, friska och vid liv. Det går inte. Då kan man naturligtvis säga att det bara finns en sak att göra, och att det är att bibehålla eller höja Arbetsmiljöverkets ramanslag. Därvidlag påminns jag om det som Sven-Erik Österberg sade i Kommunalarbetaren för inte så hemskt länge sedan när han fick frågan: Vari ligger det nya i socialdemokratisk jobbpolitik? Han svarade: Egentligen är det inte så mycket nytt i sig. Nej, det är ju helt uppenbart att det är på det sättet, därför att i socialdemokratisk arbetsmiljöpolitik handlar det bara om anslaget till Arbetsmiljöverket. Det handlar aldrig om någonting annat.

När jag tog över och vi gick igenom arbetsmiljöpolitiken slog det mig att det nästan inte har hänt någonting i arbetsmiljöpolitiken på 30 år, åtminstone inte i debatten. Det är en sorgligt försummad debatt som har kommit att mest handla just om ramanslag till myndigheter snarare än någonting annat.

Arbetsmiljöverket gör ett utmärkt arbete. Inspektionerna är viktiga och nödvändiga. Det är bra att det är på det sättet. Samtidigt kan det inte vara så att alla myndigheter fredas från olika typer av rationaliseringar. När vi ska föra en jobbpolitik måste vi se till att vi har resurser för att kunna göra det på bästa sätt. Då måste myndigheterna också finna sig i att man ibland omprioriterar och ifrågasätter en del. Det är det vi har gjort. Men vi kan inte stanna där, utan vi måste också fundera över på vilket sätt vi kan göra arbetsmiljöpolitiken mer offensiv för att få bukt med de 50 miljarder per år som ohälsan kostar.

Därför har vi tagit fram en tankeram för en ny arbetsmiljöpolitik som ska mynna ut i en ny nationell strategi för arbetsmiljön. Och jag har in-

bjudit parterna på svensk arbetsmarknad, forskare, olika typer av myndigheter och andra att delta i det arbetet. Arbetet har också kommit i gång på ett mycket bra sätt. Vi har haft flera partssamråd och har nu dykt ned djupare i ett antal frågeområden, just för att få mångas inspel och infallsvinklar i hur vi ska kunna gå vidare med till exempel en sådan sak som ekonomiska styrmedel för att bejaka en bättre arbetsmiljö.

Det är lite sorgligt att Socialdemokraterna gång efter annan fokuserar enbart på anslagen till Arbetsmiljöverket och aldrig verkar vilja delta i debatten om de andra delarna som också är viktiga. Det gäller till exempel ekonomiska styrmedel eller andra incitament för att se till att de arbetsgivare som erbjuder en god arbetsmiljö blir bättre på att göra det och att de som i dag inte erbjuder en god arbetsmiljö får sig en näsbränna för detta.

Det är synd att Socialdemokraterna är så ensidigt fixerade vid myndighetsanslag snarare än vid det verkliga problemet, nämligen dålig arbetsmiljö som vi måste se till blir bättre.

Jag välkomnar interpellationen men skulle väldigt gärna se att Socialdemokraterna är mer aktiva i den viktiga diskussionen just om hur vi ser till att få en bättre arbetsmiljö för fler.

Anf. 69 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Nu måste jag få be ministern att svara på mina frågor. Ministern drog en lång harang och berättade om vår arbetsmiljöpolitik, som han tycker är misslyckad. Han säger: Ni har inte gjort någonting.

Här står jag i en interpellationsdebatt i Sveriges riksdag och ställer tre konkreta frågor till ministern. Kan ministern hålla sig till dessa frågor? Kan jag få ett svar? Hur kan mindre resurser till dem som jobbar med att bekämpa dålig arbetsmiljö eller mindre resurser till dem som forskar kring arbetsmiljö leda till ett mindre utanförskap? Det är kärnfrågan.

Det är fantastiskt, för nu får vi höra här att regeringen med Littorin i spetsen jobbar med en ny tankeram. Det är väldigt avslöjande. Vad innebär det då? Jo, precis som han säger i det skriftliga svaret, att han ska vända på alla stenar. Han säger att den här minskningen gör man nu därför att alla myndigheter måste ju effektiviseras och rationaliseras för att man ska få pengar till att just bekämpa utanförskapet. Då blir min fråga igen: På vilket vis bekämpas utanförskapet med färre arbetsmiljöinspektioner och med sämre möjligheter att följa upp dåliga arbetsmiljöer?

Att rationalisera för att få resurser kan vi ställa i relation till att för-mögenhetsskatten försvann. Det är ju också en prioritering! Vi kan också ställa det i relation till skattesänkningarna på fastighetssidan, eller varför inte de justerade inkomstskatterna som gör att tre tiondelar sopar hem 70 procent av alla skattesänkningar? Det är också ett sätt att bekämpa utanförskapet. Det handlade ju om att det var dåligt med resurser. Annars skulle väl inte Littorin ha skurit ned på Arbetsmiljöverket? Annars skulle väl inte Littorin ha slopat Arbetslivsinspektionen?

Svara på mina frågor och försök att vara konkret! Den stora frågan i resonemanget hos ministern är att bekämpa utanförskapet.

Då är min första fråga: Hur definierar Littorin utanförskapet? Det är en enkel, klar och tydlig fråga.

Min andra fråga är: Hur kan färre arbetsmiljöinspektioner leda till mindre utanförskap?

Jag kan lägga till en fråga ytterligare. Är det så att man måste ta de här hundratal miljonerna nu för att få pengar till detta? Hade man inte i stället kunnat sänka skatterna lite mindre för dem som har mest? Det är en fullständigt orättfärdig skattesänkarpolitik som ni har. Och nu står ministern här utan att skämmas och rodna och säger att han behöver just pengarna från Arbetsmiljöverket. Han behöver sparka ett antal arbetsmiljöinspektörer för att få pengar till att förbättra arbetsmiljön. Men hur? Jo, vi hör svaret: Vi kommer att inleda en ny tankeram. Fantastiskt! Vi kommer att vända på alla stenar. Regeringen ska kanske rationalisera de kompetenser och de resurser som finns för att bekämpa dålig arbetsmiljö ännu mer, vad vet jag?

Svara på frågorna, statsrådet Littorin: Hur definierar Littorin utanförskap? På vilket sätt leder mindre resurser för att bekämpa dålig arbetsmiljö till mindre så kallat utanförskap?

Anf. 70 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Tack för interpellationen och tack, statsrådet, för svaret, inte minst det sista som statsrådet kommenterade, nämligen att inte allt behöver göras på samma sätt som tidigare. I förhållande till interpellantens syn och spelade indignation över att en ny folkmajoritet vill ha en förändring till stånd kan det var svårt att se i nya termer hur man tittar på en mycket angelägen problematik som den här interpellationen med all rätt lyfter fram.

Jag har, fru talman, fokuserat på det första inledande stycket i interpellationen där det talas om något slags indignation över att man har försökt reformera Arbetslivsinstitutet till en mer anpassad struktur när det gäller forskning inom ett viktigt område.

Det är inte korrekt som det sägs här att regeringen har slagit någonting i spillror. Man har kritiskt analyserat hur skattebetalarnas pengar används för att på bästa sätt kunna titta på den forskning som bäst gagnar arbetslivets villkor.

Jag hade möjlighet att titta in i Arbetslivsinstitutet direkt efter valet. Jag såg då till min förskräckelse att den näst siste generaldirektören för ALI som tillsattes av den socialdemokratiska regeringen hade en strategi som gick ut på att man helt enkelt plockade bort doktoranderna inom ramen för den forskningsfinansierade verksamheten. Jag har själv forskat i 30 år och måste säga att om man plockar bort doktoranderna är det som att plocka bort själva motorn i forskningsmaskineriet. Vi kan vara glada för att det trots detta har funnits en del världsledande forskning som konkurrensmässigt kan bekräftas inom ramen för sedvanlig universitetsforskning där den också hör hemma. Det finns väldigt mycket av minskad produktivitet i forskningssammanhang som man kan konstatera under en rad av år med ALI:s relativt passiva och icke konkurrensutsatta situation.

Det gagnar inte på något sätt syftet, nämligen att arbetslivsforskningen ska göra steg framåt.

Man kan ställa sig frågan varför det just är en forskning som inte utsetts för konkurrens och som måste redovisa sina resultat som ska vara den som ges allmosor direkt från skattebetalarna när det gäller regeringen. Kan det inte vara så att en generell medicinsk forskning som sysslar med rehabilitering, smärta och psykisk ohälsa, för att ta några exempel, och som också ligger i världsklass på alla sätt kan lyfta upp de problem som man möter i arbetslivet med arbetslivets villkor när det gäller sjuklighet och utslagning?

För att sådan forskning ska bli den förnämsta krävs naturligtvis att man redovisar resultat och tävlar i öppen konkurrens med andra forskargrupper. Tyvärr var det just det som inte skedde under en lång rad av år när man passiviserade forskningen till att själv få sina årliga bidrag och med en generaldirektör med intentionen att inte ens ha doktorander som bedriver forskning. Mycket riktigt så minskade produktiviteten av den forskningen.

Det är därför, fru talman, som inledningsstycket i interpellantens fråga till statsrådet är helt felaktigt. Det är en felaktig bild av en verksamhet som passiviserade forskningen och visade på lägre produktivitet än nödvändigt. Den gav faktiskt vissa gräddfiler till en forskning som inte ens kunde bekräfta sig internationellt.

Jag tycker därför att svaret från statsrådet är väldigt fräscht när man påstår att man med en ny folkmajoritet efter tolv års socialdemokratiskt styre har all rätt att vända på varje sten för att se att pengar används effektivt, inte minst på ett viktigt område som arbetslivsforskning. Det ska komma dem till del som är bäst skickade att göra den här forskningen i sedvanlig konkurrens om resurserna. Det är glädjande att se att det också har genomförts.

Anf. 71 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag hade inte tänkt slänga mig in i den här debatten, men som diskussionen börjar bli kan jag inte hålla mig borta från talarstolen.

Det svar som Littorin ger tyder på att man först drar ned på verksamheter och sedan får vi se hur det blir. Samtidigt ser vi att arbetsmiljön försämras. Vi ser att det blir färre skyddsombud. Det är lätt att säga att det är något som arbetsmarknadens parter får ta hand om. Det är väl ingen tvekan om att funktionsmedlen för utbildning av skyddsombud har minskat. Färre skyddsombud innebär också att man inte får samma översyn på arbetsplatserna.

Sven Otto Littorin har vid flera tillfällen när vi har haft den här frågan uppe sagt att avvecklingen av Arbetslivsinstitutet och neddragningar på Arbetsmiljöverket är något som man har varit tvungen att göra för att satsa på jobben. Jag har då flera gånger ställt frågan: Måste man inte göra både-och? Att satsa på jobb och på god arbetsmiljö är ju en förutsättning för att man ska kunna gå framåt. Det ena måste inte gå före det andra. Vi måste ha jobb, men vi måste ha bra jobb. Det är grundmeningen.

Vem behöver inspektörerna? Det är i första hand de små och medelstora företagen som inte har en stor organisation med skyddsombudsverksamhet och hela avdelningar för detta. Nu ges inte förutsättningarna att kunna besöka dem i samma utsträckning som tidigare.

Jag reagerar kraftigt när man först drar ned verksamheter och sedan får se vad det blir i slutändan.

Precis som Raimo Pärssinen påtalade i sitt anförande ser vi att antalet dödsfall ökar på arbetsplatserna. Vi kan också se att det framför allt är inom vissa branscher. Stressen och belastningsskadorna ökar. Produktivitetstanken är det som man hela tiden jobbar för. Jag har ingenting emot att det ska vara bra produktivitet och bra organisation, men om det innebär att man gör avkall på arbetsmiljön och att folk förslits blir det en negativ utveckling i nästa led. Det berör oss naturligtvis illa.

Sven Otto Littorin har också vid flera tillfällen sagt att många av de här frågorna är sådant som arbetsmarknadens parter kan klara av. Därför lägger man över bollen till dem. Det är de som får jobba med de frågorna. Men det är inte så enkelt. Att människor mår dåligt och slits ut på jobben, att det är en dålig, och på sikt farlig, arbetsmiljö missgynnar hela landet. Det påverkar andra faktorer. Det handlar om utslagning. Det är en utslagning som kommunerna, Försäkringskassan och andra måste ta hand om eftersom det blir den typen av effekter.

Sven Otto Littorin säger gärna till oss att vi ska vara lite ödmjuka. Jag skulle önska lite mer ödmjukhet hos Sven Otto Littorin i de här frågorna.

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Raimo Pärssinen vill att jag ska svara på frågorna. Då är det bra om han lyssnar på svaren.

Jag ska repetera. Hur har jag kommit fram till att färre arbetsmiljöinspektioner leder till mindre så kallat utanförskap?

Jag säger det igen: Alla myndigheter får finna sig i att spara och se över effektiviteten i politiken. Låt mig påminna om att det inte finns något rakt samband mellan Arbetsmiljöverkets anslag och antalet olyckor eller sjukdomsfall i arbetslivet. Den kraftiga ökning av anslaget till Arbetsmiljöverket som genomfördes under de år som föregick 2006 motsvaras inte i statistiken av lägre antal olyckor. Det finns inga sådana raka samband.

Man måste alltså, som vilken regering som helst, se till att prioritera och se till att man gör rätt saker. För oss var det helt naturligt att sätta arbetslinjen i fokus och samtidigt se till att fokusera på en ny arbetsmiljöpolitik eftersom den gamla inte längre verkar fullt ut.

Om det hade funnits ett rakt samband mellan Arbetsmiljöverkets anslag och antalet olyckor i arbetslivet hade det ju funnits en anslagsnivå som gav noll i sjukdomar och olycksfall. Men det finns det inte. Vi måste göra mer än bara titta på Arbetsmiljöverkets anslag.

Vi kan naturligtvis diskutera om det ska vara si eller så många kronor. Men det vore också intressant att bjuda upp till dans och diskutera det som verkligen är viktigt just nu, nämligen se till att vi gemensamt med olika politikmått verkar för att begränsa antalet olycksfall och sjukdomar i arbetslivet så att de 50 miljarderna blir betydligt lägre, som jag pratade om.

Den andra frågan var: Vad avser jag att göra med anledning av att dålig arbetsmiljö leder till utslagning från arbetslivet?

Det tycker jag är den viktiga frågan. Jag tackar Raimo Pärssinen för att ha ställt den. Det är viktigt. De 50 miljarderna är ju inte bara 50 miljarder. Det är också människor av kött och blod som inte kommer hem

friska efter att ha jobbat. Så kan vi inte ha det. Vi måste se till att man kan gå till jobbet och känna trygghet i att man kommer hem lika frisk som man var när man gick dit.

Då räcker det inte att diskutera ett anslag i statsbudgeten. Det handlar också om att se till att hitta de rätta incitamenten för arbetsgivare att bli bättre som arbetsgivare. Det handlar inte bara om att gardera den lägsta bottenplattan i arbetsmiljölagstiftningen. Det är också viktigt. Det är viktigt med arbetsmiljöinspektioner. Jag säger ingenting annat. Men vi måste se till att det inte bara är hot om straff som är verktyget i arbetsmiljöpolitiken utan att det också finns belöningar för arbetsgivare, att det finns ekonomiska incitament, att det finns andra incitament som gör att man som arbetsgivare förstår att det är bra för arbetsplatserna att folk inte blir sjuka och dör. Det är bra för samhällsekonomin om folk inte blir sjuka och dör. Det är också bra för statskassan. Alltså måste vi ha många faktorer som samverkar. Arbetsmiljöverket är en viktig aktör, men det är inte den enda.

Jag skulle önska att Socialdemokraterna var mer aktiva också i debatten om de andra delarna av arbetsmiljöpolitiken. Jag välkomnar att vi har så här många debatter, men jag skulle önska att ni var lite mer aktiva utanför kammaren också och deltog i de seminarier som vi har och bidrog till debatten. Jag tror att den skulle tjäna på det.

Den sista och tredje fråga som Raimo Pärssinen ställer är hur jag definierar begreppet utanförskap. Sedan 2004 har man kunnat gå in på Moderaternas hemsida och hitta definitionen av utanförskapsbegreppet. Den innefattar öppet arbetslösa enligt AKU, personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, latent arbetsökande, undersysselsatta, personer med sjukpenning inklusive rehabiliteringspeng och personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Det finns tydligt uppställt. Man kan naturligtvis välja en annan definition, men i grund och botten handlar det om personer som borde kunna vara med, och också vill vara med, på arbetsmarknaden men som med årtal av socialdemokratisk så kallad jobbpolitik har ställts utanför och aldrig fått chansen. Det är för dem vi ska underlätta inträdet på arbetsmarknaden.

Anf. 73 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Nu kom det äntligen ett svar, i alla fall på en fråga. Minister Littorin säger att alla myndigheter ska spara. Är kopplingen att det ska leda till mindre utanförskap? Måste man spara så att man får en mängd pengar, mer resurser, för att bekämpa utanförskapet? Om det är svaret kan man fråga sig varför den här regeringen sänker skatterna med 80 miljarder kronor och varför det ska vara de tre tiondelar som är rikast som får de gåvorna. Det är inte de som har de sämsta arbetsmiljöerna. Om det är resursbrist ministern hänvisar till ter detta sig verkligen märkligt.

Ministern säger att det inte finns något rakt samband. Men dödso-lyckorna har ju ökat. Betyder det här att minister Littorin kommer att föreslå ett större anslag? Det sker fler olyckor på arbetsplatserna.

Hur ser ni på tullen? Är det därför tullen har fått högre anslag nu? Alla myndigheter ska spara för att bekämpa utanförskapet, säger ministern, men det finns ett samband mellan åtgärder, verksamhet och resurser.

Vi ska vara ute mer, säger Littorin. Vi är varje år ute på det som kallas Workers Memorial Day då man går igenom detta. Vad är det som har hänt på arbetsplatserna? Hur många olyckor har inträffat? Vad har hänt som vi kan jobba preventivt med? Vilka resurser finns? Vi ser att resurserna minskar kraftigt och att olyckorna ökar kraftigt. Vi hör en minister som brukar vara glad – det är han inte i dag – stå här i talarstolen och säga att vi behöver det här antalet hundra miljoner från Arbetsmiljöverket för att bekämpa utanförskapet. Men antalet olyckor ökar. Det går åt helt fel håll, men de rika som har en bra arbetsmiljö jublar.

Anf. 74 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Med högt röstläge och fel problemanalys kommer man inte särskilt långt. Den här regeringen tog över en situation med massarbetslöshet. Om man lyfter in arbetsmiljöperspektivet i utanförskapet är det intressant för mig som medicinare att konstatera att om man sammanfattar studier som visar vilka problem som utanförskapet för med sig är de betydligt mycket större än om man har ett arbete. Det ligger delvis utanför den här interpellationen, men eftersom interpellanten lyfte upp att det skulle finnas ett annat synsätt välkomnar jag regeringens jobbpolitik.

Människor i arbetsför ålder som befinner sig i utanförskap enligt den definition som statsrådet lade fram har en sju gånger högre risk för det vi kallar överdödlighet jämfört med åldersmässigt matchade personer. Det är alltså en av de enskilt största riskerna för ohälsa att hamna i den här situationen.

Nu kan inte interpellanten svara men däremot Sylvia Lindgren. Hon tog upp frågan om att det finns stress och belastningsskador i arbetslivet. Interpellanten skrev att ALI skulle lösa de här problemen. Men om man lägger ned forskningen och inte har några doktorander, är det då inte bättre, Sylvia Lindgren, att just den här typen av problem, stressen och belastningsskadorna, möts med rehabiliteringsforskning, smärtforskning och forskning om psykisk ohälsa som bedrivs av en delvis världsledande forskning i det här landet vid konkurrensutsatta universitet?

Jag förstår inte varför man hela tiden ska skapa problem med massarbetslöshet och sedan försöka lösa dem genom att sätta av en särskild resurs som inte är konkurrensutsatt, som lägger ned forskningen men gynnar sig själv till viss del genom att föra in resurser samtidigt som man inte kan se vad resultatet har blivit.

Låt mig säga till interpellanten att det verkligen är att ta avstånd från det ansvar man har mot medborgarna. Man låser in dem i ett utanförskap och försöker sedan lösa det med helt felaktiga tekniker.

Fru talman! Jag gläds därför över att regeringen har tagit initiativ. Allting behöver inte göras på samma sätt som det alltid har gjorts tidigare, precis som ministern sade inledningsvis.

Anf. 75 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag blev lite förvånad över att Finn Bengtsson ställer frågor till mig om ALI i en interpellationsdebatt med Sven Otto Littorin, men det är okej. Arbetslivsinstitutet och den samlade kunskapen om arbetsmiljöforskning har vi pratat om flera gånger i den här kammaren. Jag kan bara hänvisa till de protokollen och till de ställningstaganden vi

har gjort när vi trycker på knappen för ett nej till avveckling av ALI. Det kan man kolla mycket ordentligt där.

Till Sven Otto Littorin vill jag säga att jag är orolig för arbetsmiljön. Jag är det i själ och hjärta. Jag ser också hur utvecklingen ser ut. Jag sade tidigare att jag var orolig för skyddsombuden och deras utbildning. Skyddsombuden har blivit färre. Det var färre som utbildades som skyddsombud.

Men det är än värre, Sven Otto Littorin, när det gäller arbetsgivarnas arbetsmiljöutbildning. Det är också oerhört tragiskt. Får de inte utbildning blir det en dubbel negativ effekt här. Förutsättningen är naturligtvis att arbetsgivare och arbetstagare ska kunna utbildas tillsammans och sätta in ordentliga stötar för att komma till rätta med arbetsmiljöproblemen. Det görs inte. Jag känner stor oro för att arbetsgivarna inte får tillräcklig utbildning eller inte vill utbilda sig i större utsträckning. Där behövs en stor attitydförändring, och det måste man jobba med.

Sven Otto Littorin sade också någonting om att arbetsgivaren måste ha en belöning. Ja, en god arbetsmiljö där personalen mår bra är väl en oerhört bra belöning för arbetsgivarna.

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Raimo Pärssinen pratade om vad vi skulle använda pengarna till när vi sparar på våra myndigheter. Det är ganska uppenbart så att vi vill bekämpa det utanförskap som ni lämnade efter er. Det ska vi göra på tre sätt, och det har vi sagt hela tiden.

För det första ska det löna sig mer att arbeta. Vi kan inte ha stora grupper på svensk arbetsmarknad, barnskötare, kommunalarbetare, trädgårdsarbetare, vårdbiträden och andra, där marginaleffekten av det samlade skattetrycket, bidragsnivåer, ersättningsnivåer och försäkringsnivåer ligger upp emot 80, 90 och stundtals över 100 procent. Det kan inte vara olönsamt att jobba. Det var den jobbpolitik som ni lämnade efter er. Alltså utformade vi jobbavdraget så att vi sänkte inkomstskatten för låg- och medelinkomsttagare med ungefär 50 miljarder kronor. Det är 50 miljarder kronor mer som hushållen nu har att röra sig med. Det lönar sig faktiskt att arbeta för en gångs skull. Det är en av de viktigaste åtgärderna.

I det arbetet måste vi naturligtvis se över och prioritera, precis som alla regeringar måste göra. Det ansvaret tar vi. Det raka samband mellan Arbetsmiljöverkets anslag och antalet olycksfall eller sjukdomar i arbetslivet som Raimo Pärssinen gör gällande i den här debatten finns inte.

Jag kan bara beklaga de dödsfall som har inträffat och inträffar i arbetslivet. Det är inte rimligt. Jag skulle gärna se att man hittar något slags nollvision när det gäller dödsfall i arbetslivet.

Arbetsmiljöverket undersöker nu vad som ligger bakom detta, om det finns en systematik i det eller om det finns något annat man vill återkomma med.

Samtidigt vill jag påminna om pensionsbolaget Afa som redovisade senast härom veckan att ohälsan i arbetslivet faktiskt sjunker just nu. Det finns alltså motstridiga signaler, och det är inte så lätt som att säga att anslagsnivån är allena saliggörande.

Nu pågår arbetet med den nationella arbetsmiljöstrategin. Det sker med stor bredd och med en mängd olika parter inblandade – parterna på arbetsmarknaden, forskare, företagare, föreläsare och andra intresserade. Jag skulle önska att Socialdemokraterna inte bara fokuserade på myndighetsanslagen utan också på den bredare diskussionen om en god arbetsmiljö.

Tack och glad sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2007/08:665 om lönebidragsanställda i den allmännyttiga sektorn

Anf. 77 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Lars Lilja har frågat mig om jag tänker vidta några åtgärder som underlättar för allmännyttiga organisationer att anställa och behålla personer med lönebidrag. Lars Lilja menar att de medel som betalas ut i praktiken är för låga för att organisationerna ska kunna bedriva sina verksamheter.

Inledningsvis vill jag säga att lönebidrag är ett viktigt instrument för att människor med funktionsnedsättning ska få jobb. Därför har regeringen ökat resurserna för lönebidrag och till Samhall AB:s verksamhet med omkring 1 miljard kronor. I samband med det har regeringen dessutom tillsett att de allmännyttiga organisationerna får del av medlen.

Lönebidragets storlek fastställs utifrån lönen men med 16 700 kronor som högsta bidragsgrundande lönenivå. I de fall lönen är lägre än 16 700 kronor är det den lönen som ligger till grund för bidragsnivån. Hänsyn ska tas till arbetstagarens arbetsförmåga och de arbetsuppgifter som ska utföras. Lönebidraget ska också omprövas regelbundet, och målet för en anställning med lönebidrag är alltid att den ska övergå i en anställning utan subvention. Lönebidraget är alltså inte en subvention till ekonomiskt svaga företag.

För arbetstagare som anställs i en allmännyttig organisation gäller ett särskilt regelverk utöver det ordinarie. Om personen som anställs har en funktionsnedsättning som medför att det motiverar ett bidrag som överstiger 80 procent av det bidragsgrundande beloppet får också ett anordnarbidrag på 70 kronor per dag lämnas. Här har alltså de allmännyttiga organisationerna en särställning. Även i dessa fall ska dock omprövning ske regelbundet, och om arbetsförmågan har förbättrats på sådant sätt att det är motiverat att sänka bidragsnivån under 80 procent får inte längre anordnarbidrag lämnas.

De allmännyttiga organisationerna har således en särställning jämfört med andra. Mot denna bakgrund avser jag inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 78 LARS LILJA (s):

Fru talman! Statsrådet Littorin har ägnat en stor del av talartiden i de tidigare interpellationsdebatterna åt att ondgöra sig över den usla social-

demokratiska arbetsmarknadspolitiken. Det må vara hans uppdrag i någon mening.

När det gäller lönebidragen kan man däremot konstatera att den nuvarande regeringen har fortsatt på den av Socialdemokraterna inslagna vägen. Vi hade föreslagit en höjning av taket, vilket den nuvarande regeringen på ett positivt sätt genomförde. Det var till stora delar de allmännyttiga organisationerna som i många, många år hade drivit på för att få den här höjningen av taket, och det fanns naturligtvis två skäl till detta.

Det första var att ge de här personerna en rimlig lön. Det andra, som också fanns med i bilden, var att organisationerna skulle kunna få en större ersättning för att kunna anställa de här personerna, eftersom deras betalningsförmåga inte var särskilt stor. Under en ganska lång tid hade faktiskt lönerna ökat en del även för de här personerna samtidigt som bidraget var kvar på samma nivå. Det kan jag som socialdemokrat ta på mig ett ansvar för. Det var inte bra.

Men det som tyvärr hände och som skapade ett problem var Arbetsförmedlingens hantering efter höjningen av bidraget. I de allra flesta fall hade framför allt dessa organisationer sett fram emot en lite bättre ekonomi. Men det som hände och som nästan alla kan vittna om var att det blev en helt annan och rigidare tolkning av regelverket. Många föreningar och organisationer hade sett fram emot ett större bidrag, men precis som regelverket föreskriver gjorde arbetsförmedlingarna en omprövning, och i många fall blev det så att stödet till föreningarna minskade i stället för att öka. Jag tror inte att det var syftet med riksdagsbeslutet. Jag tror inte att det var syftet för de många ledamöter som under många år har motionerat för en höjning av taket. Jag tror att syftet rimligtvis bör ha varit att öka folkrörelsernas och andras möjligheter att kunna anställa personer med en funktionsnedsättning.

Jag vet att detta har ställt till problem bland annat för Korpen som har haft bekymmer och i vissa fall har behövt säga upp folk för att de inte har haft en finansiering kring de här frågorna.

Jag debatterade denna fråga med ministern för drygt ett år sedan, och då uttryckte Littorin en viss sympati för mitt sätt att tänka och att man kanske skulle fundera på detta. Jag kan citera ur protokollet: ”Å andra sidan kan man inte slita sig från en sympati för den ståndpunkt som Lars Lilja ger uttryck för – att det här ändå har varit ett ganska bra sätt för personer med handikapp och liknande att kunna ta sig in.

Det finns ett skäl till att man har två öron och en mun, och det är att man ska lyssna mer än man pratar.”

Det var så Littorin sade. Jag kan konstatera att ministern har lyssnat och pratat, men det har inte skett någon förändring. Visst, det har tillförts lite mer medel, och det ska vi naturligtvis vara glada för, men de allmännyttiga organisationerna har, vill jag påstå, inte märkt någon förbättring i sina möjligheter att ta hand om dessa arbetshandikappade människor.

Anf. 79 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Tack, Lars Lilja, för interpellationen och för att vi återigen får en chans att trycka på den här frågeställningen, för jag delar helt Lars Liljas utgångspunkt. Även om det kan tyckas att jag har skällt på socialdemokratisk politik så är ju inte allt uselt. Det ska jag villigt erkänna, och det här är en sak där Lars Lilja och jag absolut kan mötas. Jag

har inte bara viss sympati för det som Lars Lilja framför, utan jag vill nog upprepa det där oerhört kloka citatet som Lars Lilja tog från vår förra debatt i frågan.

Den mer rigida tolkning som Lars Lilja beskriver finns det ingen grund för i de beslut som fattats av riksdag och regering. Regelverket runt omkring är faktiskt precis detsamma. Det var delvis mot den bakgrunden som vi, när vi gjorde regleringsbrevet för Arbetsförmedlingen 2008, just skrev in en översyn av insatserna för funktionshindrade för att få ett bättre underlag och lyfta upp denna fråga i förhållande till Arbetsförmedlingen.

När vi pratar om kompletterande aktörer, till exempel inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga, är det precis det som Lars Lilja lyfte fram, allmännyttiga organisationer, som är en väsentlig del av dessa kompletterande aktörer som vi gärna vill se mer av. Vi vill också försöka hitta bättre samarbetsätt mellan Arbetsförmedlingen och den här typen av allmännyttiga organisationer och kompletterande aktörer.

Min utgångspunkt är som sagt att det inte finns någon grund i beslut som fattats av regering och riksdag för någon annan tolkning än den som gällde tidigare. Tvärtom har vi försökt lägga mer resurser på bland annat lönebidragsanställningar, och jag upprepar att detta är ett viktigt sätt för personer med olika typer av funktionsnedsättningar att ta sig in på arbetsmarknaden. Jag skulle gärna se att fler fick den möjligheten.

Anf. 80 LARS LILJA (s):

Fru talman! Jag är naturligtvis glad om det här så småningom också får ett genomslag hos de allmännyttiga organisationerna så att de faktiskt märker att det ges större ekonomiska möjligheter att anställa de här personerna.

Men det är klart, jag tror att många har upplevt Arbetsförmedlingens hårdare prövning. Man ska ha klart för sig att de personer som har de här jobben har varit utsatta på arbetsmarknaden under ganska lång tid. De har sannolikt varit arbetslösa ganska länge. De kan ha någon form av arbetsskada eller något annat som har gjort att de har fått den här lönebidragsanställningen. Jag tror att många uppskattar sin anställning oerhört mycket, och det leder precis till den samvaro och känsla av trygghet som man så väl behöver.

Det som naturligtvis kan vara lite jobbigt för de här personerna är omprövningen av lönebidraget som ska ske – helst varje år men åtminstone vart fjärde år. Har personen då en låg lön och vet att anställningen hänger på en skör tråd om det är så att den här organisationen inte längre har möjlighet att finansiera den här personen är det klart att personen i någon mening lever i en utsatt situation med i någon mening osäkra anställningsförhållanden. De här personerna har dessutom låga löner. Taket är 16 700 kronor, och det är inte så jättemånga föreningar eller organisationer som har råd att betala särskilt mycket mer.

I den förra regeringens förslag låg en idé om att så småningom höja taket ytterligare ett steg till 17 100 kronor, och nu funderar jag på vad Littorin har för tankar omkring den saken.

När vi nu är inne på låga löner är jag tvungen att säga en sak om något som ministern många gånger tar upp i sina anföranden när det gäller

arbetsmarknadspolitik om dessa personers möjlighet att klara sig. Det handlar om jobbskatteavdraget. Det handlar om lågavlönade personer, och då hävdas det i retoriken att det är just de här personerna som träffas av jobbskatteavdraget. Sanningen är ju att det inte riktigt är så. Jag förstår att det är så ur statsbudgetperspektiv, men i börser, för den som får lönen, är det inte så.

Jag kan ta ett exempel ur verkligheten. Min kära sambo har lagat mat på dagis i många år. Hon är lågavlönad och tjänade från början drygt 17 000, men tack vare Kommunals framgångsrika förhandlingar är hon nu uppe i nästan 19 000 kronor.

Jag har varit inne i skattetabellen och tittat hur jobbskatteavdraget slår. Då måste jag naturligtvis också ta hänsyn till ökade kostnader för att vara med i facket och ökade kostnader för att vara med i a-kassan. Jag bor i Norrland, så man måste ha en bil för att ta sig till jobbet. Jag måste alltså ta hänsyn till att bilförsäkringen har blivit dyrare. Räkna jag med de här avbräcken också kan jag konstatera att hon på de sista två åren har gjort ett plus på ungefär 450 kronor netto, vilket naturligtvis är jättebra. Men jag, som tjänar nästan tre gånger så mycket, har tjänat 1 300 kronor netto på jobbskatteavdraget.

Där vill jag vara tydlig och säga att retoriken om att det är låg- och medelinkomsttagarna som har haft de stora fördelarna av jobbskatteavdraget faktiskt inte är sann. Räkna man i procent kan man naturligtvis komma fram till det, men räknar man kronor och ören – det är det man handlar mat för – är det inte sant. Då är det jag och Littorin som är de stora vinnarna. Och då har jag inte tagit hänsyn till förmögenhetsskatteförändringar, fastighetsskatteförändringar och sådant.

De utsatta omprövas. Det är tufft.

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag får nog lämna jobbavdragsdiskussionen. Är det så att Lars Lilja vill ha decilgruppsberäkningar tror jag säkert att finansministern bättre kan ställa upp med dem. I grunden är det så att som detta är konstruerat får man tjäna de första 38 100 kronorna utan att betala skatt, och det betyder i praktiken att den som tjänar lite procentuellt sett tjänar mer på jobbskatteavdraget. Nåväl – jag lämnar den diskussionen därhän.

Jag återgår till Lars Liljas viktiga interpellation. Det finns ett par olika saker som jag vill understryka igen här. För det första finns det ingen grund i beslut från regering och riksdag för den lite tuffare bedömning som Lars Lilja beskriver. Det är till exempel samma regelverk som styr lönebidragen i dag som 2005. Däremot har vi haft möjlighet att lägga 1 miljard mer i budgeten på lönebidragen och till anställningar genom Samhall, och det är jag naturligtvis glad för.

När det sedan gäller frågan om omprövning är det naturligtvis så att man känner sig utsatt när man står inför en omprövning av beslutet. Det förstår jag också. Samtidigt är det nödvändigt för att se till att det här stödet kommer till rätt mottagare, rätt person, så att det är rätt person som får den här hjälpen. Avsikten är ju inte att det ska vara ett permanent försörjningsbidrag, utan avsikten är att man på det här sättet lättare ska kunna visa att man fungerar på arbetsmarknaden och därmed så småningom efter några år ska kunna fasa ut från själva lönebidraget.

Sedan frågar Lars Lilja mig om möjligheterna att höja taket. Jag ska inte föregripa budgetprocessen, men det är ju svårt att vara särskilt negativ till den idén från principiella utgångspunkter. Ungefär så långt kan jag väl sträcka mig. I botten ligger själva grundtanken: Det här går till personer med funktionsnedsättning, och det här kanske är enda chansen att över huvud taget ha möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden. Nu har vi en stor andel personer som befinner sig i olika typer av lönebidragsanställningar, och det är naturligtvis ett bra sätt att ta sig in. Jag skulle önska att det skulle kunna vara några till.

Anf. 82 LARS LILJA (s):

Fru talman! Ministern säger att det är samma regelverk som tillämpas. Så är det säkert i någon mening, men i praktiken har det inte varit så. Det är glädjande om ministern i regleringsbrevet har varit tydlig och tydligt försökt se till att Arbetsförmedlingen kan tolka det här på ett mer positivt sätt både för de personer som behöver stödet och för de organisationer som anställer dem.

Det är naturligtvis bra att det har tillkommit 1 miljard extra. Ministern säger i svaret att regeringen har sett till att de allmännyttiga organisationerna får del av medlen. Då vill jag bara fråga: På vilket sätt har ministern sett till att de har fått del av de här medlen, annat att det faktiskt bara är 1 miljard mer?

Sedan kan jag väl säga om det här med omprövning av anställning att jag inte är odelat negativ till det. Jag hade kanske önskat att ministerns anställning hade omprövats varje år. Nu vet vi att den garanterat kommer att omprövas vart fjärde år, och det får vi naturligtvis vara glada för. Då kanske ministern kan ta en burk Red Bull och få vingar och flyga ut ur Rosenbad för att lämna plats för en socialdemokratisk regering. Det får vi väl se den dagen.

Men som sagt var: Vad är det tydliga beskedet när det gäller att de allmännyttiga organisationerna har fått del av den här extra miljarden?

Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det kanske inte är de allmännyttiga organisationerna som får del av medlen, utan det är naturligtvis den enskilda med nedsatt arbetsförmåga. Saken är den att vi inte i grunden gör någon åtskillnad mellan var någonstans man får den här anställningen. Den skillnad som finns ligger i att de allmännyttiga organisationerna får det här extra stödet för att hantera personer med nedsatt arbetsförmåga. På det sättet får man ta del av medlen på samma villkor som gällde tidigare och på samma villkor som gäller alla. Vi har som sagt skrivit i regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen att man ska komma tillbaka med en översyn över bland annat också detta.

I dag har vi 58 000 personer anställda med lönebidrag. Jag skulle gärna se att det blev fler. Det är många som behöver detta. Det är ett bra sätt, precis som Lars Lilja och jag är överens om, att ta sig in på arbetsmarknaden för den som verkligen behöver lite hjälp.

Slutligen vill jag tacka Lars Lilja för interpellationen. Den är viktig. Jag vill tacka för det gångna riksdagsåret, och vi ses i höst. Att ompröva sin anställning är väl i någon mening alltid bra. Den som har det här jobbet och inte tänker så att det faktiskt är på väljarnas uppdrag man

sitter här och att man inte ska vara här för länge är naturligtvis lite ute och cyklar.

Jag hoppas att Lars Lilja och andra debattörer får en skön och avkopplande sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellationerna 2007/08:672 och 723 om sommarjobb för unga

Anf. 84 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Maryam Yazdanfar har frågat mig vad jag avser att göra för att fler ungdomar ska kunna erbjudas sommarjobb. Jennie Nilsson har frågat mig om jag är beredd att bistå kommunerna med medel till ungdomars sommarjobb denna sommar. Vidare har hon frågat mig vilken uppfattning jag har om värdet och innehållet i ungdomars sommarjobb och om jag avser att vidta några åtgärder som kan leda till fler sommarjobb för unga.

Jag har nyligen gett ett tydligt svar på en liknande interpellation. Eftersom läget i stort är detsamma upprepar jag mitt tidigare svar.

Regeringens strategi för att bekämpa utanförskapet bland ungdomar är att genom flera olika insatser, som förstärker varandra, öka ungdomarnas förutsättningar att få arbete. För att öka efterfrågan hos arbetsgivare har regeringen redan vidtagit en rad åtgärder. Arbetsgivare som anställer ungdomar mellan 18 och 24 år får en nedsättning av socialavgifterna. Likaså har ungdomar möjlighet att få nystartsjobb redan efter sex månaders arbetslöshet. Dessutom leder de genomförda förändringarna av reglerna i lagen om anställningsskydd, och då särskilt reglerna om tidsbegränsade anställningar, till att det har blivit enklare att anställa för viss tid. Vidare kommer regeringen att lägga fram ett förslag under hösten om att ytterligare sänka socialavgifterna för företag som anställer ungdomar under 26 år. Detta i kombination med det fortsatt goda arbetsmarknadsläget gör att jag inte ser något behov av särskilda åtgärder för just sommarjobb och inte heller av att ge öronmärkta pengar till kommunerna för detta ändamål.

Anf. 85 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Tack, arbetsmarknadsministern!

Jag tolkar arbetsmarknadsministerns svar som att han inte avser att göra någonting för de ungdomar som står utan sommarjobb den här sommaren. Det är det som explicit står i svaret.

Det är tråkigt eftersom ett sommarjobb är viktigt. Det är det första steget in på arbetsmarknaden. Om det är en positiv och bra upplevelse kan det bli fortsättningen på en tillsvidareanställning på till och med heltid eller att man får kontakter som kan vara avgörande för hur tiden på arbetsmarknaden kommer att arta sig när man blir äldre. Framför allt ger det en känsla av självständighet, egna pengar, och sysselsättning under sommaren. Därför är det här viktigt, och det var därför den socialdemo-

kratiska regeringen öronmärkte pengar så att så många ungdomar som möjligt skulle få sommarjobb.

Hur ser situationen ut i år? Jag kan berätta hur den ser ut i min hembygd i Stockholms län. Där har sommarjobben närapå halverats i jämförelse med förra året. Särskilt jobbigt är det för de unga människor som är under 18 år. För dem är det nästan helt omöjligt att få tag på ett sommarjobb.

Jag har några andra fakta. Socialdemokratiskt styrda kommuner investerar nästan fyra gånger så mycket i sommarjobb för unga än borgerligt styrda kommuner. Arbetsmarknadsministern följer en borgerlig linje i att inte bry sig om unga människors sommarjobb. Det kan inte vara önskvärt.

Flera kommuner uppger att satsningarna har blivit mindre eftersom regeringen har tagit bort stödet. I några kommuner har de själva satsat för att möta upp regeringens neddragningar. Är det inte lustigt att det är i just socialdemokratiska kommuner?

Jag kan ta exemplet Nynäshamn. Man erbjuder där tre veckors sommarjobb till alla skolungdomar från årskurs 9 till och med årskurs 3 på gymnasiet. Trots att regeringen har skurit ned på de statliga bidragen till sommarjobb väljer Nynäshamns kommun att satsa på feriejobb till ungdomar. Behöver jag tillägga att Nynäshamn är socialdemokratiskt styrt?

En annan socialdemokratiskt styrd kommun i Stockholms län är Södertälje. Där jobbar man tillsammans med bostadsbolaget Telge Hovsjö AB för att fixa sommarjobben till ungdomarna. I de borgerliga kommunerna Vaxholm och Lidingö satsar man inte en enda krona på sommarjobben. Kommunalrådet på Lidingö är tydligare än arbetsmarknadsministern – och det är väl bra, ibland – och uttalar att det inte är kommunens uppgift utan den enskildes fulla ansvar att skaffa sig sommarjobb.

Vad jag förstår är det här de borgerliga partiernas och regeringens syn. Det är ett eget ansvar att skaffa sig sommarjobb. Därmed blir skillnaderna mellan dem som har kontakter, som har resurser att söka sommarjobb, och dem som inte har det tydliga.

Om vi gräver lite i den borgerliga retoriken får vi ett klart besked. Det är inte politikens ansvar att hjälpa ungdomarna på traven.

Anf. 86 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret, även om jag inte blir riktigt klok på det. Ministern började med att hänvisa till en tidigare liknande interpellation och fortsatte sedan med en uppräkningslista av vilka åtgärder som vidtas för gruppen unga i stort. Dock nämner han inte det just min interpellation berör, nämligen sommarjobb. Även om det är frestande att nappa på betet att i stället för att debattera sommarjobb debattera arbetsmarknadspolitiken för unga i stort, inte minst eftersom jag och många med mig dessutom tycker att den i många stycken är dålig, ska jag inte göra det – åtminstone inte inledningsvis. Det är helt enkelt för att jag tycker att min fråga förtjänar ett svar.

Min fråga handlar om de sommarjobb som tidigare har delfinansierats med statliga medel för ändamålet. Syftet har varit att ge främst gymnasieungdomar en chans till vettig sysselsättning och egna pengar – kanske för första gången i sina liv. Det här är för många en unik möjlighet att få in en första fot på arbetsmarknaden.

Sommarjobb har i många kommuner i första hand getts till ungdomar som av olika skäl inte har kunnat komma i fråga för de vanliga sommarjobb som annars finns. Ibland har det varit på grund av krav på ålder. Många ordinarie sommarvik förutsätter att du har fyllt 18 år. Ibland har det varit på grund av social bakgrund. Många gånger krävs goda kontaktnät för att komma i åtanke. Det är exempelvis på mammas eller pappas jobb som de allra flesta får sitt allra första sommarjobb. Det är tufft för dem som har föräldrar som inte arbetar – kanske på grund av arbetslöshet eller sjukdom.

Den här typen av förebyggande samverkansprojekt är enligt många ett viktigt redskap för att ge ungdomar bättre förutsättningar att senare komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Det som har hänt sedan regeringen förra året ströp de statliga medlen som har finansierat detta tillsammans med kommunernas insatser är att många kommuner inte längre erbjuder den typen av sommarjobb. Det är något som drabbar de unga som många gånger redan från början har de tuffaste förutsättningarna. Jag tycker faktiskt att det här är en fråga som förtjänar ett svar från ministern.

Anf. 87 MARIA STENBERG (s):

Fru talman! Tack för svaret, ministern. Om han som jag har en ungdom hemma som tyvärr inte har uppnått den magiska åldern av 18 år, inser han rätt snabbt att det är oerhört viktigt att man väljer vilken kommun man bor i. Som den tidigare interpellanten sade är det dessutom viktigt att välja att bo i en socialdemokratiskt styrd kommun.

Det är svårt för de unga som inte har fyllt 18 att gå ut på den öppna arbetsmarknaden och få ett sommarjobb. Det krävs rätt ofta att man har uppnått myndighetsåldern. Det är klart att man känner att det blir djupt orättvist när man inser att de unga själva eller kanske föräldrarna måste ha bra kontakter eller nätverk för att man ska lyckas få ett jobb under några veckor under sommaren. När man är 16–17 år blir sommaren rätt lång och lätt trist i slutet om man inte har något att göra.

Sedan den borgerliga regeringen började sin regeringskarriär med att ta bort det statliga stödet till sommarjobben har faktiskt en femtedel av jobben försvunnit för de unga.

Jag bor i Norrbotten. Piteå är en socialdemokratiskt styrd kommun som under många år har satsat på sommarjobb för unga. Man lägger 6 miljoner årligen i den kommunala budgeten eftersom man inser och förstår att det finns en vikt och ett värde i att unga har något att göra på sommaren. Man ser det som en första chans för dem att få in en fot på en arbetsplats. De får visa vad de går för, och de får känna av vad den kommunala verksamheten handlar om när de ska skaffa ett jobb. De skaffar sig kontakterna och nätverken som de sedan så väl behöver när de går ut gymnasieskolan.

Därför undrar vi varför den borgerliga regeringen så konsekvent väljer att inte satsa på de unga. Vi vet att långtidsarbetslösheten för unga i stort har ökat alldeles dramatiskt under den borgerliga regeringen. Dessutom har arbetsmarknadsministern nyligen i en tidigare interpellationsdebatt sagt att det är oerhört viktigt med ett snabbt inträde för unga på arbetsmarknaden så att de kan få ett fäste. Därför blir det ologiskt – men

kanske logiskt i en borgerlig politik – att man inte satsar pengarna på sommarjobb för unga.

Prot. 2007/08:125
10 juni

Anf. 88 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Tack till interpellanterna och övriga debattörer, Maryam Yazdanfar, Jennie Nilsson och Maria Stenberg, för att ni har lyft upp en oerhört viktig fråga. Även om vi är oense om vad vi ska göra är vi överens om hur viktigt och bra det är med ett sommarjobb. Det är ett bra sätt att tjäna sina första pengar, komma i kontakt med arbetslivet, få lite ansvar, ställa en del kritiska frågor och kanske lära sig mer om vart man är på väg i livet och vart man vill söka sig. Ett bra sommarjobb är ett viktigt sätt och en bra kontakt med arbetsmarknaden. Det håller jag helt med om.

Men vi ska kanske titta lite på siffrorna först. Politik handlar också om att prioritera vad man gör med skattebetalarnas pengar så att de får störst effekt. Det är just därför som vi gör på det här sättet.

När vi tog bort stödet 2007 steg antalet sommarjobb förmedlade av Arbetsförmedlingen med 16 300. Det första året vi inte hade statligt stöd slog vi rekord i antalet förmedlade sommarjobb på svensk arbetsmarknad. Det har aldrig förmedlats så många sommarjobb av Arbetsförmedlingen tidigare. Där det första jag ska säga.

Det andra är att hittills i år, samma period nu som tidigare, har vi 65 000 anmälda sommarjobb på Arbetsförmedlingen. Det är lika många så här långt i år som samma period 2006 när vi hade ett stöd på 100 miljoner.

Socialdemokraterna vill ge 100 miljoner till i stort sett redan vinstdrivande kommuner, när vi i dag har lika många sommarjobb utan stöd som vi hade 2006 med stöd. För mig är det en gåta att man vill slösa med skattebetalarnas resurser på det sättet.

65 000 sommarjobb är anmälda till Arbetsförmedlingen. Då ska man komma ihåg att den stora andelen sommarjobb i Sverige inte förmedlas via Arbetsförmedlingen utan förmedlas på annat sätt, antingen genom att ungdomarna själva hör av sig eller att de, som vanligtvis sker, har kontakt med någon annan via föräldrar eller vad det kan vara.

Slutsatsen är den att det finns gott om sommarjobb på svensk arbetsmarknad. Den 13 mars i år publicerade E 24 en artikel där Markus Kristiansson, ungdomssekreterare på LO, säger att han är positiv inför möjligheten att få ett jobb i sommar. Rubriken på artikeln var ”Gott om sommarjobb”. Academic Work, bemanningsföretaget som förmedlar jobb åt studenter, säger att det är samma tryck i år som förra året.

Man kan naturligtvis aldrig veta att det verkligen blir så, men om man tittar på den tillgängliga statistiken ser man att vi har lika många anmälda sommarjobb på Arbetsförmedlingen vid den här tidpunkten i år utan det statliga stödet som vi hade 2006 med 100 miljoner i stöd. Då blir min slutsats att det är slöseri med skattebetalarnas pengar att lägga de här 100 miljonerna på sommarjobb via kommunerna, en sektor som totalt sett går med vinst. Det är slöseri med skattebetalarnas resurser.

Då vill jag hellre se till att vi har möjligheter att arbeta med att lyckosamt bekämpa utanförskap. Vi har till exempel jobbgarantin för unga, som har gjort att den totala långtidsarbetslösheten för ungdomar har

Svar på
interpellationer

sjunkit med 11 200 personer, det vill säga mer än en tredjedel, sedan vi tog över.

Anf. 89 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Då förstår jag att Sven Otto Littorin inte håller med sin borgerliga kommunstyrelseordförandekollega på Lidingö som säger att sommarjobb inte är viktigt och att jag har tolkat arbetsmarknadsministern rätt, att han tycker att sommarjobb är viktigt men inte så viktigt att man vill satsa pengar på det. Det är väl där problemet kommer in.

Varken min eller Jennie Nilssons interpellation handlar om de välutbildade studenterna som via Academic Work kan få ett sommarjobb eller den person som är 21–22 år och pluggar på komvux som kan gå tillbaka som sommarvikarie på det jobb man hade tidigare. Det här handlar om 16–17-åringar utan kontakter, vilkas föräldrar kanske är arbetslösa eller sjukskrivna och som inte kan dyka upp på mammas eller pappas jobb och be om sommarjobb.

Det är de yngsta ungdomarna som har de sämsta kontakterna med arbetslivet. Det är där samhället kan göra en aktiv insats, med ganska små resurser, för att dessa ungdomar ska få lite egna pengar under sommaren, känna sig viktiga, få en sysselsättning och få in den första foten på arbetsmarknaden.

Jag har gjort en kartläggning över sommarjobben i min valkrets i Stockholms län, och där har sommarjobben i år just för den grupp som jag nämnde nära halverats jämfört med förra året. Det är alltså särskilt allvarligt för 16–17-åringar.

Jag har då en väldigt tydlig och klar fråga till Sven Otto Littorin. Om man bor i Haninge, Solna eller Huddinge, är 16–17 år och har gjort allt i sin makt för att skaffa ett sommarjobb men misslyckats med det: Vad tycker du att man ska göra i sommar?

Anf. 90 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Det är positivt att det känns som att vi har en gemensam grundsyn när arbetsmarknadsministern refererar till sommarjobb och att det är viktigt. Det fyller väldigt många olika mervärden för gruppen unga.

Det är synd att vi ändå i någon mening pratar förbi varandra. Det är åtminstone min tolkning när ministern väljer att referera till statistik och siffror över sommarjobben förra året och i år. Han hänvisar till att sommarjobben har ökat när det gäller dem som förmedlas från förmedlingarna och att det ser bra ut.

Det stämmer säkert, och jag ifrågasätter inte ministerns siffror. Men det handlar om de vanliga sommarjobben, de som förmedlas till dem som har fyllt 18 år, många gånger i den privata sektorn eller vikariat för dem som är på semester inom kommunerna. Där ser det säkert bra ut.

Det är inte riktigt de sommarjobben som jag pratar om. Jag pratar om de sommarjobb som har subventionerats fram via statliga medel, som ett sätt att få kommunerna att skjuta till extra medel för att ta fram sommarjobb till en grupp unga som annars inte skulle ha något vettigt att göra på sommaren, till en grupp unga som får en första chans att prova på hur det är att arbeta, att passa tider, att fungera socialt i en grupp och – det viktigaste av allt – att skaffa sig kontakter.

Många kommuner har, som jag sade i mitt förra inlägg, förmedlat de här sommarjobben just till de unga som har det allra tuffast att skaffa sig kontaktnät på egen hand. Jag vet att åtminstone min hemkommun gjorde på det sättet, för den hör till de kommuner som inte anser sig ha råd. Vi är nämligen inte en av de rika kommuner som bidrar till det stora över-skott i den kommunala sektorn som ministern hänvisar till, utan vi är en av de kommuner som måste dra ned och skära. Det var en sak som försvann ganska tidigt när de statliga medlen för detta också försvann. Det är väldigt olyckligt.

Ett sista perspektiv som jag skulle vilja lägga till detta handlar om barnkonventionen. Barnkonventionen säger att man på alla politikområden ska göra det man kan för att ge alla barn och ungdomar lika förutsättningar i livet. Jag tycker att den här frågan är ett alldeles ypperligt exempel på hur man kan bidra till att ge barn och unga lika förutsättningar. Man kan bidra till att ge de unga som inte har en mamma eller pappa eller något annat kontaktnät som gör att de kan få sitt första sommarjobb den vägen en annan möjlighet att komma in.

Det är väldigt synd att ministern, trots att han talar så positivt för sommarjobben och i någon mening tycks se värdet av dem, inte är riktigt medveten om vilka konsekvenser slopandet av de här medlen får.

Anf. 91 MARIA STENBERG (s):

Fru talman! Det är viktigt med ett snabbt inträde för unga på arbetsmarknaden, sade arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin – men inte tillräckligt viktigt för att avsätta till exempel 100 miljoner till kommuner för att hjälpa unga människor, kanske framför allt dem som inte har uppnått myndighetsålder, att få in första foten på arbetsmarknaden. Det är jättetröst och, enligt mitt sätt att se, jätteorättvist.

Som jag sade tidigare ramlar verkligheten över en när man själv upplever den. Har man då unga människor hemma som inte har uppnått den magiska åldern, som oavsett hur mycket de än försöker, hur mycket kontakter de än försöker utnyttja eller hur mycket nätverk de än har, inte får ett jobb är den kommunala satsningen oerhört viktig.

Om unga människor i så pass tidig ålder som mellan 16 och 18 år känner att de inte får någon chans, att de inte får något jobb, hela sommaren går, att kompisarna kanske har jobb men man inte har det själv, innebär det också en misstro till att det finns en plats på arbetsmarknaden för dem.

Därför blir det trist och tråkigt att den borgerliga regeringen inte vill satsa de egentligen ganska fattiga, om man tittar på det i stort, 100 miljoner som skulle göra att unga människor över hela landet skulle få chansen att under ett par veckor på sommaren ha ett jobb att gå till.

Anf. 92 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är klart att sommarjobb är viktiga. Där har vi inte några delade meningar. Därför tycker jag att det är så roligt att det är lika många sommarjobb anmälda till Arbetsförmedlingen vid den här tidpunkten i år som det var vid den här tidpunkten 2006.

Då måste man ställa sig en fråga. Om vi har lika många sommarjobb anmälda till Arbetsförmedlingen i år utan 100 miljoner i stöd till välmående kommuner som vi hade 2006 när Socialdemokraterna sprätte 100

miljoner över redan vinstdrivande och vinstgivande kommuner blir ju frågan om det är en god prioritering av skattebetalarnas medel. Jag tycker inte det.

Vår uppgift är att försöka prioritera. 100 miljoner kronor är inte futtigt, Maria Stenberg. Det är mycket pengar. Vi vill prioritera utanförskapsbekämpning, till exempel när det gäller alla de långtidsarbetslösa ungdomar som ni lämnade efter er. Där ska vi sätta in de medlen, särskilt eftersom vi nu har lika många sommarjobb anmälda i år som 2006.

Anf. 93 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Jag tolkar det som att man, om man är 16–17 år och bor i Lidingö, Vaxholm, Huddinge eller Ekerö, inte kan räkna med att arbetsmarknadsministern kommer att ta något ansvar för att man åtminstone nästa sommar ska ha en större chans att få ett sommarjobb.

Man har kanske försökt. Man har sökt de här jobben på Arbetsförmedlingen, men de kräver att man måste vara 18 år gammal. Man har försökt med de få kontakter man har, men det har inte fungerat. Då är alltså beskedet att Sveriges arbetsmarknadsminister inte tycker att det är speciellt viktigt i slutändan att de personerna får ett sommarjobb nästa sommar.

Vi har fått ett klart besked. Jag tackar för det och önskar arbetsmarknadsministern en gladare sommar än vad de 16–17-åringar som står utan jobb kommer att få.

Anf. 94 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Jag kan bara vidare konstatera att det känns som att vi är överens, fast vi är inte överens. I någon mening talar vi förbi varandra, medvetet eller omedvetet.

Oavsett vad ministern säger när det gäller hur många vanliga sommarvikariat som finns eller inte finns är det inte många av de sommarjobben som går till de unga som är under 18 år. De finns heller inte i alla kommuner, och de är inte jämnt fördelade till ungdomar med olika förutsättningar.

Framför allt handlar det om det här sista, om de unga som har sämre förutsättningar, som av olika skäl inte har föräldrar som är i arbetslivet och därmed har kontakter som gör att de den vägen kan få ett sommarjobb.

Det är ofta den grupp unga som också har det tuffare med det ordinarie inträdet på arbetsmarknaden, de som verkligen hade tjänat på att man hade gjort den här investeringen i dem redan nu. Det hade sannolikt betalat sig långsiktigt. Därför tycker jag att det är så oerhört synd att det inte känns som att vi pratar riktigt samma språk.

Sedan är jag bara lite fundersam. Ministern har ett ytterligare inlägg. Därför tänkte jag faktiskt slänga in en liten ny fråga. Jag har hört ministern både här och vid andra tillfällen hänvisa till den välmående kommunsektorn, som om det finns ett stort överskott hos kommunerna. Man tycker att vi inte behöver lägga några pengar på kommunerna när det gäller sommarjobben eftersom det där finns så stora överskott.

Ministern vet likaväl som jag att det här överskottet är väldigt ojämnt fördelat. Långtifrån alla kommuner har överskott. Är det i någon mening ministrarnas mening att man borde omfördela det här? Jag som är från en liten inlandskommun skulle gärna vilja att regeringen hade tankar på att titta över fördelningssystemet och fördela från de mer välmående kommunerna till de mindre. Det hade varit bra om det är det som är sättet att tolka det här svaret.

Anf. 95 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag ska nog akta mig för att ge mig in i det statliga systemet för kommunstödet. Jag avstår från det, även om det säkert är en viktig och intressant diskussion i sig.

Låt mig tacka interpellanterna och debattörerna för en god och bra debatt. Det är bra med engagemang i den här frågan, men det är också, tycker jag, viktigt att vi ser över att vi använder skattebetalarnas medel på rätt sätt och på ett bra sätt.

För mig är detta ganska uppenbart. Om man har lika många anmälda sommarjobb utan stöd som man hade med stöd för bara några år sedan visar det för mig att man felprioriterade statens medel.

100 miljoner är inte småpotatis. Det är mycket pengar. Vi vill naturligtvis se till att de får bättre effekt, till exempel genom att lägga dem inom ramen för jobbgarantin för unga.

Sedan är det så att alla sommarjobb inte anmäls till Arbetsförmedlingen. Det är bara en bråkdel av sommarjobben som anmäls.

Man kan ta det perspektiv som interpellanterna tar, att det är viktigt att se till – och den uppfattningen delar jag naturligtvis – att de som i övrigt har svårt att själva få kontakt med arbetsgivare eller kommer från miljöer där man kanske inte har så nära kontakt med arbetsmarknaden också har tillgång till arbete och sommarjobb via Arbetsförmedlingen. Det är därför som jag tycker att det är så bra att vi har lika många anmälda sommarjobb vid den här tidpunkten i år som vi hade 2006. Men vi har det utan 100 miljoner i extra stöd.

De pengarna använder vi bättre för dem som är långtidsarbetslösa och som behöver mer hjälp för att ta sig in på arbetsmarknaden efter att ha varit borta länge.

Jag citerar återigen Markus Kristiansson, som är ungdomssekreterare på LO. Han är positiv inför möjligheterna att få ett jobb i sommar. I en artikel i E 24 den 13 mars i år, under rubriken ”Gott om sommarjobb”, säger han: Vi vet av erfarenhet att det finns mycket tillfälliga sommarjobb oavsett konjunktur.

Det ser vi fram emot, att många i sommar får möjlighet att testa sina vingar på sommarjobb.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.46 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka tio minuter.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.55.

Svar på
interpellationer

14 § Svar på interpellationerna 2007/08:677, 697 och 737 om brist på arbetskraft och företagsamheten

Anf. 96 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig om jag är beredd att ompröva mina tidigare uttalanden om att det är företagen själva som ska utbilda sina anställda om det är brist på något yrke. Hon har också frågat mig om jag är beredd att satsa på bristyrkesutbildningar och om jag är beredd att ompröva mina tidigare uttalanden om arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Sylvia Lindgren har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att underlätta för företagen att få tag i arbetskraft med rätt kompetens. Vidare har hon frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att ge arbetslösa bättre möjligheter att skaffa sig den kompetens som företagen efterfrågar.

Berit Högman har frågat mig om jag har för avsikt att vidta åtgärder för att tillgodose företagens behov av arbetskraft inom landets gränser samt vilken tidsplan jag i så fall har för detta arbete. Berit Högman har även frågat mig om jag kommer att verka för att kompensera småföretagen för den höjning av arbetsgivaravgiften som de drabbats av.

Jag vill inleda med att säga att de som hävdar att arbetslösheten ökar har fel. Det finns osäkerhet om framtiden, men arbetsmarknaden är fortfarande stark. Antalet öppet arbetslösa och i arbetsmarknadsåtgärder är lägre nu än under samma tid 2007. Nya lediga platser är något färre nu än vid samma tid 2007 men betydligt fler än vid samma tid 2006.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att stimulera utbudet av arbetskraft. Exempel på detta är jobbskatteavdragets två steg, förändringar inom sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna samt lägre volymer i de arbetsmarknadspolitiska programmen. Regeringens politik fungerar; sysselsättningen ökar, arbetslösheten är rekordlåg, och utanförskapet minskar.

I rådande sysselsättningsläge kommer jag inte att föreslå ökade volymer av arbetsmarknadsutbildning. Vi prövar i stället andra vägar för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden och skapa fler jobb. Fler platser skulle på kort sikt bara innebära att färre personer står till arbetsmarknadens förfogande. När en individ slutfört en arbetsmarknadsutbildning kan efterfrågan på arbetskraft mycket väl ha minskat.

Regeringen har som mål att fler ungdomar ska välja utbildningar som ger dem kvalifikationer som efterfrågas på arbetsmarknaden. Omfattande reformer av den gymnasiala yrkesutbildningen planeras så att studievägarna anpassas efter förändringarna inom olika bransch- och yrkesområden. För att lyckas med detta är det viktigt att företag och branscher blir mer delaktiga i utformning och genomförande av den grundläggande yrkesutbildningen. Redan från hösten 2008 inleds därför en försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning.

Kvalificerad yrkesutbildning är en viktig del av den eftergymnasiala utbildningen. Det främsta kriteriet för att starta en sådan utbildning är att det finns ett tydligt behov och en efterfrågan av den kompetens som utbildningen leder till. Satsningar på kvalificerad yrkesutbildning har genomförts av regeringen, och de sedan tidigare tillfälliga 2 000 platserna har permanentats från och med 2008. Men arbetsgivarna måste självklart också ta ett eget ansvar för att de som rekryteras har de färdigheter verksamheten kräver.

I detta sammanhang vill jag också nämna regeringens förslag om nya regler för arbetskraftsinvandring. Syftet med förslaget är att underlätta arbetsgivares rekrytering av arbetskraft från tredjeland, och det är arbetsgivarens behov av rekrytering som ska vara utgångspunkten vid handläggningen av tillståndsärenden. Ett effektivare och mer flexibelt system för arbetskraftsinvandring underlättar för företagen att expandera och bidrar till att säkra framtida tillväxt och välfärd.

Den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter för småföretag har tagits bort av regeringen för att den var ineffektiv och dyr. Regeringen har i stället vidtagit en mängd åtgärder för att förbättra företagsklimatet och företagets villkor. Företagandet har till exempel gynnats av den slopade förmögenhetsskatten. Det innebar också att den så kallade lex Ugglabeskattningen togs bort. Regeringen har också genomfört ett flertal lättnader i de så kallade 3:12-reglerna. Det har också blivit billigare att anställa. Till exempel har löneskatten slopats för vissa äldre, och socialavgifterna har sänkts för ungdomar.

Anf. 97 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Först vill jag tacka ministern för svaret, men jag blev inte särskilt mycket klokare av det. Det är möjligt att jag inte heller hade förväntat mig det eftersom Sven Otto Littorin så många gånger har sagt: Nej, jag ska inte ompröva mina beslut om att det behövs mer bristyrkesutbildningar. Nej, jag ska inte ompröva mina beslut om att företagen själva ska utbilda.

Dessutom säger Sven Otto Littorin: Nej, det är ingen fara eftersom arbetslösheten fortfarande ligger på en bra nivå. Men vad Sven Otto Littorin då glömmer är att de beslut som vi här i riksdagen och ni i regeringen ska ta handlar om framtiden. Det är precis så som Sven Otto Littorin säger, nämligen att det nu i flera år har gått bra för Sverige. Åren 2006 och 2007 var fantastiska tillväxtår. Vi fick fler och fler jobb. Vårt sista år vid regeringsmakten och ert första år vid regeringsmakten var väldigt bra år.

Men allteftersom högkonjunkturen har mattats av och allteftersom er politik har börjat bita minskar nu tillströmningen av nya jobb. Förra veckan fick vi ta del av Arbetsförmedlingens prognoser för 2008 och 2009 som visar på att sysselsättningen minskar. Vad många av dessa arbetslösa har gemensamt är att de har svårt att förankra sig på arbetsmarknaden. De har fått tillfälliga jobb. Dessutom har de en kort utbildning som bakgrund.

Med dessa fakta borde Sven Otto Littorin ta till sig mer av det som händer ute i samhället och fundera på det. Visst, det är lätt att säga: Vi har en jobbpolitik. Det är det lätt att säga när det går bra för Sverige. Det är betydligt svårare när vi, som vi nu gör, går in i en lågkonjunktur.

Jag är ute på många olika arbetsplatser i Skaraborg. Som riksdagsledamot gör man ju olika besök. När jag besöker Electrolux i Mariestad och arbetsplatser i Tibro och på andra ställen i Skaraborg märker jag dels att antalet varsel ökar, dels att företagen söker vissa typer av arbetskraft.

Det är anmärkningsvärt att Sven Otto Littorin inte vill tänka om, att han fullständigt kört fast i sitt sätt att argumentera och att han påstår att regeringen har en jobbpolitik när det i själva verket är tvärtom. Ni har under ett antal år ridit på högkonjunkturen. Nu när er politik börjar bita visar det sig att jobbskatteavdraget inte har gett några nya jobb.

Sedan gäller det kommentaren om att arbetsgivarna själva får ta ett ansvar. Det finns ett starkt klassperspektiv i detta med om utbildningen ska ske inom företaget. Där har jag en följdfråga: Tror Sven Otto Littorin att det är en lokalvårdare på ett företag eller att det är chefen på ett företag som får mest fortbildning? Det är möjligt att frågan är retorisk, för jag vet svaret. Jag vet att det är chefer och de som finns på höga positioner på varje företag som får väldigt mycket fortbildning. De får utbildning i engelska, ledarskap och teknik. De får olika typer av utbildningsmöjligheter så att de kan bygga på sin tidigare långa utbildning.

Men de på låga anställningar som inte har så lång utbildning sedan tidigare – kanske lokalvårdare – får inte alls lika mycket utbildning av företaget, så det finns ett starkt klassperspektiv i Sven Otto Littorins tänkande. Det är inte förvånande eftersom det är högerpolitik som den här regeringen bedriver.

Anf. 98 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Även jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Det råder väl ingen tvekan om att det är svårt för företagen att hitta arbetskraft med rätt kompetens. Det gör att sysselsättningsutvecklingen bromsar in och att konjunkturavmattningen stärks. Det ser vi också i dag exempel på, inte minst i storstadsområdena.

Som ett exempel kan nämnas att Stockholmsregionen i dag har brist på arbetskraft inom en rad verksamhetsområden, både inom den privata sektorn och inom den offentliga sektorn. Det gäller då transportsektorn, byggsektorn, tillverkningsindustrin, finansiella tjänster, restaurangbranschen, skolan och vården för att ta bara några aktuella exempel.

Inte heller råder det väl någon tvekan om att näringspolitik och arbetsmarknadspolitik hänger ihop. Vi behöver varandra. Parterna behöver i allra högsta grad varandra. Då är det, ministern, oerhört viktigt att lyssna på båda parterna.

Arbetsmarknadspolitiken prövas när konjunkturen vänder. Den dagen arbetsmarknadspolitiken verkligen prövas är när man måste rusta upp den som blivit friställd och se till att den personen snabbt kan komma ut i jobb igen. Det handlar också om att, när konjunkturen vänder och något företag läggs ned eller branscher inte har samma möjligheter som tidigare att ta emot folk, ge möjligheter till att sadla om och om att vara förberedd inför förändringar.

Hur ser framtidens arbetsmarknad ut? Hur ser framtidsinriktningen där ut som Littorin vill beskriva den?

Vi socialdemokrater här har tidigare uttryckt att vi ska konkurrera med kunskap och kompetens, inte med låga löner. För mig som social-

demokrat är det en bra ambition som syftar till att vara i framkant, som syftar till att satsa på utbildning och kompetens och också att satsa på att utveckla olika jobb. Det gäller då arbetslinjen och att hela tiden kunna vidareutveckla, få mer kompetens, undvika inlåsningseffekter, se till att motverka dåliga arbetsmiljöer och så vidare.

En stor fråga, inte minst för många småföretagare, är den om bristen på kompetent arbetskraft som kan gå in och ta lediga jobb. Det råder ingen tvekan, fru talman, om att flaskhalsproblemen är tydliga. Svenskt Näringsliv har beräknat att antalet misslyckade rekryteringsförsök förra året uppgick till 90 000. Huvudanledningen är brist på arbetskraft med rätt utbildning och rätt erfarenhet. Ja, det är klart att man då lätt tar sig för pannan. Då är det, ministern, viktigt att lyssna både på näringslivet och på dem på arbetsmarknaden. Det är svårt att inse att det inte finns ett samband när det gäller de neddragningar på en rad former av utbildningar som regeringen genomfört och de flaskhalsar som uppstår.

Jag ser verkligen fram emot ett mer fullödigt svar när det gäller dessa frågor än det skriftliga svar som ministern har avgett, och jag ser gärna att ministern utvecklar vilka initiativ han vill ta i dessa frågor.

Anf. 99 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Också jag vill tacka statsrådet för svaret. I en tidigare debatt i dag rådde statsrådet oss socialdemokrater att inte befinna oss så mycket här i kammaren utan att vara ute i verkligheten. Jag kan försäkra statsrådet om att det är precis vad jag har gjort. Mina exempel är hämtade direkt ur verkligheten i samband med ett otal besök, inte minst i verkstadsindustrin i min valkrets, Värmland.

Signalerna är samstämmiga: Vi behöver hjälp med arbetskraftsförörjningen. Vi är beredda att ta vårt ansvar, och vi tar också vårt ansvar. Men det behövs naturligtvis samhälleligt stöd.

Det är den beskrivning jag får vare sig det är ett litet företag med åtta anställda eller det är ett större företag med 120 anställda.

Jag tycker att svaret på våra interpellationer visar att regeringen och arbetsmarknadsministern inte riktigt tar bekymret på allvar och inte riktigt har bemödat sig om att se den verklighet som vi de facto befinner oss i.

Arild Öien är en av dem som driver Kils mekaniska verkstad. Han säger: Det är inte orderingången som är bekymret, utan det är tillgången på arbetskraft.

Sylvia Lindgren nämnde Svenskt Näringslivs siffra på 90 000 misslyckade rekryteringsförsök. När vi skulle kunna göra så mycket mer väljer regeringen att avstå.

I svaret hävdar statsrådet att arbetsmarknadsutbildning inte är så bra därför att behovet kan ha upphört när utbildningen är klar för att i nästa stycke säga att det är ungdomar som ska gå en yrkesinriktad utbildning. Det tar betydligt längre tid än vad arbetsmarknadsutbildningen tar.

Hade regeringen dessutom valt att gå på vår linje när det gäller lärlingsutbildning hade den redan varit i gång och kunnat utgöra en del av lösningen. I stället har regeringen valt att dra frågan om lärlingsutbildning i långbänk och inte fått fram annat än någonting som på försök ska starta till hösten. Det är en väldigt lång tid för en arbetsgivare som behöver arbetskraft och för arbetskamrater som behöver arbetskamrater.

Det är inte heller så att arbetskraften är utbytbar. Arbetskraften är inte en grå massa, utan det är unika människor med unik kunskap. Det är det synsättet som måste prägla regeringens arbete med arbetsmarknadsutbildning och med yrkesinriktad utbildning.

Varför inte ta något av alla de förslag som vi socialdemokrater har presenterat i vår vårbudget för att lösa de akuta problemen – 4 500 platser i yrkesvux, 4 500 platser i kvalificerad yrkesutbildning ytterligare eller 3 000 platser för arbetsmarknadsutbildning i bristyrken? Varför vill inte regeringen agera?

Anf. 100 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Jag kan utifrån mitt skånska perspektiv instämma i arbetsmarknadsministerns analys av utvecklingen på arbetsmarknaden. I Skåne räknar Arbetsförmedlingen med att 8 600 nya jobb tillkommer, vilket är en ökning av sysselsättningen med 1,6 procent. Till det ska läggas 3 600 jobb utanför länsgränsen, i första hand i Danmark. I slutet av året kommer den öppna arbetslösheten i Skåne att uppgå till 2,7 procent enligt prognosen.

Det låter ju väldigt bra, men allt är inte glädjeämnen. Det råder stor brist på hantverkare. Då kan man fråga sig hur det har blivit så här. Jag vill gå några år tillbaka i tiden. År 2002 stod jag här i talarstolen och talade med ministrarna för näring, arbetsliv och utbildning. Jag påpekade då att om inget radikalt görs kommer vi inom tio år att ha en brist på 100 000 hantverkare. Jag nämnde att vi behöver få en uppvärdering av handens kunskaper. Men de svar jag fick kan man sammanfatta i ordet ”jaha”.

I stället betonades det hur viktigt det var att ungdomar på gymnasiet fick teoretisk behörighet för högskolestudier. Nu har vi facit. Nu ropar företagen efter golvläggare, tapetserare, plåtslagare, murare, rörläggare och svetsare.

Vi har alldeles för länge haft en skola som har betonat teori i stället för att satsa på lärlingsutbildning och företagsförlagd utbildning. Men nu kommer enligt ministerns svar en verklighetsanpassad gymnasieskola.

Jag har en fråga till ministern, och det handlar om hur den traditionella könsuppdelningen på arbetsmarknaden kan reduceras. Hur kan vi locka fler kvinnor till mansdominerade yrken till exempel inom transportindustrin?

Ministern nämner i sitt svar arbetskraftsinvandring, och det är viktigt. Men det gäller också att ta vara på kunskapen hos alla de duktiga invandrare som redan finns här i Sverige. De har oftast en gedigen yrkesutbildning från hemlandet. Frågan är hur vi på ett bättre sätt kan validera de kunskaper som dessa har med sig hemifrån så att de kanske kan få en väg in på den svenska arbetsmarknaden.

Anf. 101 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag vill påminna om den fråga som Sven-Erik Österberg fick i Kommunalarbetaren för några veckor sedan: Vari ligger det nya i socialdemokratisk jobbpolitik? Han svarade så här: Egentligen är det inte så mycket nytt i sig.

Jag kan bara understryka att det är det intrycket man får när man debatterar med interpellanterna. Naturligtvis tackar jag för interpellationen

och också för engagemanget. Men egentligen försöker Socialdemokraterna säga två saker samtidigt. För det första: Lågkonjunkturen står för dörren, allt går åt pipsvängen, och det är regeringens fel. För det andra: Bristerna är så stora att vi nu måste satsa på mer Amsutbildning. Jag får inte riktigt logiken att gå ihop.

Min utgångspunkt är att i högkonjunktur ska vi inte låsa fast arbetslösa med kort tid i arbetslöshet i olika typer av Amsåtgärder. I stället lägger vi mer resurser på dem som har lång tid i arbetslöshet för att sänka deras trösklar för att ta sig in. Vi fokuserar på en arbetsförmedling som fokuserar på arbetet och inte friår och annat som ni höll på med under förra mandatperioden.

Även efter de konjunkturellt betingade neddragningar som vi gjorde under förra året har vi drygt 1,8 procent av arbetskraften i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är 90 000 personer som i dag får arbetsmarknadspolitisk utbildning eller stöd. Det är fler även efter de här neddragningarna än i nästan alla andra länder. Det gör att det är gott ställt för dem som behöver hjälp och utbildningar och annat för att komma i gång.

Den gamla vägen med Amsutbildningar *en masse* har prövats. När vi tog över i högkonjunkturåret 2006 var 3 procent av arbetskraften i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det var högst i västvärlden med undantag möjligen för Danmark och Nederländerna. Men vi hade en så stor andel av arbetskraften i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samtidigt som vi hade en hög arbetslöshet och ett rekordstort utanförskap.

Även om man kan ansluta sig till den goda vilja som jag hör hos interpellanterna måste man ta sig en funderare på om de verktyg som föreslås är de alldeles rätta. Ur min utgångspunkt underlättas matchningen på arbetsmarknaden av tre fyra olika åtgärder.

För det första är ekonomiska incitament viktiga. Om det blir mer lönsamt att arbeta, billigare och enklare att anställa kommer fler att få ett arbete. Det är precis det vi har sett under de senaste två åren.

För det andra: Om utbildningssystemet vill jag gärna prata mer. Det är oerhört viktigt att vi nu får ett utbildningssystem på plats som har en större koppling och anknytning till arbetsmarknadens krav och villkor framöver – mer lärlingsutbildning, olika typer av praktikplatser, olika typer av sätt att validera utbildning hos personer som kommer hit från andra länder. Det leder naturligtvis till att vi får en större koppling mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden. Det kan aldrig vara så att arbetsmarknadspolitiken ska ersätta brister i ett utbildningssystem. Det räcker inte riktigt, utan vi måste se till att utbildningssystemet fungerar.

För det tredje är det viktigt med Arbetsförmedlingens organisation och verktyg. Nu har vi en myndighet med ett mål, att förmedla arbeten, inte 21 myndigheter med 40 delmål som när vi tog över.

För det fjärde: Det var Sylvia Lindgren som frågade om arbetsgivarernas och företagarnas ansvar i utbildningar. Min enkla analys är den här: Om vi har brist som vi nu har på lastbilschaufförer i Mälardalen ska man ta sig följande funderare. Om ett företag investerar 2 ½ miljon i en ny lastbil, varför kan man då inte investera 40 000 i ett lastbilskörkort till dem som ska köra lastbilen i stället för att hela tiden hänvisa till skattebetalarna och staten för att ta hand om den saken? Vi behöver mer och bättre samarbete mellan Arbetsförmedlingen och arbetsgivare, kommu-

ner och andra som vill jobba med dessa frågor för att få fler i arbete. Det finns inga snabba lösningar, men det finns en god strukturell politik.

Anf. 102 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Sven Otto Littorin säger att han inte får ihop det som vi kräver. Vi säger: Titta, arbetsmarknadsministern, vad som sägs i alla prognoser inför nästa år! Arbetslösheten kommer att öka och arbetstillfällena att minska. Därför behöver arbetsmarknadsministern tänka om och satsa på utbildning i bland annat bristyrken och på andra typer av utbildningar.

När vi säger det tycker arbetsmarknadsministern att det inte går ihop. Jag tycker att det går ihop helt fullt och fast. Det är precis så man ska göra när man ser en vikande arbetsmarknad. Då måste vi satsa på utbildning, utbildning, utbildning. Ni har gjort tvärtom.

Ni har skurit ned komvux, slaktat komvux med en tredjedel. Männskor ska inte få en chans, en chans till och en chans till här i livet. De ska bara få chansen som ungdom, och sedan är det kört. Om du inte fixar det då kan du glömma stöd från samhället. Det är en av de cyniska saker som arbetsmarknadsministern säger här i retoriken.

En annan sak är det som är en sådan klassisk högerpolitik: Det måste löna sig att arbeta. Det är incitamentet, som det heter på borgerligt språk. Om du bara blir tillräckligt fattig hittar du ett jobb. Det är vad Sven Otto Littorin står här och säger.

Han svarar att antalet människor i arbete måste öka och att det måste löna sig mer att arbeta. Alltså måste de bli fattigare, eftersom de har valt det själva. Sven Otto Littorin står här och säger att de egentligen är lata. Blir de bara tillräckligt fattiga hittar de ett arbete.

Det är en cynisk människosyn. Jag tror mycket mer på människorna än vad Sven Otto Littorin gör. Jag vet att dessa människor vill ha ett arbete. De har svårigheter därför att de kanske har kort utbildning och behöver hjälp på olika sätt. De har kanske på annat sätt svårigheter och behöver hjälp att komma över vissa trösklar. Ju längre bort du står från arbetsmarknaden desto mer hjälp behöver du på olika sätt.

Det är tragiskt att Sven Otto Littorin inte ens vill ta till sig varnings-signalerna som nu allt fler prognosinstitut kommer med och bland annat Arbetsförmedlingen själv. De säger att det nästa år blir en vikande orderingång från exportindustrin. Det sprider sig också till den privata tjänstesektorn.

Dessutom blir hushållen alltmer pessimistiska. Det medför också att det går snabbare nedför från högkonjunkturen. Den inte bara dämpas, utan det kommer att gå ganska så snabbt nedför. Det är därför som det är så allvarliga orosmoment.

Det är lite tragiskt att Sven Otto Littorin har kört fast. Vår politik gav jobb, säger han. Det är egentligen tvärtom. Ni tog över i en högkonjunktur. Ni säger att ert jobbskatteavdrag har gett jobb. Det har visat sig att nu när er politik biter är det i själva verket tvärtom.

Jag hade velat att den här diskussionen skulle leda till att Sven Otto Littorin skulle säga: Vi ska nog titta över det här och fundera på hur vi ska kunna starta verksamheter. Det är sådant som vi tidigare talat om arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin och jag.

Det gäller bland annat sådant som Byggsoft i Skövde. Där kunde människor få möjlighet att utbilda sig till snickare, golvläggare, kakel-läggare, och så vidare. De hade väldigt bra möjligheter, och de fick också jobb efteråt.

Sådana typer av utbildningsinstrument behövs i dag. Det skulle man behöva satsa mer på i framtiden och inte tvärtom som arbetsmarknads-ministern här har sagt.

Anf. 103 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Jag är fortfarande stolt över det som vi tidigare uttryckt att vi i Sverige ska kunna konkurrera med kunskap och kompetens och inte med låga löner. Därför blir jag olycklig när jag läser interpellations-svaret.

I svaret står: Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att stimulera utbudet av arbetskraft. Exempel på detta är jobbskatteavdragets två steg, förändringar inom sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen samt lägre volymer i arbetsmarknadspolitiska program.

Man slår sig alltså för bröstet när det gäller a-kassan som har förlorat 500 000 medlemmar. Man tycker att det är bra och stimulerar arbetskraf-ten. Det är samma sak med sjukförsäkringssystemet. Vissa borgerliga företrädare till och med applåderade här i kammaren härförleden utan att ta hänsyn till vad det innebär för den enskilde individen. Inte minst är det relevant för det vi nu diskuterar att volymerna i de arbetsmarknadspoli-tiska programmen har skurits ned.

För mig som socialdemokrat är det oerhört viktigt att ha bra jobb, ut-vecklande jobb och jobb som också kan ge en utveckling för framtiden. Därför är arbetslinjen så väldigt viktig och att man inte får inlåsnings-ef-fekter i dåliga jobb som ofta leder direkt till lönedumpning.

Herr talman! När man är ute i landet och besöker Arbetsförmedlingen finns det en förtvivlan hos många som jobbar där för att det inte finns några resurser att sätta in. Det finns inga resurser att ge vare sig praktik eller arbetsmarknadsutbildning för att de som står längst ifrån arbets-marknaden ska kunna komma tillbaka i arbete. Många gånger är det också de människorna som har möjligheter att kunna utbildas till de bri-styrken som vi står inför. Men det fordras att man sätter in åtgärder i tid. Det kan man inte göra efteråt.

Arbetsmarknadsministern sade här någonting om en lastbil. Jag tror inte att man investerar i en ny lastbil, utan man behåller tyvärr den gamla. Man utökar inte verksamheten när man inte vet att man får kom-petent arbetskraft. Då kör man med den gamla lastbilen. Man investerar inte i en ny förrän man vet att man har förare som kan köra den nya last-bilen. Det som är ännu allvarligare är att man skulle kunna utöka antalet fordon i åkeriet om det fanns fler förare. Det är också en del i att få snurr på hjulen i de här frågorna.

Arbetsmarknadsutbildningar borde vara en av nyckelfrågorna för framgång i att möta det framtida arbetskraftsbehov som företagen har. Ministern säger att den borgerliga politiken fungerar. Gäller inte det som Svenskt Näringsliv oroas över? Det säger att man förra året inte kunde rekrytera 90 000 personer beroende på att det var brist på arbetskraft.

Oroas inte ministern över vad Arbetsförmedlingens personal uppfat-tar när det gäller varför man inte får fler i arbete?

Anf. 104 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! Det är inte bara jag och interpellanterna här i dag som är bekymrade. Industrin skriker efter arbetskraft, står det i Värmlands Folkblad den 5 juni, långt efter att jag hade skrivit min interpellation. Chefen för kompetenscentrum Stål & Verkstad som organiserar och engagerar alla verkstadsföretag i länet uttrycker sin djupa oro över den situation som är. Samtidigt vet vi att långtidsarbetslösheten bland unga män har ökat på många håll i landet.

Jag måste ställa frågan: Varför är det viktigare att lägga pengar på hushållsnära tjänster än att stimulera arbetskraft till basindustrins underleverantörer? Vad är det som ger mest nytta för bnp, för tillväxten och därmed för välfärden? Vad är det som skapar mest rättvisa och möjligheter?

Det spelar ingen roll hur enkelt det är att anställa om den kvalificerade arbetskraften saknas. Jag delar mina kamraters synpunkter här. Det är cyniskt att tala om att arbetskraften blir billigare. Det handlar om kvalificerad arbetskraft och yrkesarbetare som ska utföra ett viktigt jobb.

Monica Green tog också upp att företagsförlagd utbildning är en klassfråga. Det är inte bara fråga om det. Det är också en fråga om små och större företag. De små företagen har naturligtvis mindre förutsättningar att avsätta arbetsledare och handledare för att lära ut jobbet på den dyra maskinen eller den dyrare investeringen. Därför uteblir det företagsförlagda lärande som uppenbarligen är nödvändigt även om vi har ett utbildningssystem.

Det är därför obegripligt för mig att inte arbetsmarknadsministern och regeringen ger större möjligheter att göra en armkrok med näringslivet om det som skulle kunna vara en varvad utbildning, det vill säga en varvning mellan arbete och praktik.

I min interpellation har jag också tagit upp att regeringen åtminstone kunde kompensera de riktigt små företagen för den arbetsgivaravgiftshöjning som man åsamkade dem det första man gjorde när man tillträdde. Nu ser jag att Maud Olofsson har bestämt sig för att det nog är en bra idé att sänka arbetsgivaravgiften för små företag. Delar statsrådet Littorin den uppfattningen?

Anf. 105 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Företagen skriker efter arbetskraft. Vi hör om hur Arbetsförmedlingen kan ha svårt att förmedla arbetskraft. Jag vill i detta sammanhang peka på en ofta förbisead rekryteringsbas – något som vi har diskuterat tidigare i kammaren i dag. Jag tänker på de sociala företagen. Där finns arbetskraft som med rätt stöd och hjälpmedel och kanske med stöd av arbetsbiträden kan göra viktiga insatser på en arbetsplats.

Jag har som exempel Medvind. Det är ett företag i Glimåkra. I detta sociala företag har det fungerat så att många av de anställda har kunnat slussas vidare till det stora företaget Ikea. Det är ett mycket gott exempel på socialt företagande.

Jag känner till arbetsmarknadsministrarnas och regeringens positiva inställning till de sociala företagen. Jag hoppas att de aviserade regel-förenklingarna kan medverka till att de sociala företagen ökar i antal och också att företagare runt om i Sverige förstår att här finns en rekryteringsbas för att skaffa anställda till en mängd olika yrken.

Anf. 106 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag håller med Lars-Ivar Ericson på den sista punkten. Vi har pratat om detta tidigare. Jag menar att de sociala företagen, frivilligorganisationer och andra är bra steg tillbaka till arbetsmarknaden för alla dem som Socialdemokraterna lämnade utanför.

Låt oss gå tillbaka till grundfåran i denna interpellationsdebatt. Vi har 90 000 personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder just nu. Även efter våra neddragningar har vi 1,8 procent av arbetskraften i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är en av de högsta siffrorna i världen. Samtidigt som vi gjorde neddragningen har den totala långtidsarbetslösheten sjunkit. När man räknar ihop andelen öppet långtidsarbetslösa med personer i Amsåtgärder har den siffran sjunkit med över 20 000 personer.

Tidigare har vi låst fast personer i olika Amsåtgärder. I stället har man nu, med en arbetsförmedling som är fokuserad på att förmedla arbete, fått en möjlighet att komma tillbaka i arbete, få en lön och få en arbetsgemenskap och en framtid att se fram emot.

Vi ändrar också utbildningssystemet för att få en bättre koppling, som jag förut nämnde, mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden. Där välkomnar jag den diskussion vi hade förut om lärlingsutbildning, yrkespraktik och annat. Jag tror, liksom några av mina meddebattörer, att det är viktiga inslag. Vi kan och ska ha dem i de aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, men vi ska också se till att det finns mer av detta i utbildningssystemet i stort. Det blir alltid mycket dyrare att reparera brister i utbildningssystemet i arbetsmarknadspolitiken än att göra rätt från början.

Det ska löna sig att jobba, säger vi. Då säger Socialdemokraterna att det är låglönepolitik. Det gör mig lite förfärad, för det visar att ni har övergivit och fortsätter att överge arbetslinjen. Det är klart att det ska löna sig att jobba!

Sven-Erik Österberg svarade i Kommunalarbetaren den 13 maj på frågan vari det nya i socialdemokratisk jobbpolitik ligger: Egentligen är det inte så mycket nytt i sig.

Nej, just det. Det verkar vara samma brist på jobbpolitik som ni tänker gå till val på 2010 som ni gick till val på 2006. Vår framgångsrika jobbpolitik där utanförskapet kommer att minska med 200 000 denna mandatperiod står i kontrast till en Amspolitik som vi har sett tidigare där man låser fast personer i olika arbetsmarknadspolitiska utbildningar med låg effektivitet.

Faktum är att utanförskapet minskade dramatiskt. Arbetslösheten har inte varit så här låg sedan 1991. Sysselsättningen har inte varit så här hög på decennier. Antalet arbetade timmar i ekonomin har inte varit så här stort sedan vi började mäta på 60-talet.

Frågan som vi kommer tillbaka till är hur vi hanterar bristyrkesproblematiken. Det är en viktig och väsentlig fråga. Jag noterar att Socialdemokraterna tycker sig kunna lösa detta med Amsutbildning. Det är väl en del av svaret. Det är därför vi har 90 000 personer i aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder och program. Men det räcker inte. Vi måste dessutom jobba mer med att få ett utbildningssystem som kopplar bättre till arbetsmarknaden. Vi måste se till att vi får ett förbättrat samarbete mellan arbetsförmedling och arbetsgivare och kanske dela på kostnader, sätta upp gemensamma projekt och annat.

Vi måste också se till att vi gör det fortsatt mer lönsamt att arbeta och billigare och enklare att anställa. Därför har vi till exempel sänkt arbetsgivaravgifterna för ungdomar med 9 miljarder för att göra det billigare och enklare att anställa ungdomar.

Anf. 107 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Det blir väldigt mycket upprepning från Sven Otto Littorins sida. Han verkar tro att om han säger tillräckligt många gånger att regeringen har en jobbpolitik så tror folk det till slut. Men folk är inte så lättlurade som Sven Otto Littorin tror. Det är jättebra att vi har haft en högkonjunktur. Det är fantastiskt! Vi ska utnyttja det och vi är fortfarande inne i en någorlunda bra tid.

Men vi pratar om framtiden nu. Vi pratar om de prognoser som tyvärr visar att tillgången på arbete kommer att minska och att arbetslösheten kommer att öka redan nästa år.

Arbetsmarknadsministern behöver ta dessa signaler på allvar. Därför är det så tragiskt när Sven Otto Littorin säger: Vi har gjort jobbpolitiken.

Nej, ni har lyckats rida på högkonjunkturen. Det är jättebra att vi har haft en högkonjunktur. Men det har inte varit till gagn för de arbetslösa att de har fått ett jobbskatteavdrag. Det är inte det som har gjort att de har fått ett jobb, utan det är att det har gått bra för företagen. Det måste vi se till att det även fortsättningsvis gör. Vi måste se till att man har råd att anställa och inte göra som den borgerliga regeringen och sänka skatterna med 70–80 miljarder för de mest välbeställda, vilket gör att kommuner och landsting inte har pengar att ha folk anställda och öka servicen till kommuninvånarna när vi väl går in i lågkonjunkturen. Det kommer också att öka på arbetslösheten när vi går in i nästa lågkonjunktur.

Jag har inte blivit klokare av denna debatt. Jag ville att arbetsmarknadsministern skulle ta sitt förnuft till fånga och säga att man skulle fundera ut hur man ska möta den kommande lågkonjunkturen. Men Sven Otto Littorin har kört huvudet i sanden.

Anf. 108 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Man får hålla igen så att man inte tappar fattningen och blir väldigt arg och irriterad. Men Sven Otto Littorin ska inte få mig dithän, även om jag tycker att det är magstarkt att gång efter annan under de timmar vi har debatterat olika ärenden hänvisa till en artikel i Kommunalarbetaren där Sven-Erik Österberg lär ha sagt: Inte så mycket nytt i sig.

Men han kan inte ha svarat så på varenda fråga vi har debatterat! Jag tror inte på det, även om jag kan tro på raderna i Kommunalarbetaren.

Alla våra motioner, interpellationer och frågor – Sven Otto Littorin har sagt att det bjuds på tårta vid var hundrade – beror på att den politik som Sven Otto Littorin bedriver inte gillas. Det finns all anledning att ha frågor kring den. Ytterst handlar det om ett människovärde.

Visst ska det löna sig att jobba. Men det ska vara bra jobb. Det ska vara värlönlade jobb – även om det är så att lönebildningen inte direkt görs här utan av arbetsmarknadens parter. Vi ska ha bra arbetsmiljö. Vi ska ha trygghet och rättvisa. Vi ska ha en a-kassa värd namnet. Vi ska ha en arbetsmarknadsutbildning och kompetensutveckling som fungerar.

Det har ni medverkat till att skära ned, och det är vi såklart frustrerade över.

Det kanske inte är så mycket nytt i sig, men det ni har dragit ned på är så himla mycket, och det måste byggas upp igen för att skapa en trovärdighet. När det gäller den trovärdigheten har tyvärr Sven Otto Littorin försatt sig i en situation att han inte kan vidareutveckla den efter debatten i dag. Trots det – trevlig sommar!

Anf. 109 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! När jag har besökt företag är det inte stående ovationer över regeringens politik jag har mött. De undrar försynt och enkelt varför inte kompetensråden finns kvar – den där organisationen som länsarbetsnämnden så förträffligt höll i och där företagens företrädare, länsarbetsnämnden och fackliga organisationer kunde diskutera, planera och genomföra exempelvis utbildning till bristyrken.

Det finns till och med de som säger till mig: Om det nu är en sådan efterfrågan på arbetskraft att det inte behövs några stimulanser – varför är då regeringen beredd att stimulera och subventionera direktörernas hushållsnära tjänster men inte deras företags arbete med utbildning av arbetskraft? Vari ligger logiken? Var ligger rättvisan? Och var ligger siktet på tillväxt och därmed välfärd?

Företagarna undrar om regeringen är intresserad av företagsamhet i hela landet. Vi vet att lönsamheten kan skifta och att det krävs ett oerhört hårt arbete av de små företagen. Det gäller att både samarbeta och samverka för att ta hem större order från en större industri, vanligtvis inom basnäringen.

Det har nått mig att det är ett nytt Gnosjöuppror på gång med utropet: Regeringen gör inget! Jag håller med.

Anf. 110 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Den 13 maj i år blev Sven-Erik Österberg intervjuad i tidningen Kommunalarbetaren. Han fick då frågan: Vari ligger det nya i socialdemokratisk jobbpolitik? Han svarar: Egentligen är det inte så mycket nytt i sig. Sylvia Lindgren återupprepar det med sin beskrivning.

Det visar den här debatten på ett tydligt sätt, tycker jag. Samma gamla Amspolitik står i kontrast mot en effektiv jobbpolitik där arbetslösheten nu har sjunkit snabbare än i något annat industrialiserat västland på de senaste två åren. Arbetslösheten har inte varit så här låg sedan 1991. Sysselsättningen har inte varit så här låg på decennier. Antalet arbetade timmar i ekonomin slår alla rekord sedan man började mäta i början av 60-talet.

Över 200 000 personer lämnar det utanförskap som ni lämnade efter er och kommer i ett arbete under den här mandatperioden. Det är personer som har stått långt utanför arbetsmarknaden och som nu har en möjlighet att få en lön att leva på. De får en arbetsgemenskap att känna trygghet i och en framtid att se fram emot.

När Sylvia Lindgren med darr på stämman pratar om människovärde undrar jag om det var det människovärdets sida som hon stod på när ni lämnade efter er var femte svensk i arbetsför ålder i utanförskap. Det var 100 000 ungdomar – den högsta ungdomsarbetslösheten i hela Europa –

som ni lämnade efter er. Var det människovärdigt? Mitt svar på den frågan är nej.

Det är därför vi måste göra det vi gör för att se till att fler får en möjlighet att delta på arbetsmarknaden. Vi kan naturligtvis diskutera exakt hur många som ska delta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det gör jag gärna. I dag är det nästan 90 000 personer som deltar i aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder och i olika program. Det är 1,8 procent av arbetskraften – en av de högsta siffrorna i Europa. Ert svar på utanförskapsbekämpningen är att lägga på ytterligare ett par tusen, och sedan är det löst. Det är åtminstone det jag har förstått av debatten.

Jag tackar och önskar en glad sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2007/08:698 om konsekvenser av reglerna för deltidsarbetslösa

Anf. 111 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jennie Nilsson har frågat mig vad jag avser att göra för att heltidsarbetslösa som tar så kallade ströarbeten inte ska klassificeras om som deltidsarbetslösa och därmed få färre ersättningsdagar.

Låt mig börja med att redogöra för hur de nya reglerna för deltidsarbetslösa fungerar.

Det inte så att antalet ersättningsdagar minskar för deltidsarbetslösa. Det har däremot införts en begränsning för hur många ersättningsdagar som kan användas vid deltidsutfyllnad. Med den nya begränsningen kan en person som söker arbete ta ett deltidsarbete och få komplettering från arbetslöshetskassan under en begränsad tid för att pröva om deltidsarbetet leder vidare till ett arbete med en arbetstid som motsvarar den sökandes arbetsutbud. Begränsningen syftar bland annat till att förhindra att personer ska fastna i ofrivillig deltidsarbetslöshet. När deltidsdagarna är slut har den sökande möjlighet att få fortsatt arbetslöshetsersättning vid arbetssökande på heltid.

Den nyligen införda begränsningsregeln syftar dels till att förstärka de deltidsarbetslösas incitament att söka heltidsarbete, dels till att sätta press på arbetsgivarna att i större utsträckning erbjuda heltidsarbete. De deltidsarbetslösas incitament att i större utsträckning söka heltidsjobb i kombination med att det faktiskt är kostsamt för företag att byta ut personal med jämna mellanrum förväntas leda till att företag i högre grad än tidigare kommer att erbjuda heltidsanställning i stället för att anställa nya personer på deltid.

Jennie Nilsson har missuppfattat att den som är heltidsarbetslös skulle straffas om han eller hon tar ett så kallat ströarbete genom att klassificeras om till att vara deltidsarbetslös och därmed endast ha rätt till 75 ersättningsdagar. Jennie Nilsson frågar mig vad jag avser att göra för att snarast komma till rätta med detta problem.

Låt mig påpeka att det inte är Arbetsförmedlingens kodning av de arbetslösa som leder till att deltidsdagarna börjar räknas. Begränsningen sker genom att arbetslöshetskassorna räknar antalet ersättningsdagar som

används per vecka då personen också arbetar oavsett vilken kod den arbetslöse har på Arbetsförmedlingen.

Mot bakgrund av ovanstående avser jag inte att vidta någon ytterligare åtgärd i denna fråga.

Anf. 112 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Tyvärr tycker jag att ministern skjuter lite vid sidan om målet i sitt svar. Det beror kanske på att jag har varit otydlig i min fråga, så jag ska göra ett försök att förtydliga mig.

Den ursprungliga rubriken på interpellationen var *Dubbla budskap om arbetslinjen*. Min frågeställning handlar om huruvida det är ministerns uppfattning att arbetslinjen främjas av de nuvarande reglerna för deltidsstämplingen.

För att göra det här riktigt konkret ska jag ta ett exempel ur verkligheten. För en liten tid sedan blev jag kontaktad av en kille som heter Karl-Fredrik. Efter att ha arbetat heltid i 13 år på en metallindustri hade han blivit arbetslös när företaget lade ned sin verksamhet i Sverige. Han och hans sambo hade precis köpt hus. Tajmningen var för honom den sämsta tänkbara.

För att så snabbt som möjligt få ett nytt arbete skötte han sig som en, i alla fall enligt min mening, exemplarisk arbetssökande. Han satte sig och ringde runt till olika arbetsgivare, talade om att han var arbetslös och erbjöd sina tjänster. Ganska så snart fick han napp hos kommunen, där han erbjöds att få arbeta som timanställd. Han hade visserligen ingen utbildning och kunde därför inte komma i fråga för en fast anställning. Men det fanns alltid behov av att fylla upp strötimmar när någon var sjuk eller hade enstaka semesterdagar. I tron att han skulle skaffa sig ytterligare erfarenheter som förhoppningsvis skulle kunna bidra till att han blev mer anställningsbar samtidigt som han sparade ersättningsdagar från a-kassan de dagar han i stället arbetade hoppade han glatt på erbjudandet.

Resultatet blev att han som regel givits arbete en till två dagar i veckan och att han nu har upptäckt att han inte har någonting för sina ansträngningar.

I april får han nämligen ett brev där han blir informerad om de nya reglerna om ersättningsdagarna för deltidsarbetslösa och hur det kommer att påverka honom och hans situation. I stället för att som han har trott spara ersättningsdagar genom att gå in och ta ett arbete som han har kunnat få räknas han nu som deltidsarbetslös med innebörden att han har rätt att fyllnadsstämpla i 75 dagar. Det är 75 dagar som dessutom räknas av från de ursprungliga 300 dagarna och som kommer att ta slut ganska fort om han fortsätter att arbeta som han nu gör.

Om jag ska ge mig på att försöka tolka ministerns svar till mig är det något i stil med: Det är ingen ko på isen eftersom reglerna är utformade så att Karl-Fredrik har möjlighet att få fortsatt arbetslöshetsersättning vid arbetssökande på heltid när deltidsdagarna är slut.

Med det kommer vi tillbaka till det som är grunden för min frågeställning. Ska svaret tolkas som att när deltidsdagarna är slut rekommenderar ministern Karl-Fredrik att neka ta det arbete som han erbjuds av kommunen? Hur rimmar det i så fall med arbetslinjen? Att neka arbete har tidigare varit förknippat med risk för avstängning från a-kassan. Är

det ministrernas mening att det numera inte gäller för den som söker eller önskar sig ett heltidsarbete? Hur kommer det i så fall att påverka exempelvis ungas möjligheter att få in en fot på arbetsmarknaden och att genom ströjobb och timvik visa upp sig för många olika arbetsgivare samtidigt som de skaffar sig nyttiga erfarenheter?

Vad är logiken i följande: Om man arbetar halva dagar eller halva veckor får man som arbetssökande 75 a-kassedagar. Men om man i stället arbetar heltid varannan vecka och är helt arbetslös varannan vecka får man 300 a-kassedagar.

Samtliga exempel blir 50 procent hur man än vänder och vrider på dem. Det enda som skiljer exemplen åt är hur arbetet är fördelat. Det torde väl sätta alla argument om incitament ur spel då det i stället blir en fråga om att vara kreativ.

Anf. 113 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag ska kanske börja i en annan ända. De tidigare reglerna för deltidsstämpling gjorde ju att det i extremfallet gick att deltidsstämpla i upp till 18 år. Det är klart att det inte var bra. Arbetslöshetsförsäkringen är tänkt att vara en omställningsförsäkring. Men med den tidigare konstruktionen var det inte längre det utan något slags evig utfyllnad för deltidsarbetslösheten.

Nu kan arbetsgivarna inte ducka längre. Det går inte att låta bli att organisera sitt arbete på ett sådant sätt att man skjuter över kostnader till skattebetalarna eller a-kassorna, utan nu måste man organisera om det. Det är precis det som sker. Deltidsarbetslösheten sjunker kraftigt i kommunerna. Och sedan vi aviserade dessa regler har deltidsarbetslösheten sjunkit med en femtedel. Det är den största sänkningen av deltidsarbetslösheten som vi har sett så länge jag kan se av statistiken.

Jag vill också påminna om att även Socialdemokraterna ville begränsa möjligheterna till deltidsstämpling. Det hörde vi bland andra Peter Eriksson säga här i kammaren för något år sedan. Socialdemokraterna gjorde också det under 80- och 90-talen. Det var 150, 100 och till med 50 dagar som begränsningen gällde för något decennium sedan.

Jag kan naturligtvis inte kommentera det enskilda fall som Jennie Nilsson tar upp, och jag kan inte heller utesluta att det finns den typen av konstigheter i systemet. Det erkänner jag glatt. Men vad jag kan erkänna är att vi naturligtvis hela tiden ser över det regelverk som finns just för att försöka undvika den här sortens exempel som Jennie Nilsson anför. Vi vill naturligtvis ha ett system som främjar arbete och som främjar en återgång till arbete. Vi ska försöka ta till vara alla försök att komma tillbaka till arbete.

Detta är komplexa system. Jag är ödmjuk inför svårigheterna att konstruera det perfekta eller det hundra procentigt felfria systemet. Men jag är också ödmjuk nog att säga att om vi upptäcker fel som går att rätta till ska vi försöka göra det. I grunden är det arbetslinjen som vi fokuserar på. Allas möjligheter och intresse att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden ska främjas.

Anf. 114 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern började med att konstatera att de gamla reglerna inte var bra. Där tror jag att vi är överens. Vårt förslag till lösning på detta problem handlade om att försöka lagstifta om en rätt till heltid och en möjlighet till deltid. Det hade varit ett effektivt sätt att ta bort denna möjlighet att gå och stämpla i 18 år eftersom alla som ville arbeta heltid i sådana fall också skulle ha fått arbeta heltid.

Detta säger den nuvarande regeringen nej till. Det kan jag ha all respekt för. Det som jag inte kan ha respekt för är hur man väljer att i stället lösa detta. Det som man gör är att man lägger över ansvaret på den enskilda individen. Det är den enskilda deltidsarbetslösa individen som får bära ansvaret för ett problem som har, precis som ministern säger, pågått i decennier.

Ministern säger att arbetsgivarna nu måste omorganisera sin verksamhet. Med all respekt för honom tror jag att det är lite naivt. Jag tror att bra arbetsgivare säkert redan försöker göra det i första hand. Jag tror inte att det kommer att bli någon stor effekt av detta förslag, framför allt inte då man öppnar för en möjlighet både för den kreativa anställda och för den kreativa arbetsgivaren att kringgå hela systemet genom att erbjuda exempelvis halvtidsarbete den ena veckan och ingenting alls den andra veckan. Då har man redan här byggt in en inkonsekvens i systemet.

Det som däremot gläder mig i ministerns svar är att han medger att det kanske finns brister i systemet. Det gläder mig däremot inte att han säger att han glatt medger att det finns brister i systemet. Det är väl synd. Men jag misstänker att det var ett litet förlupet ord.

Mitt exempel är bara ett av många. Jag har fått flera liknande exempel när jag har varit ute framför allt på Kommunals arbetsplatser och på Handels arbetsplatser. Det som gjorde att jag valde att ta just detta exempel var för att jag ändå tyckte att det var lite kul att det faktiskt var en kille som hade jobbat inom Metalls avtalsområde som hade blivit drabbad av detta.

Jag skulle försöka hjälpa honom att reda ut vad som gällde. När han kontaktade mig var hans fråga den som jag nu har ställt till ministern men som jag inte riktigt har fått svar på, nämligen: Är det meningen att jag, när mina 75 dagar tar slut, som de beräknas göra någon gång strax efter semestern, ska tacka nej till arbete? Är det politikens rekommendation till mig?

Jag hjälpte honom att ringa runt till a-kassorna och så vidare. När jag talade med en handläggare på Metalls a-kassa blev det uppenbart hur svårt och snårigt detta faktiskt är. Jag fick en redogörelse för de nya reglerna, hur de fungerar och så vidare. Så långt är det inga konstigheter. Sedan får jag också ett alldeles tvärsäkert besked om att när de 75 dagarna är slut får han välja att antingen inte jobba deltid och vara heltidsarbetslös eller att klara sig på de timmar som han får.

När jag frågade om hon var säker på att det är okej att han avvisar arbete blev hon lite ställd. Hon säger att det är klart att han måste kunna göra det. Något annat kan man väl inte mena. Detta finns alltså inte riktigt i deras tankevärld. De jobbar i regel med heltidsarbetslösa eller folk som arbetar.

När jag dubbelkollade detta med en handläggare på en av Kommunals a-kassor får jag samma redogörelse för hur reglerna fungerar. Men när jag frågar om han kan tacka nej blir hon väldigt försiktig och säger att hon hoppas att han kan göra det, alltså att man tolkar det så men att man nog måste pröva detta. Man kommer att få de första fallen efter semestrarna, och det är säkert så att man rättsligt måste pröva detta. Hon säger att hon inte vågar råda mig alls, och hon lever med många som har detta problem.

Hon säger att man egentligen inte ens får hantera detta. Detta har blivit så komplext att man hänvisar alla till a-kassan i Lund.

Anf. 115 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag tackar ministern för debatten. Det är alltid spännande att få debattera med arbetsmarknadsministern.

Jag kunde inte riktigt hålla mig från att gå in i debatten med tanke på den långa debatt som har varit under dagen och med tanke på de många inlägg som arbetsmarknadsministern har gjort på samma tema. Arbetsmarknadsministern har låtit ledamöterna och eventuella åhörare få intrycket att han läser Kommunalarbetaren. Men när jag hör arbetsmarknadsministerns svar till Jennie Nilsson inser jag att det måste ha varit någon sekreterare som har gjort det och som har skickat med honom någon lapp som han har använt i sitt anförande. Om arbetsmarknadsministern hade läst den förnämliga tidningen Kommunalarbetaren hade han inte svarat att han inte kan utsluta att den typen av konstigheter finns i systemet. I tidningen Kommunalarbetaren står nämligen dessa typer av konstigheter som finns i systemet väldigt väl beskrivna.

Bekymret är att det finns väldigt många konstigheter i alla de system som arbetsmarknadsministern har lagt fram under de år som han har varit ansvarig för arbetsmarknadspolitiken.

Jag skulle också vilja att arbetsmarknadsministern redogör för hur många det är som har deltidsstämplat i 18 år. Jag kan hålla med om att det inte är någon vidare bra effekt av ett a-kassesystem. Det skulle möjligen kunna vara en konstighet i systemet. Det kan jag hålla med om. Men hur många sådana exempel finns det egentligen? Det skulle jag vilja få reda på. Där verkar arbetsmarknadsministern vara mer påläst.

Men när det gäller de system som arbetsmarknadsministern själv har satt i sjön och som han är helt och hållet ansvarig för känner han alltså inte till vad som blir konsekvenserna av förslagen. Han förstår inte sina egna förslag. Han kan inte se konsekvenserna av sin egen politik. Det tycker jag är anmärkningsvärt.

Jag skulle vilja ge rådet till arbetsmarknadsministern att naturligtvis svara på Jennie Nilssons frågor men framför allt att i fortsättningen läsa Kommunalarbetaren.

Anf. 116 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag läser regelbundet Kommunalarbetaren och chattar också med tidningens läsare.

För att återgå till interpellationen tog Jennie Nilsson i sitt andra inlägg upp lagstiftning som modell för att komma åt problemet med ofrivillig deltidsarbetslöshet. Problemet är att det riskerar att bli inte en rätt till heltid utan en rätt till nolltid. Det är vad en förkrossande majoritet bland

remissinstanserna också sade i remissförfarandet i samband med att det förslaget väcktes av den förra regeringen. TCO, Saco och Ams var emot. LO har ändrat inställning och är också numera emot. Det sättet att försöka komma till rätta med ofrivillig deltidsarbetslöshet måste vara fel väg att gå.

Huvudorsaken till att vi gjorde förändringarna, alltså begränsningarna av deltidsstämplingen, var just att komma till rätta med arbetsgivarnas överskyffling, eller vad man ska kalla det, av sin oförmåga att hantera organiserandet av det egna arbetet till a-kassorna och skattebetalarna. Det var så det i praktiken gick till. I stället för att organisera sig på så sätt att man erbjöd heltid till dem som ville ha det lät man folk gå och deltidsstämpla i upp till 18 år. Nu kan man inte komma undan med det, och därför ser vi det som också Sveriges Kommuner och Landsting sagt i flera intervjuer, nämligen att de nya reglerna lett till att kommunerna nu omorganiserar sig just för att kunna erbjuda heltider till dem som vill ha det. Det måste vara själva huvudsyftet med hela förändringen.

Ingen ska behöva vara ofrivilligt deltidsarbetslös. Om regelverket behöver förändras är jag ödmjuk nog att säga att vi i så fall ska se över det och naturligtvis göra de förbättringar som behövs. Men återigen, det finns inte ett perfekt system. Vi hade sett liknande problem om den deltidsbegränsning genomförts som Socialdemokraterna föreslog i budgetarbetet under förra mandatperioden.

Anf. 117 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Diskussionen om rätt till heltid eller rätt till nolltid har Littorin och jag haft vid flera tidigare tillfällen. Jag upprepar vad jag sade från början, nämligen att jag har all respekt för att man tycker att det kanske inte var det optimala förslaget. Det tycker inte vi heller. Vi hade önskat att vi hittat ett annat sätt än lagstiftning att lösa det på. Däremot kan vi inte tycka att det förslag som regeringen nu lagt fram är ett bra förslag eftersom det får konsekvenser framför allt för arbetslinjen.

Jag hade ett antal frågor i mitt första inlägg. Om budskapet i de nya reglerna ska tolkas så att man, när man förbrukat sina 75 dagar att stämpla, ska välja att vara heltidsarbetslös och tacka nej till anvisat arbete rimmar det i så fall illa med arbetslinjen. Om det är så kommer det att få konsekvenser framför allt för gruppen unga som många gånger med hjälp av just strötimmar och tillfälliga arbeten, korta anställningar, har en möjlighet att visa upp sig för många olika arbetsgivare, skaffa sig erfarenheter och så vidare.

Det vore ytterst olyckligt om budskapet till dem vore att om de söker en heltidsanställning, och en gång arbetat upp ett villkor har de bara dessa 75 dagar. Sedan är det stopp. Sedan är det bättre att de är heltidsarbetslösa. Det är ett mycket konstigt budskap, och jag har svårt att förstå hur man kommit fram till det.

Att man försöker jobba med incitament kan jag i och för sig tycka är bra. Den konstighet man genast borde titta på är den som innebär att man kan jobba halv dag eller halv vecka och få 75 dagar, men om man jobbar varannan vecka heltid och är arbetslös varannan får man 300 dagar. Man öppnar upp för alla som så önskar att vara konstruktiv och kringgå systemet.

Konstigheterna finns alltså. Jag förväntar mig en utvärdering och att ministern kommer tillbaka och berättar hur han vill rätta till åtminstone den bristen. Förhoppningsvis tittar man även över resten.

Anf. 118 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Grunden för politiken är att det alltid ska löna sig att ta ett arbete. Avvägningarna här är svåra. Deltidsstämpling ska ju inte bli en livsform, och därför genomförde vi begränsningen på 75 dagar.

Samtidigt ska målet alltid vara viktigare än medlen. Om man kan förbättra medlen för att uppnå det stora målet är vi beredda att göra det.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2007/08:699 om fas tre i jobb- och utvecklingsgarantin

Anf. 119 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jennie Nilsson har frågat mig vad jag har avsett att fas tre i jobb- och utvecklingsgarantin ska innehålla. Jennie Nilsson har också frågat mig på vilket sätt jag har sett till att berörda aktörer är inblandade i processen att utforma förslaget.

Låt mig börja med att upplysa att de första deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin beräknas nå fas tre först våren 2009, inte i höst som Jennie Nilsson påstår.

I beredningsprocessen, som är i full gång inom Regeringskansliet, ingår att diskutera utformningen med alla berörda parter. Regeringen avser att återkomma i ett senare sammanhang med formerna för jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas.

Anf. 120 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag måste – tyvärr får jag väl säga, för det är aldrig roligt att ha fel – börja med att medge att ministern har rätt i den del som handlar om att det är till våren som de första i jobb- och utvecklingsgarantin kommer att bli berörda av fas tre.

Jag ska kanske redovisa skälet till varför jag skrivit interpellationen och varför jag hade fel i den slutsatsen. Det är på det sättet jag fått det tillställt mig när jag varit ute och bland annat besökt Arbetsförmedlingen och olika program med människor som eventuellt kommer att bli berörda av detta. Där har man beskrivit en oro över att man inte vet vad som händer till hösten. Här finns nog en hyfsat vitt spridd missuppfattning om vad det är som gäller. På så sätt var det bra att vi fick denna interpellationsdebatt och det blev klargjort.

I det här fallet är det också bra att ministern har rätt för då finns det lite mer tid. Detta är inte okomplicerat skulle jag vilja påstå. Det lilla jag känner till om fas tre i jobb- och utvecklingsgarantin är att den är tänkt att vara en varaktig samhällsnyttig sysselsättning. Eftersom jag känner till att man från regeringens sida inte tyckte att plusjobben var en god idé – de hade samma utgångspunkt, att det skulle vara fråga om en samhälls-

nyttig sysselsättning – och därför avvecklade dem får vi utgå från att det finns ett större, vidare, mer genomgripande tänk någonstans som innefattar det privata näringslivet och kanske även sociala föreningar och annat.

Problemet är att även om ministern har mer tid på sig än jag trodde när jag skrev interpellationen är det ändå inte fråga om så förskräckligt mycket tid för att göra ett genomgripande förslag som är bra och innebär en varaktig samhällsnyttig sysselsättning, inte konkurrerar med befintliga arbetsuppgifter, är konstruerad på ett sådant sätt att den inte låser in människor så att de inte kan gå vidare om möjligheter skulle finnas och så vidare. Det är en grannlaga uppgift. Den görs dessutom tillsammans med andra aktörer, för några aktörer måste väl i rimlighetens namn vara inblandade i detta. Då tror jag att man behöver den tid som finns.

Jag tror också att det är hög tid att ministern lite grann utvecklar vad det är man tänkt sig från Arbetsmarknadsdepartementets sida. Vilka är riktlinjerna? Vad är det man vill? Vad är det man tänkt sig? Det är viktigt för att de som berörs ska kunna förbereda sig. Då avser jag även de aktörer som eventuellt ska vara inblandade i detta. Också de behöver antagligen en hyfsat lång startsträcka för att tänka, vara kreativa, förbereda sig och rigga någon form av organisation för detta. Men jag avser också alla andra som kommer att bli berörda. Det handlar då inte om att de ska förbereda sig och rigga något, men de kan behöva få höra vad det är man tänker sig.

Det finns en stor oro kring detta just nu. Vad betyder det? Vad kommer det att innebära för den enskilde individen? Jag tror att det finns ett värde i att ministern kanske något utvecklar sitt svar, alltså ger ett lite utförligare svar än det extremt korta jag fick inledningsvis. Det är inte för min skull, utan för de berörda aktörernas skull och för deras skull som blir berörda av åtgärderna.

Anf. 121 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Först och främst vill jag tacka för interpellationen, för om det finns några tveksamheter om tiden är det här ett bra sätt att klargöra vad som gäller tidsmässigt.

Jag skulle gärna berätta mer för Jennie Nilsson och för dem som lyssnar på debatten eller läser protokollet, men, som sagt, vi håller just nu på att arbeta intensivt med detta. Vi har även partssamråd med parterna på arbetsmarknaden och andra intresserade för att kunna lägga fram ett förslag som jag räknar med kommer i budgeten i höst och som tydligare definierar innehållet.

Jennie Nilsson har helt rätt. Det här är en riktigt svår utmaning, och den har vi brottats med – höll jag på att säga – oavsett regering och oavsett land. Vad gör vi med personer som har väldigt svag förankring och väldigt lång tid i utanförskap?

Ofta, eller åtminstone inte sällan, vet vi att det är en kombination av olika problembilder som ligger bakom. Det är inte bara, om jag får säga så, långtidsarbetslöshet, utan det kan också vara annat: psykosocial ohälsa, alkoholproblem, sjukdom eller vad det nu kan vara. Då gäller det att man, precis som Jennie Nilsson säger, hittar olika typer av åtgärder, varaktig samhällsnyttig sysselsättning, som så lite som möjligt har inlåsnings effekter, som tar erfarenheter från andra länder och försöker hitta en framkomlig väg som gör att man i den bästa av världar även därur finner

en väg tillbaka till ett normalt arbete. Jag vet att Jennie Nilsson och jag delar den uppfattningen.

Men det är som sagt svårt. När man åker runt och pratar med andra länder – jag pratar inte bara om Laval med de andra medlemsstaterna i Europeiska unionen, utan också om den här målgruppen – inser man att vi har precis samma typ av problem när det gäller personer som befinner sig i långvarigt utanförskap. Hur gör man? På vilket sätt kan man arbeta för att de också ska finnas med på arbetsmarknaden och ha möjlighet att komma tillbaka till en ordinarie anställning?

Jag hoppas att vi kan fortsätta den debatten efter det att vi har presenterat det förslag som vi förhoppningsvis kommer att lägga fram i budgeten i höst.

Anf. 122 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Jag kan börja med att säga att jag absolut har för avsikt att ta den där allra sista bollen. Jag kommer så fort jag ser något förslag med all säkerhet att interpellera på det. Jag hoppas att jag kommer att göra det med utgångspunkten att det är någonting jag gillar.

Jag tror att vi alla skulle tjäna på att kunna hitta en så bred förankring som möjligt kring den här typen av frågor. Det är inte lyckat med den hantering som det blev exempelvis med plusjobben. Det blir en form av falsk trygghet. När man byter regering försvinner de gamla åtgärderna och det är något nytt som ska gälla. Däremellan blir det vakuum. Det är inte bra.

Jag hoppas att ministern och departementet utöver att arbeta med berörda aktörer, vilket man som ministern nu säger gör, snart, och då menar jag väldigt snart, börjar göra det i ett lite mer öppet forum, så att det blir någon form av transparens i diskussionen, så att så många människor som möjligt på ett så tidigt stadium som möjligt har möjlighet att vara med och ha synpunkter på hur det här bäst skulle kunna utformas. Jag hoppas också att man gör det på ett sådant sätt att man kan skaffa sig en bred politisk förankring för hur det här ska utformas i framtiden. Det tror jag att alla skulle tjäna på.

Jag har en liten sak till. Det finns så inte himla mycket att debattera nu egentligen. Jag ska inte hålla ministern i talarstolen längre än nödvändigt. Jag ser att hans ben snart börjar domna bort.

Det handlar om socialförsäkringen. Vi debatterade förra veckan det som kallas rehabkedjan. Även där hänvisar man från vissa håll till det som är det sista steget. För de människor som inte kommer tillbaka hänvisar man till fas tre i jobb- och utvecklingsgarantin. Det innebär att det här sannolikt kommer att bli ganska stort. Det kommer att beröra väldigt många människor. Åtminstone finns risken att det vid vissa tider berör väldigt många människor. Detta är mest som input till hur viktigt det är att det här blir en transparent och öppen diskussion där man faktiskt lyssnar till dem som ska jobba med det här, dem som är berörda och dem som har god inblick i vad som skulle kunna bli bra och vad som inte skulle kunna bli bra.

Jag kan avslutningsvis säga att det kanske är tur att det här inte är en debatt om arbetsmiljö eller folkhälsoarbete. Jag tror att ministrarnas egen arbetsmiljö i nuläget är lite halvusel. Men tack i alla fall!

Anf. 123 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag tackar för Jennie Nilssons engagemang i min arbetsmiljö. Men det ska säkert gå bra!

Jag ser fram emot Jennie Nilssons interpellationer i det här ämnet framöver. Jag vill jättegärna debattera den här frågan mer och också i den mån det går försöka hitta ett konstruktivt samarbete. Det vore väldigt bra. Det här problemet känner ingen partifärg. Det finns där, och vi måste på olika sätt hantera det.

Jag ska för en gångs skull säga något positivt om socialdemokratin och socialdemokratisk politik. Jag ser en öppning i jobbrådslaget och i debatter i övrigt när det gäller det här området. Jag skulle väldigt gärna föra och ser fram emot en intressant och framåtsyftande diskussion och debatt om detta. Vi kommer alla att ha det här problemet oavsett om vi sitter i regering eller i opposition. Därför håller jag med Jennie Nilsson om att det vore bra att ha en uthållig lösning som håller över mandatperioder och eventuella regeringsskiften, även om jag personligen hoppas att det dröjer länge än.

Tack, snälla Jennie Nilsson, för en god debatt, och glad sommar!
Oj, det kanske inte var slut än!

Anf. 124 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Det här var ovanligt tomt på innehåll i någon mening, så vi ska kanske inte utveckla det så mycket.

Men jag ska ändå göra en liten reflexion kring det sista som ministern säger. Det handlar om att han är väldigt positiv till det arbete som pågår i jobbrådslaget. Det är jättebra att man har noterat det.

Eftersom han gör den kopplingen kan jag inte låta bli att kommentera det jag tror att han har sagt sex eller sju gånger i dag. Han har hänvisat till ett uttalande av Sven-Erik Österberg. Jag kommer inte ihåg hur du uttrycker det, men det handlar om att det inte skulle vara så mycket nytt i politiken. Det är ett uttalande som är hämtat helt ur sitt sammanhang.

Jag kan hålla med om att det kanske kan låta lite småkul om man är företrädare för en moderat regering, eftersom alla argument och alla inlägg från er sida när det gäller att efterfråga socialdemokratisk förnyelse i grunden handlar om att man förväntar sig att vi ska ta ett steg åt höger. Jag hoppas att inte ministern menar att det är det som är förutsättningen för att vi ska kunna hitta breda lösningar i den här frågan, för det tror inte jag kommer att hända.

Vi kommer givetvis att ompröva vår politik, vad som är bra och vad som är dåligt. Men vi kommer att göra det utifrån socialdemokratiska grundvärderingar. De är desamma. Man ska titta på vad det är som fungerar och vad det är som inte fungerar. Man ska vara medveten om att politik, precis på det sätt som vi diskuterade i den förra debatten, alltid måste utvärderas och omprövas. Vissa saker blir bra, andra blir inte bra, och förutsättningarna förändras.

Detta håller vi på med, och det är kul att ministern har noterat detta och tycker att det är bra. Under förutsättning att han också tycker att det är bra att vi vidhåller våra socialdemokratiska grundvärderingar och fortfarande tror att vi kan hitta en lösning ser jag fram emot det.

Ha en trevlig sommar, ministern!

Anf. 125 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):
Herr talman! Då kanske jag bara får upprepa min önskan om en trevlig sommar, nu när det passar sig!

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellationerna 2007/08:704 och 771 om regeringen och arbetsrätten

Anf. 126 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Patrik Björck anför i sin interpellation att regeringen ända sedan den tillträdde har framfört ett dubbelt budskap i arbetsrättsfrågor samt frågar mot bland annat den bakgrunden näringsministern och vice statsministern Maud Olofsson om hon avser att vidta åtgärder för att klargöra vad som är regeringens linje när det gäller arbetsrättsfrågor och om hon avser att ta initiativ till att förändra anställningsskyddet, och i så fall i vilken riktning.

Christina Axelsson menar i sin interpellation att jag vägrat svara på Patrik Björcks interpellation den 12 maj om regeringen avser att genomföra några förändringar – försämringar av anställningslagen och har ställt samma frågor till mig som Patrik Björck ställer till Maud Olofsson.

Arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara dessa frågor.

Regeringens linje när det gäller arbetsrättsliga frågor har varit tydlig ända sedan dess att vi tillträdde. Frågorna om anställningsskyddet, och då särskilt frågorna om de tidsbegränsade anställningarna, var något av det första som regeringen valde att fokusera på. I budgetpropositionen för 2007 aviserade vi vad vi ville göra. Redan då angavs bland annat att regeringen anser att de arbetsrättsliga reglerna generellt sett ger goda förutsättningar för att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med en hög sysselsättning samt att regeringen anser att grunderna för arbetsrätten bör bestå också framöver.

De lagändringar vi därefter föreslog avseende tidsbegränsade anställningar med mera trädde i huvudsak i kraft under föregående år.

Som jag nyligen svarat Patrik Björck i en annan interpellationsdebatt på samma tema: Det är min och regeringens uppfattning att den svenska arbetsmarknadsmodellen och arbetsrätten generellt sett fungerar bra. Vi har också ett system som förutsätter att arbetsmarknadens parter uppträder på ett ansvarsfullt sätt. Det ligger i modellens natur att det i första hand är arbetsmarknadens parter som bör diskutera och komma överens om eventuella förändringar.

Det sagda innebär dock inte att en diskussion om arbetsrättens funktion och utformning inte kan eller bör föras. Framför allt bör större hänsyn tas till de små och medelstora företagen för att underlätta för dem att anställa och bedriva verksamhet. Jag hoppas och utgår ifrån att en sådan diskussion förs i de nu påbörjade förhandlingarna om nytt huvudavtal mellan parterna på svensk arbetsmarknad.

Anf. 127 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret! Som jag sade tidigare här i dag är det alltid ett nöje att få debattera med arbetsmarknadsministern. Därför hoppas jag att jag också får göra det den här gången och att den här interpellationsdebatten blir en interpellationsdebatt och inte ett kort skriftligt svar på en fråga.

Interpellationen var ursprungligen ställd till näringsminister Maud Olofsson, och det hade i och för sig varit intressant att få debattera den med henne också. Men nu är det naturligtvis regeringen som bestämmer vem de skickar fram, så jag får ta den här debatten med arbetsmarknadsministern.

När det gäller svaret som sådant skulle jag direkt vilja ställa några följdfrågor, har jag ganska exakt samma följdfrågor som de jag ställde förra gången men som jag aldrig fick möjlighet att höra arbetsmarknadsministerns svar. För tydlighetens skull tar jag dem direkt.

I svaret säger arbetsmarknadsministern: ”Vi har också ett system som förutsätter att arbetsmarknadens parter uppträder på ett ansvarsfullt sätt.” Det är ordagrant citerat ur arbetsmarknadsministerns svar på interpellationen.

Det föranleder frågor. Anser arbetsmarknadsministern att parterna i dag uppträder på ett ansvarsfullt sätt? På vilket sätt bedömer arbetsmarknadsministern detta? Gör arbetsmarknadsministern någon sorts avstämning? Om arbetsmarknadsministern skulle bli missnöjd med parternas beteende, vad har då arbetsmarknadsministern att hota med bakom ryggen? Det är de frågor som uppstår genom formuleringen i svaret.

Lite längre ned i svaret står det, och jag citerar återigen ordagrant: ”Det sagda innebär dock inte att en diskussion om arbetsrättens funktion och utformning inte kan eller bör föras. Framför allt bör större hänsyn tas till de små och medelstora företagen.”

Nu börjar det bli riktigt intressant, för det är där någonstans som upphovet till interpellationen finns. Det var någon som nämnde Gnosjöupproret tidigare i dag, och vi vet att det finns många företag som vill ställa krav på att man ska ta bort lagen om anställningsskydd. Och vi har en vice statsminister och näringsminister som säger att det skulle hon vilja tillmötesgå.

Tidigare när vi har ställt de här frågorna till arbetsmarknadsministern, för det har vi gjort, har han svarat att man inte ska göra några förändringar i anställningsskyddslagen och att arbetsmarknadsministern går i god för att de aldrig ska göras några förändringar i anställningsskyddslagen. På något sätt har det känts tryggt med svaren.

Det som har gjort att de här interpellationerna har återkommit är att varje gång som arbetsmarknadsministern har varit ute och sagt att lagen om anställningsskydd är en alldeles förnämlig lagstiftning poppar vice statsministern och näringsministern upp nästa dag och säger att lagen om anställningsskydd hotar svenskt företagande och måste bort. Detta sker vid varje tillfälle.

Nu ser jag egentligen för första gången en glidning hos arbetsmarknadsministern, där han närmar sig vice statsministerns och näringsministerns ställningstagande i frågan genom att öppna för att luckra upp anställningsskyddet för små och medelstora företag. Jag tycker att det finns anledning för arbetsmarknadsministern att redogöra för var arbets-

marknadsministern och regeringen står i den frågan. Svaret kommer naturligtvis att ställa de här frågorna på sin spets och skapa en oro för vad arbetsmarknadsministern och regeringen egentligen vill.

Anf. 128 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, ministern!

Min interpellation ställde jag när jag satt och lyssnade till den förra interpellationsdebatten, där Patrik Björck inte fick svar på de frågor som han ställde. Nu har vi ställt frågorna igen, både Patrik och jag, för att vi ska vara på den säkra sidan att vi verkligen ska få svar på våra frågor.

Jag delar Patrik Björcks oro över hur regeringen samfällt diskuterar det här med arbetsrätten och lagen om anställningsskydd och vad det egentligen är som ligger bakom det.

Jag blev framför allt orolig när jag såg svaret, där det står att större hänsyn tas till små och medelstora företag. Då undrar jag vad det är som är på gång helt enkelt. Det har ju vid flera tillfällen väckts diskussioner i den här andan, inte minst av vice statsminister Maud Olofsson som vid flera tillfällen har sagt att man måste diskutera regelverket.

Nu börjar det bli ganska hårt tryck på regeringen från företagare på att man gör det man lovade dem inför valet och gör något åt det här. Men från min sida sett behöver inte lagen om anställningsskydd försvagas, som en del företagare tycker, utan den måste i stället förstärkas. Inte minst visar den disputation som skedde i fredags vid Umeå universitet på att om vi ska göra någonting med lagen om anställningsskydd ska vi förstärka den och inte försvaga den. Därför är jag ivrig att nu få höra arbetsmarknadsministerns svar på frågan om vad som kommer att hända med lagen om anställningsskydd i framtiden.

Anf. 129 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Tack, kära interpellanter, för att vi återigen har möjlighet att debattera den här frågan! Jag ska också be att få tacka Patrik Björck för att han den här gången inte kallar mig för odemokratisk när vi genomför regeringens politik som vi gick till val på och vann valet på.

Patrik Björck är en sann konspirationsteoretiker. Han läser interpellationssvar som fan läser Bibeln och reagerar på minsta kommatecken.

Låt mig då gå tillbaka till det som jag har sagt i varenda interpellationsdebatt som vi har haft i den här frågan, och som jag också har visat i praktiskt handling sedan vi vann valet. Vi ska göra det enklare att anställa, inte enklare att sparka. Så, nu har jag sagt det ytterligare en gång. Jag tror att det är tjugonde gången eller så i debatt med Patrik Björck. Jag säger det gärna igen: Vi ska göra det billigare och enklare att anställa, inte enklare att sparka.

Det betyder: Ingen ny lagstiftning på det här området, men gärna en debatt och gärna det som nu sker, nämligen en omförhandling av ett nytt huvudavtal. Det är väl alldeles utmärkt. Parterna sitter ju själva med alla nycklarna. LAS är i huvudsak dispositiv. Allt det som man från ömse sidor har synpunkter på när det gäller trygghet, konfliktregler, uppförandekoder eller vad man nu vill, alla de nycklarna sitter parterna själva med och kan själva komma överens om hur man ska göra.

Jag kom i natt hem från förhandlingar i Bryssel om arbetstids- och bemanningsföretagsdirektiven, och jag är oerhört lycklig att kunna säga att vi nu äntligen, efter årtal av debatter och diskussioner och efter sju misslyckade ministerrådsmöten, har lyckats komma överens om ett nytt arbetstidsdirektiv och ett nytt bemanningsföretagsdirektiv.

Jag är också oerhört lycklig över att kunna konstatera att vi i dessa förhandlingar har värnat om den svenska modellen och återupprättat den partsautonomi som tidigare fanns när det gäller arbetstiden.

Då ställer man sig frågan, som Patrik Björck gör, om detta att uppträda på ett ansvarsfullt sätt innebär att jag någonstans i rockärmen har en lagstiftning på lut. Nej, det handlar inte alls om det.

Patrik Björck kommer kanske ihåg diskussionen om salladsbaren i Göteborg. Jag fick då propäer från både höger och vänster om att det skulle lagstiftas om både det ena och det andra. Jag sade vid det tillfället att den konflikten faktiskt var legitim, det vill säga att den följde gängse regler på arbetsmarknaden. Det betyder inte innebära att den var bra. Det tror jag heller inte att Ella Niia tycker när hon har läst om den opinionsstorm som blev under konflikten.

Poängen är att vi nu inte ska lagstifta om sunt förnuft, utan sunt förnuft måste parterna själva ta. De måste själva väga för- och nackdelar, för man är inte bara ansvarig som partsföreträdare inför sina ombudsmän eller inte ens för sina medlemmar. Man är också ansvarig inför väljarna, svenska folket, om att ha den sortens legitimitet i de åtgärder man genomför som vinner ett brett förtroende. Är det så att man tar i på ett sätt som de runt omkring finner är för mycket kommer också tilltron till partsautonomin att försvagas, och det är det som ligger i att på ett ansvarsfullt sätt ta hand om och vårda den svenska modellen. Det är inte jag som avgör om det är ansvarsfullt eller inte, utan det är allmänheten och de som finns nära.

Slutligen: Ingen mer lagstiftning. Parterna sitter på alla nycklarna för att själva ta hand om den här frågeställningen. LAS är dispositiv till allra största delen. Är det så att den ena eller andra parten eller båda parter upplever att de har problem har de nu en unik möjlighet för första gången sedan 1938 att själva lösa sina problem.

Anf. 130 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag vill för protokollets skull säga att jag aldrig någonsin från den här talarstolen har kallat arbetsmarknadsministern för odemokratisk. Jag vill också för protokollets skull säga att jag tycker att det är helt okej att bli kallad konspirationsteoretiker och jämförd med fan själv. Jag har inga problem med det.

För att återgå till interpellationsdebatten handlar det här om en förtroendefråga. Det är förtroendet för regeringen det handlar om. Vi är ju i förtroendebranschen. Man brukar säga att en politiker är förtroendevald. Om regeringen har problem med förtroendet skadar det landet. Det skadar inte bara regeringen; det skulle jag kunna leva med.

Det är bekymmersamt när vice statsministern säger: En del som inte tas upp i handlingsplanen är lagen om anställningsskydd, LAS. Sanningen är väl att vi inte är överens om den inom regeringen. Diskussioner pågår. Så säger Maud Olofsson.

Maud Olofsson säger alltså att det pågår en diskussion inom regeringen om att ta bort eller försämra LAS. Då är det inte så konstigt om det blir problem med förtroendet.

Detta är ju inte en engångsföreteelse. Man skulle kunna roa sig med massor av exempel på hur olika regeringsföreträdare yttrar sig på mer eller mindre märkvärdiga sätt när det gäller arbetsrätten och arbetsrättslagstiftningen.

Jag har ett exempel ur kammarens protokoll från riksdagens frågestund i vintras. Då säger statsrådet Maria Larsson så här angående en debatt om huruvida man ska ha kollektivavtal på privata vårdhem:

”När det gäller utbildningsfrågorna och arbetstagare i äldreomsorgens möjlighet att välja arbetsgivare – om man vill ha kollektivavtal eller inte – ökar denna möjlighet betydligt med det fritt-val-system som vi vill införa.”

Vi har alltså en minister som vill införa ett system där man inte ska ha kollektivavtal på arbetsplatserna. Det är en kollega till arbetsmarknadsministern som säger så. Det är en kollega till arbetsmarknadsministern som säger att man ska ta bort LAS. Det undergräver sakta men säkert förtroendet för den svenska regeringen. En minister säger en sak, alla andra ministrar säger en annan sak.

Jag kan faktiskt berömma arbetsmarknadsministern – inte regeringen – för uttalandet i det förra inlägget. Jag tycker att det var ett lysande uttalande i god socialdemokratisk anda. Det är starkt av ministern att stå upp för sådana värderingar: Lagen om anställningsskydd är en bra lag, den är bra för Sverige, den är bra för de anställda och den är bra för företagen.

Det är härligt att höra arbetsmarknadsministern säga detta.

Där någonstans har vi förtroendeproblemet. Jag kan lova arbetsmarknadsministern att jag inte kommer att ställa någon interpellation av den här arten någon mer gång om arbetsmarknadsministern ser till att jag slipper läsa i tidningen, se på tv eller höra i radio att en kollega – vice statsministern eller näringsministern – säger att lagen om anställningsskydd ska bort, att den är dålig och att den ska ändras och försvagas, eller att en annan kollega säger att man ska föra en politik där man vill att man inte ska ha kollektivavtal och där man ska uppmuntra till att inte ha kollektivavtal.

Någonstans får ju arbetsmarknadsministern ha lite ordning och reda inom sitt sakområde i regeringen. Om arbetsmarknadsministern lyckas med det kommer jag inte att ställa den här interpellationen någon mer gång. Misslyckas arbetsmarknadsministern med det kommer vi att stå här igen.

Anf. 131 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Det som ministern säger är ju tydligt. Det är inga förändringar på gång.

Jag har inte hört vad ministern menar med det som står i svaret: Framför allt bör större hänsyn tas till de små och medelstora företagen. Vad menas med det? Menar man att man på något sätt har tankar på att ändra lagen om anställningsskydd för framför allt dessa företag?

Jag skulle också vilja fråga ministern hur han ser på regelverket i den nya lagen om sjukförsäkring som klubbades i riksdagen häromdagen.

Den påverkar ju också lagen om anställningsskydd i och med att man efter sex månader ska prövas mot hela arbetsmarknaden. Då måste man ju flytta och byta arbetsgivare om man har möjlighet till det. På så vis sätts också lagen om anställningsskydd ur spel.

Jag skulle vilja ha en reflexion över det från arbetsmarknadsministern och även när det gäller små och medelstora företag.

Vi värnar ju alla om småföretagare. Vi ser att Sverige behöver fler småföretagare. Småföretagare behöver kunna anställa. De som är anställda måste ju känna att de har trygghet i sin anställning. Då är det oerhört viktigt att man inte gör lätnader för den typen av företag.

Anf. 132 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag hade inte för avsikt att delta i den här interpellationsdebatten, men statsrådets svar till Patrik Björck om konspirations-teorier bjuder in till det.

Man skriver: Det sagda innebär dock inte att en diskussion om arbetsrättens funktion och utformning inte kan eller bör föras. Framför allt bör större hänsyn tas till de små och medelstora företagen för att underlätta för dem att anställa och bedriva verksamhet.

Precis som Christina Axelsson anför undrar man naturligtvis vad som gömmer sig bakom svaret.

Jag hörde också att statsrådet svarade Patrik Björck: Vi vill göra det enklare att anställa, inte enklare att sparka.

Som Christina Axelsson har anført har man infört en sjukförsäkring där LO, TCO och Saco samfällt anför att detta gör det enklare att säga upp människor – man kan sparka dem för att de är sjuka.

Var inte statsrådet delaktig i den socialförsäkringsändringen när det gäller sjukförsäkringen? Den gör det de facto enklare att sparka. Det är möjligt att den gör det enklare att anställa, men den gör det också enklare att sparka. Det måste man vara medveten om.

Jag skulle vilja ha ett förtydligande av statsrådet.

Jag har ytterligare en fråga. Patrik Björck citerade Maud Olofsson. Jag har också citerat vad hon har sagt i Almedalen i flera års tid om att vi ska utsätta löntagarna i Sverige för lönekonkurrens.

Blir det inte besvärande att sitta i en regering när man inte riktigt vet om det är regeringen eller de olika partierna som pratar?

I dag har en annan minister gått ut och sagt att det är det här som gäller i en fråga, medan statsministern har en annan uppfattning och så hänvisar man till att man tillhör olika partier. När man sitter i en regering har jag uppfattat att alla frågor ska behandlas kollektivt och att man står bakom dem kollektivt. Om man inte gör det ska man lämna regeringen.

Blir det inte besvärande för en arbetsmarknadsminister när näringsministern uppenbarligen inte delar synen på arbetsrätt?

Anf. 133 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Om inte Patrik Björck litar på mitt ord kan han lita på våra handlingar. Vi gör det enklare och billigare att anställa; vi har inte gjort det enklare att sparka.

Låt mig säga som så många gånger förr: Det var en borgerlig regering som i maj 1928 införde kollektivavtalslagen i strid mot Socialdemokraterna. Vi gjorde det för att vi skulle få en arbetsmarknadsmodell känne-

tecknad av arbetsfred, förutsägbarhet och ordning och reda. Det är precis det som det har lett till. Vi har förhållandevis få konflikter. Vi har arbetsfred under avtalsperioderna – någonting som mina kolleger i EU är väldigt avundsjuka på. Vi har i övrigt en lagstiftning som man kan ha synpunkter på om den är för omfattande eller fram och tillbaka, men jag konstaterar att LAS är dispositiv. Det går att förhandla fram separata lösningar i avtal.

Konspirationsteoretikerna hakar på den här meningen: Framför allt bör större hänsyn tas till de små och medelstora företagen.

Låt mig förklara vad jag menar. Jag vill inte ha mer eller ny lagstiftning, men jag måste väl ändå kunna ha en synpunkt. Om småföretagens organisationer säger att de upplever en snedbalans och om man upplever att man i bemötande, förhandlingar och uppträdande känner att det inte står rätt till måste väl jag kunna säga att jag förutsätter att man, när man sitter i förhandlingar om ett nytt huvudavtal, tar hänsyn till småföretagens upplevda snedbalans i de delarna och att det är något som man måste kunna diskutera. Jag säger inte att det blir en ny lagstiftning, men jag uppmanar parterna att lyssna på vad småföretagen säger i det här avseendet.

Om parterna vill värna den svenska modellen kan inte man göra så att den ena sidan, i det här fallet småföretagen, känner sig totalt överkörda, utan då måste man hitta en lösning som innebär att man har en bättre förhandlingsteknik till exempel. Det har jag också noterat att Wanja Lundby-Wedin själv säger om ingången i de här förhandlingarna, och det gläder mig väldigt mycket.

Det finns en och annan som undrar om det inte är besvärligt att sitta i en regering med Maud Olofsson. Det är verkligen inte besvärligt. Det är tvärtom väldigt roligt. Vi har bra och spännande diskussioner och gör mycket för att underlätta för småföretag att anställa till exempel.

Däremot måste det vara betydligt mer besvärligt att som Socialdemokraterna alla gånger vara beroende av miljöpartisterna som inte gillar tillväxt eller kommunisterna som inte gillar marknadsekonomi eller företagsamhet över huvud taget. Om man menar allvar med en jobblinje måste just det beroendet vara oerhört mycket mer besvärligt.

Anf. 134 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för ytterligare ett inlägg som jag tyckte höll god stil och ordning!

Arbetsmarknadsministern pratade om de spännande diskussionerna som pågick i regeringen. Var arbetsmarknadsministern på lunch när diskussionen om att försämra LAS pågick i regeringen? I så fall var det olyckligt att ministern med ansvar för den frågan inte var där. Som en sista knorr för att kunna sova gott skulle jag vilja få dementerat att det inte pågår några sådana diskussioner i regeringen. Vice statsministern har fel. Det skulle vara väldigt skönt att få det dementerat och klart här en gång för alla.

När jag väl har fått det kommer jag att känna mig lugn tills Maud Olofsson har yttrat sig nästa gång.

Med detta vill jag bara önska arbetsmarknadsministern en trevlig sommar.

Anf. 135 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Blir man klok eller inte? Jag förstår inte detta riktigt. När ministern avger ett svar till oss där det står att arbetsrättens funktion och utformning kommer att diskuteras är det naturligtvis regeringen som kommer att diskutera. Det är inte andra som diskuterar. I så fall skriver inte arbetsmarknadsministern det i ett svar. Därför har jag precis samma fråga som Patrik Björck. Diskuterar man att göra förändringar när det gäller små och medelstora företag? Eller förlitar man sig helt på arbetsmarknadens parter?

Dessutom fick jag inget svar på frågan hur man ska stärka regelverket när man samtidigt försämrar det i och med den nya sjukförsäkringen. Hur kommer det att gå med de personer som efter sex månader blir tvungna att sluta sin anställning för att eventuellt börja en annan eller hamna ingenstans? Hur har man tänkt sig lösa det?

Jag vill också passa på att önska en trevlig sommar.

Anf. 136 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag vill säga en sak om den här konspirationsteorin. Om enskilda anställda talar om att deras situation som personal på små och medelstora företag är särskilt utsatt med tanke på anställningstryggheten är det min fråga om statsrådet är beredd att lyssna på dem. Statsrådet är uppenbarligen beredd att lyssna på de enskilda företagen, men de anställda som befinner sig i de här företagen pekar på att man känner sig särskilt utsatt när det gäller anställningstryggheten.

När ministern i den här debatten väljer att ibland säga sig lyssna på LO och ibland till och med väljer att citera LO:s ordförande vore det faktiskt klädsamt att också ta upp LO:s ordförandes, LO:s, TCO:s och Sacos syn på till exempel sjukförsäkringen och den påverkan på anställningstryggheten som den har. LO, TCO och Saco har sagt att det som regeringen har föreslagit och som den borgerliga majoriteten har röstat igenom när det gäller sjukförsäkringen innebär att det blir enklare att sparka människor som är sjuka just på grund av att de är sjuka. Det vore klädsamt att man också citerade det. Det är faktiskt en stark uppfattning från de tre fackliga centralorganisationerna, och alltså inte bara från LO. Jag tycker att det skulle vara viktigt.

Jag tyckte att statsrådet raljerade lite över att befinna sig i en regering där man inte har samma uppfattning. Men Maud Olofssons uttalande om anställningstryggheten och arbetsrätten är en viktig punkt där hon särskiljer sig från det statsrådet säger här, nämligen att man har en gemensam uppfattning om anställningstryggheten och arbetsrätten. Vi har en vice statsminister, som när som helst kan träda in som statsminister och som också har en tung position i den här regeringen, som har en annan uppfattning än arbetsmarknadsministern, och det är inte vem som helst. Ni kan ha hur trevligt som helst, men jag skulle gärna vilja ha svar på de frågorna, herr talman.

Anf. 137 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är jag som är Sven Otto. Det är jag som är arbetsmarknadsminister. Det är jag som bereder de här frågorna, och det är jag som lägger förslagen till riksdagen. Det pågår inga diskussioner om att

försämra LAS, som Patrik Björck efterfrågar. Jag vill lämna ett rakt besked om det.

Men låt mig påminna om att allt inom arbetsrättsområdet inte är lagstiftning. Det är klart att vi som olika partier eller olika företrädare förbehåller oss rätten att ha synpunkter även på sådant som inte är lagstiftning. Det är klart att vi skulle önska att de huvudavtalsförhandlingar som pågår går i lås. Det är klart att vi skulle önska att de synpunkter som småföretagen för fram eller de synpunkter som Eva-Lena Jansson ger uttryck för kommer upp på bordet i de huvudavtalsförhandlingar som nu pågår. Det är klart att vi skulle vilja se till att ett nytt huvudavtal har en bredare förankring och ett bredare förtroende så att den svenska modellen får en bredare förankring i framtiden än vad den kanske har i dag. Det är klart att jag sätter stor tilltro till de här huvudavtalsförhandlingarna.

Jag vet att det finns synpunkter från både den ena sidan och den andra. Jag pratar till exempel gärna om omställningsförsäkringar, och jag vet att det gör man också från den ena sidan. Den andra sidan pratar gärna om att hitta nya former för konfliktlösning. En del pratar om konfliktreglerna i sig. Jag ska inte ha någon synpunkt på utfallet av de här huvudavtalsförhandlingarna, men jag välkomnar att de pågår. Jag vill gärna se till att det blir en så bra och bred diskussion som möjligt och att parterna kommer fram med ett nytt huvudavtal som hanterar en del av de problem som vi nu har diskuterat.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2007/08:708 om behovet av ett aktivt arbetsmiljöarbete

Anf. 138 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):
Herr talman! Eva-Lena Jansson har ställt följande frågor till mig:

1. Om jag avser att vidta åtgärder för att arbetsgivarnas ansvar för ett aktivt arbetsmiljöarbete skärps.
2. Om jag avser att vidta åtgärder för att införa hårdare straffsanktioner mot arbetsgivare som inte bedriver ett aktivt arbetsmiljöarbete.

Eva-Lena Jansson nämner också det svenska sjukförsäkringssystemet. Eftersom jag ansvarar för arbetsmarknads- och arbetsmiljöfrågorna begränsar jag mitt svar till de områdena.

Jag har i ett antal interpellations- och frågesvar redovisat de åtgärder som vidtagits på arbetsmiljöområdet och skälen för dem samt det arbete som pågår med att utforma den framtida arbetsmiljöpolicen. Jag hänvisar återigen till detta arbete. Vilka konkreta åtgärder som ska göras återkommer jag och regeringen till.

Ansvarsreglerna i arbetsmiljölagen innebär att den som bryter mot ett föreläggande eller ett förbud som meddelats av Arbetsmiljöverket kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Det finns också bestämmelser om direkta straffpåföljder, till exempel vid överträdelse av vissa föreskrifter utfärdade av Arbetsmiljöverket. I brottsbalken finns bestämmelser om arbetsmiljöbrott vilka innebär att om någon vållat annans död,

vållat kroppsskada eller sjukdom eller framkallat fara för annan genom att åsidosätta vad som ålegat honom i enlighet med arbetsmiljölagen kan dömas för arbetsmiljöbrott till böter eller fängelse i högst sex år. Bestämmelsen om arbetsmiljöbrott omfattar även överträdelse av arbetsmiljöförordningen och föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen och förordningen. Jag ser för närvarande inte något behov av att införa hårdare straffsanktioner.

Anf. 139 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Bakgrunden till den här interpellationen är naturligtvis synen på hur arbetsmiljöarbete ska bedrivas och vilket arbete som finns ute på de olika arbetsplatserna.

Jag har tidigare i den här kammaren debatterat med Beatrice Ask i förra veckan om vikten av att poliser utbildas i arbetsmiljö så att de ska kunna utreda på ett snabbt och rättssäkert sätt. Jag har också ställt frågor om hur åklagarna får utbildning i arbetsmiljöbrott eftersom jag upplever att flera åklagare lägger ned utredningar utan att väcka åtal, vilket jag tycker är allvarligt.

Därför blir jag lite bekymrad när vi har en regering som gärna lägger tryck på enskilda arbetslösa och enskilda sjuka. Man ökar trycket på människor i allmänhet, men man tycker att det arbetsgivarna gör är tillräckligt.

Anledningen till att jag inte tycker att det görs tillräckligt mycket och att man borde fundera på att utöka straffen ytterligare, eller i alla fall ställa större krav på arbetsgivaren, är de många rapporter man får ute på olika arbetsplatser.

I dag har Byggnadsarbetarförbundet släppt en bok som heter *Jobbtrafficking – Så skapas en ny underklass*. Jag tänkte jag skulle citera något av vad som finns med där, förutom att det dör folk varje vecka på jobben i Sverige: 17-åriga Oskar följde med pappa Jan Stanko från Polen till ett byggjobb på Svinesundsbron mellan Sverige och Norge. Under nattarbete såg han hur fadern störtade från en arbetsplattform 30 meter ned i sprängsten. Orsaken var att han hade snubblat på en järnbalk. Tillräckligt skyddsräcke saknades. En underentreprenör var arbetsgivare. Olyckan inträffade i augusti 2004. Polisen utredde och bytte utredare liksom Åklagarmyndigheten. Vid ingången till 2008 avskrevs ärendet. Polisen och Åklagarmyndigheten ansåg sig inte hinna bli klara med en utredning före preskriptionstiden i augusti 2008.

Detta var en man som dog på jobbet för fyra år sedan!

Peab och NCC har anlitat ett företag för asbestsanering i Göteborg, bland annat polishuset. Saneringsföretaget engagerade kriminella mc-gäng för att få fram personal bland annat från utlandet. Det var lite uthyrning med polacker och annat skräp, sade en av huvudmännen i polisförhör.

Arbetsmiljön kan man återkomma till; den var inte bra.

Julafton 2006 störtade en polack genom taket på en byggarbetsplats. Han skadades svårt. Det fanns ingen riktig, säker arbetsmiljö ens på den arbetsplatsen.

Min fråga blir då: Avser arbetsmarknadsministern att vidta åtgärder för att skärpa arbetsgivarens ansvar för ett aktivt arbetsmiljöarbete? Av-

ser arbetsmarknadsministern att vidta åtgärder för hårdare straffsanktioner mot arbetsgivare som inte bedriver ett aktivt arbetsmiljöarbete?

Uppenbarligen behövs det. Uppenbarligen finns det människor i vårt land som är beredda att utnyttja andra människor, och det verkar faktiskt som om man har satt i system att ta in människor från andra länder. Många av de svenska arbetarna är åtminstone medvetna om arbetsmiljölagen. Uppenbarligen finns det svenska arbetsgivare som struntar i arbetsmiljölagen, och det är klart att jag blir upprörd när jag ser hur poliser dels inte hinner utreda, dels att vi har åklagare som lägger ned. I det här fallet tog det alltså fyra år, och så väljer man att lägga ned för man är inte säker på att man ska hinna klart.

Min fråga är: Behöver det inte göras någonting?

Anf. 140 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Svaret på den frågan är: Jo, det gör det säkert. Vi vet att arbetsmiljörelaterad ohälsa kostar 50 miljarder per år. Vi vet att ett knappt åttiotal personer per år dör på arbetet i Sverige. Det är orimligt. Det är alldeles för mycket. Det är någonting vi måste göra något åt.

Tyvärr har socialdemokratisk arbetsmiljöpolitik bara handlat om resurser till Arbetsmiljöverket och anslag till Arbetsmiljöverket och inte om så mycket mer än det. Det beklagar jag.

Nu håller vi tillsammans med parterna på arbetsmarknaden, forskare och andra intresserade på att utarbeta en ny nationell arbetsmiljöstrategi. Grunden för den är att försöka koppla ihop arbetsmiljöfrågorna med jobbpolitiken på ett mycket tydligare sätt. Enligt min mening räcker det inte med lagar, regler och inspektioner. Det måste också till någonting mer. Det kan inte bara vara ett golv i arbetsmiljöpolitiken, utan vi måste också ha olika typer av riktningar, incitament och stöd som leder till att fler lyfter sig över golvet och upp till något annat.

Här finns det till exempel erfarenheter från Danmark som visar på hur en positivt laddad arbetsmiljöpolitik kan leda till att fler kan gå till jobbet glada och i full förtröstan över att inte behöva skadas eller råka illa ut på arbetet. De kan också gå hem vid dagens slut, nöjda och glada och friska. Det är ditåt vi måste sträva.

Allt det som jag nu tar upp och det som Eva-Lena Jansson tar upp i sin interpellation tittar vi på och återkommer till i den nationella arbetsmiljöstrategi som nu är under utarbetande.

Anf. 141 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag har hört arbetsmarknadsministern anföra att vi socialdemokrater bara är intresserade av pengar till myndigheter, men så är inte fallet. Det är därför jag har ställt min interpellation. Jag har ställt en fråga om hur arbetsgivarnas ansvar ska kunna skärpas och hur straffsanktioner mot arbetsgivare som bryter mot arbetsmiljölagen kan bli tuffare. Här står arbetsmarknadsministern och pratar om incitament, men när det gäller arbetslösa är det bara piskan som gäller.

Min uppfattning är att arbetsgivarna måste få hårdare krav så att man inte ska kunna åsidosätta arbetsmiljölagen som man har gjort. Jag tycker att det är viktigt att vi då också har en myndighet som kan vara ett stöd i ryggen för lokala skyddsombud och olika fackliga organisationer som eventuellt får syn på dessa problem. Då är det viktigt att vi har en polis

som har tid att utreda. Det är viktigt att vi har åklagare som har kunskap, och det är också viktigt att ha arbetsmiljöinspektörer som kan hjälpa till att göra utredning när det till exempel har skett ett dödsfall.

Det är viktigt att ha ett förebyggande arbete så att vi slipper få de här dödsfallen. Det som är det bekymmersamma i *Jobbtrafficking – Så skapas en ny underklass* är att det visar att det sker hela tiden, varje dag i Sverige. På Stureplan pratar man om ett antal arbetare som utsätts för både det ena och det andra. Så här säger ordföranden för Byggnads i Jämtland: Våra problem finns mest i fjällvärlden, speciellt när det gäller arbetsmiljön. Vi har fotograferat en bod i Åretrakten där polska arbetare skulle klä om och rasta på vintern. Det är fruktansvärt hur våra utländska arbetskolleger behandlas. Vi befarar att det blir ännu värre med arbetsmiljön när regeringen minskar stödet till denna verksamhet framöver.

Det är liksom inte bara vi socialdemokrater som har den här synen på arbetsmiljöarbetet, och då är det viktigt att vi får tydliga signaler. Jag tyckte inte att jag fick några signaler här, utan i svaret från arbetsmarknadsministern kan man läsa: ”Jag ser för närvarande inte något behov av att införa hårdare straffsanktioner.”

Jag tycker att det finns behov! Uppenbara behov finns det när människor faktiskt har dött i Sverige på en arbetsplats, där arbetsgivaren inte ens åtalas och där man lägger ned åtalet. Det är solklart att det behövs hårdare straffsanktioner, och jag förstår inte varför regeringen inte är intresserad av att vidta några åtgärder. Jag skulle faktiskt vilja ha ett förtydligande av arbetsmarknadsministern, herr talman!

Anf. 142 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag välkomnar Eva-Lena Janssons engagemang, och jag hoppas nu att hon deltar inte bara i debatten om Arbetsmiljöverkets ramanslag utan också i utvecklingen av den nya arbetsmiljöstrategin. Det finns goda tillfällen och har funnits goda tillfällen vid seminarier, i samtal och i olika rundabordsdiskussioner, och jag välkomnar Eva-Lena Janssons deltagande i detta så att vi får en så bra arbetsmiljöstrategi som möjligt framöver. Det är den vi nu håller på att arbeta med.

Anf. 143 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Det är trevligt att arbetsmarknadsministern välkomnar mig. Jag hoppas att han välkomnar alla skyddsombud runt om i landet och att han välkomnar de arbetsmiljöinspektörer som finns kvar. Det är klart att deras signaler är viktiga att ta på allvar.

Jag har lyft fram hur arbetsgivare faktiskt försöker runda sitt arbetsmiljöansvar genom att anlita konsultföretag när man har sjuka personer, där företagshälsovården inte ens får komma ut på arbetsplatsen för att se vad det är för fel, utan där arbetsgivaren egentligen vill bli av med dem som har blivit sjuka på arbetsplatsen och struntar i sitt arbetsmiljöansvar.

Det är det jag har försökt peka på i min interpellation. Jag försöker också peka på hur många arbetsgivare som inte har det minsta intresse av vare sig företagshälsovård eller ett förebyggande arbetsmiljöarbete, utan det enda man vill göra är att tjäna pengar på de anställda. Man vill betala så lite lön som möjligt, och man vill ha så odrägliga arbetsvillkor som möjligt därför att det kostar väldigt lite. Det är uppenbart att de straffsanktioner som finns inte är tillräckliga.

Jag skulle önska att vår arbetsmarknadsminister inte bara här i talarstolen talade om att han har ett stort engagemang i frågan utan att han faktiskt gjorde något också, herr talman. Med tanke på att vi nu går mot en sommarledighet – fast jag vet förstås inte om Littorin kommer att få fler interpellationer eller frågor att svara på – hoppas jag att arbetsmarknadsministern använder sitt sommarlov till att betänka vikten av ett framgångsrikt och aktivt arbetsmiljöarbete!

Anf. 144 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag blir lite bekymrad, för det är på något sätt som om arbetsgivarna alltid är onda i Socialdemokraternas ögon. Jag ser det inte så.

Det finns ruttna äpplen i korgen. Vi ska naturligtvis ha en ordentlig strafflagstiftning som tar hand om dem och som ser till att gardera mot dem. Men det räcker inte med golvet i arbetsmiljölagstiftningen. Vi måste också ha morötter som gör att vi visar för dem som inte riktigt har begripit det än att det är en god idé att ha och erbjuda sina medarbetare en god arbetsmiljö. Som arbetsgivare tjänar man på det.

Hur vi ska göra det är precis vad vi nu sitter och arbetar med tillsammans med parterna, forskare och andra som är intresserade av den frågan, för att ha en ny arbetsmiljöstrategi som inte bara ser arbetsgivarna som skurkar utan som åtminstone potentiella *good guys*, om man gör saker och ting på rätt sätt. Skurkarna ska vi klämma åt, men vi ska också se till att vi får lite drag i arbetsmiljöpolitiken, så att vi får fler som höjer sig över golvet i den lagstiftning som vi har.

Slutligen vill jag tacka alla interpellanter, talmännen, medarbetarna här i kammaren och på andra håll, alla lyssnare, meddebattörer och vad det nu är för en fantastisk spännande dag och många trevliga och roliga debatter som vi har haft. Jag tror att det blir 178 stycken hittills. Som jag har sagt tidigare: Vid 200 blir det tårta igen, och jag lovar att bjuda också talmännen med medarbetare på tårta på departementet vid 200. Med den här takten är vi väl där redan i september, skulle jag tippa!

Tack snälla ni, och en glad sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2007/08:C4 till civilutskottet

2007/08:MJ16 till miljö- och jordbruksutskottet

2007/08:Sk34 till skatteutskottet

2007/08:A17 till arbetsmarknadsutskottet

20 § Förnyad bordläggning

Prot. 2007/08:125
10 juni

Föredrogs och bordlades åter
Utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU9
Näringsutskottets betänkanden 2007/08:NU14 och NU16
Näringsutskottets utlåtande 2007/08:NU17
Skatteutskottets betänkanden 2007/08:SkU27 och SkU31

21 § Bordläggning, beslut om motionsrätt och beslut om förlängd motionstid

Anmäldes och bordlades
Skrivelse
2007/08:125 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2007

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna skrivelse.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för skrivelsen skulle förlängas till *fredagen den 19 september*.

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2007/08:AU10 Nya regler om rätt till ledighet från anställning

Konstitutionsutskottets betänkanden
2007/08:KU9 Regeringens beredning av förslag om försäljning av sex bolag
2007/08:KU20 Granskningsbetänkande
2007/08:KU21 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 10 juni

2007/08:1312 Högskolans MR-kurser
av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet *Lars Leijonborg* (fp)
2007/08:1313 Kriminalvårdens utlandsstyrka
av *Carina Hägg* (s)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

Prot. 2007/08:125
10 juni

2007/08:1314 Behovet av gruppsekretess

av *Christer Engelhardt* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1315 Uppsägningar vid Flextronics i Östersund

av *Berit Andnor* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1316 Underlättande av svenska företags rekrytering

av *Agneta Berliner* (fp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1317 Tjänstehundar och privata uppfödare

av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:1318 Utbildning av poliser

av *Göran Lindblad* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 juni.

23 § Kammaren åtskildes kl. 16.01.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 8 §
anf. 38 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 57 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 100 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om skriftliga frågor under sommaruppehållet.....	1
3 § Svar på interpellation 2007/08:647 om biodiesel utan palmolja	1
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	1
4 § Svar på interpellationerna 2007/08:657, 666 och 694 om tillgången på drivmedelsstationer på landsbygden	2
Anf. 2 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	2
Anf. 3 LARS GUSTAFSSON (kd)	3
Anf. 4 LENA OLSSON (v)	4
Anf. 5 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s)	5
Anf. 6 LARS-IVAR ERICSON (c)	6
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	7
Anf. 8 LARS GUSTAFSSON (kd)	8
Anf. 9 LENA OLSSON (v)	10
Anf. 10 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s)	11
Anf. 11 LARS-IVAR ERICSON (c)	12
Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	12
Anf. 13 LARS GUSTAFSSON (kd)	13
Anf. 14 LENA OLSSON (v)	14
Anf. 15 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s)	14
Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	15
5 § Svar på interpellation 2007/08:659 om EU:s energipolitik.....	16
Anf. 17 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	16
Anf. 18 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	16
Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	17
Anf. 20 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	18
Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	19
Anf. 22 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	20
Anf. 23 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	21
6 § Svar på interpellation 2007/08:710 om skydd för franchisetagare.....	22
Anf. 24 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	22
Anf. 25 SYLVIA LINDGREN (s).....	23
Anf. 26 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	24
Anf. 27 SYLVIA LINDGREN (s).....	24
Anf. 28 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	25
Anf. 29 SYLVIA LINDGREN (s).....	26
Anf. 30 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	27
7 § Svar på interpellation 2007/08:673 om kunskapskrav för gymnasieskolans förberedande program	27
Anf. 31 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	27
Anf. 32 MARYAM YAZDANFAR (s).....	29
Anf. 33 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	29

Anf. 34 MARYAM YAZDANFAR (s)	31
Anf. 35 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	31
Anf. 36 MARYAM YAZDANFAR (s)	32
Anf. 37 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	33
8 § Svar på interpellation 2007/08:752 om tolkservice inom arbetslivet	33
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	33
Anf. 39 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	34
Anf. 40 LARS-IVAR ERICSON (c).....	35
Anf. 41 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	36
Anf. 42 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	37
Anf. 43 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	38
Anf. 44 LARS-IVAR ERICSON (c).....	39
Anf. 45 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	40
Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	40
Anf. 47 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	41
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	42
9 § Svar på interpellationerna 2007/08:630 och 770 om långtidsarbetslösheten bland unga	43
Anf. 49 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	43
Anf. 50 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	43
Anf. 51 MARYAM YAZDANFAR (s)	45
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	46
Anf. 53 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	47
Anf. 54 MARYAM YAZDANFAR (s)	48
Anf. 55 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	48
Anf. 56 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	50
Anf. 57 MARYAM YAZDANFAR (s)	50
Anf. 58 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	51
10 § Svar på interpellation 2007/08:632 om utvecklingen av antalet otrygga anställningar	51
Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	51
Anf. 60 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	53
Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	53
Anf. 62 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	54
Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	55
Anf. 64 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	56

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	56
11 § Svar på interpellation 2007/08:649 om minskade resurser till arbetsmiljöinspektioner	57
Anf. 66 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	57
Anf. 67 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	58
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	59
Anf. 69 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	60
Anf. 70 FINN BENGTTSSON (m).....	61
Anf. 71 SYLVIA LINDGREN (s).....	62
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	63
Anf. 73 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	64
Anf. 74 FINN BENGTTSSON (m).....	65
Anf. 75 SYLVIA LINDGREN (s).....	65
Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	66
12 § Svar på interpellation 2007/08:665 om lönebidragsanställda i den allmännyttiga sektorn	67
Anf. 77 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	67
Anf. 78 LARS LILJA (s).....	67
Anf. 79 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	68
Anf. 80 LARS LILJA (s).....	69
Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	70
Anf. 82 LARS LILJA (s).....	71
Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	71
13 § Svar på interpellationerna 2007/08:672 och 723 om sommarjobb för unga	72
Anf. 84 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	72
Anf. 85 MARYAM YAZDANFAR (s).....	72
Anf. 86 JENNIE NILSSON (s).....	73
Anf. 87 MARIA STENBERG (s).....	74
Anf. 88 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	75
Anf. 89 MARYAM YAZDANFAR (s).....	76
Anf. 90 JENNIE NILSSON (s).....	76
Anf. 91 MARIA STENBERG (s).....	77
Anf. 92 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	77
Anf. 93 MARYAM YAZDANFAR (s).....	78
Anf. 94 JENNIE NILSSON (s).....	78

Anf. 95 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	79
Ajournering.....	79
Återupptagna förhandlingar	80
14 § Svar på interpellationerna 2007/08:677, 697 och 737 om brist på arbetskraft och företagsamheten.....	80
Anf. 96 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	80
Anf. 97 MONICA GREEN (s).....	81
Anf. 98 SYLVIA LINDGREN (s)	82
Anf. 99 BERIT HÖGMAN (s).....	83
Anf. 100 LARS-IVAR ERICSON (c).....	84
Anf. 101 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	84
Anf. 102 MONICA GREEN (s).....	86
Anf. 103 SYLVIA LINDGREN (s)	87
Anf. 104 BERIT HÖGMAN (s).....	88
Anf. 105 LARS-IVAR ERICSON (c).....	88
Anf. 106 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	89
Anf. 107 MONICA GREEN (s).....	90
Anf. 108 SYLVIA LINDGREN (s)	90
Anf. 109 BERIT HÖGMAN (s).....	91
Anf. 110 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	91
15 § Svar på interpellation 2007/08:698 om konsekvenser av reglerna för deltidsarbetslösa	92
Anf. 111 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	92
Anf. 112 JENNIE NILSSON (s).....	93
Anf. 113 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	94
Anf. 114 JENNIE NILSSON (s).....	95
Anf. 115 PATRIK BJÖRCK (s).....	96
Anf. 116 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	96
Anf. 117 JENNIE NILSSON (s).....	97
Anf. 118 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	98
16 § Svar på interpellation 2007/08:699 om fas tre i jobb- och utvecklingsgarantin	98
Anf. 119 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	98
Anf. 120 JENNIE NILSSON (s).....	98
Anf. 121 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	99
Anf. 122 JENNIE NILSSON (s).....	100

Anf. 123 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	101
Anf. 124 JENNIE NILSSON (s)	101
Anf. 125 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	102
17 § Svar på interpellationerna 2007/08:704 och 771 om	
regeringen och arbetsrätten	102
Anf. 126 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	102
Anf. 127 PATRIK BJÖRCK (s).....	103
Anf. 128 CHRISTINA AXELSSON (s).....	104
Anf. 129 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	104
Anf. 130 PATRIK BJÖRCK (s).....	105
Anf. 131 CHRISTINA AXELSSON (s).....	106
Anf. 132 EVA-LENA JANSSON (s).....	107
Anf. 133 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	107
Anf. 134 PATRIK BJÖRCK (s).....	108
Anf. 135 CHRISTINA AXELSSON (s).....	109
Anf. 136 EVA-LENA JANSSON (s).....	109
Anf. 137 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	109
18 § Svar på interpellation 2007/08:708 om behovet av ett	
aktivt arbetsmiljöarbete	110
Anf. 138 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	110
Anf. 139 EVA-LENA JANSSON (s).....	111
Anf. 140 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	112
Anf. 141 EVA-LENA JANSSON (s).....	112
Anf. 142 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	113
Anf. 143 EVA-LENA JANSSON (s).....	113
Anf. 144 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	114
19 § Hänvisning av ärenden till utskott	114
20 § Förnyad bordläggning.....	115
21 § Bordläggning, beslut om motionsrätt och beslut om	
förlängd motionstid.....	115
22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	115
23 § Kammaren åtskildes kl. 16.01.....	116

Prot. 2007/08:125
10 juni

Tryck: Elanders, Vällingby 2008